

CUPRINS

ÎN DIALOG CU FILIP TEODORESCU	8
CEA MAI INTERESANTĂ ȘI SERIOASĂ REVISTĂ DE ISTORIE RECENTĂ: „VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”	16
PRELIMINARII LA EVENIMENTELE DE LA TÂRGU MUREȘ	26
DIN MARTIE 1990	26
ACTOR PRINCIPAL SAU DOAR SPECTATOR ÎN RÂNDUL ÎNTÂI?	34
ÎNȚELEGEREA SOVIETO-GERMANĂ PENTRU DEZMEMBRAREA UNOR STATE DIN CENTRUL ȘI SUD-ESTUL EUROPEI (1990)	40
DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA	42
UN PUNCT DE VEDERE PRIVIND EVENIMENTELE DE LA TÂRGU MUREȘ	48
LARRY L. WATTS DESPRE CRIMINALUL UNGUR ALBERT WASS	58
RECITATORUL	62
LA MULȚI ANI, SRI!	66
ÎNCEPUTURILE SERVICIULUI ROMÂN DE INFORMAȚII	80
VERTICALITATEA GENERALULUI DE LA PALAT	88
GENERALUL NICOLAE MILITARU ÎN DECEMBRIE 1989: DE LA TRĂDARE ȘI CONSPIRAȚIE, LA ORDINE CRIMINALE	102
DETALII PRIVIND DEBARCAREA GENERALULUI MILITARU ...	115
MĂRTURII ALE UNUI OFIȚER DE CONTRAINFORMAȚII MILITARE	118
PROPAGANDĂ PENTRU ROMÂNIA SAU ÎMPOTRIVA EI?	124
CUM ARATĂ ROMÂNIA LA 22 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989?	128
CINE SEAMĂNĂ VÂNT.....	136
PATRIOTISMUL DE FIECARE ZI	140
DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI	144
PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII.....	145
„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI.....	149

VITRALII
LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

Consiliul editorial

Prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu

Acad. Dinu C. Giurescu

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu

Col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR – SRI

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Colegiul de redacție

Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu

Gl. bg. (r) Adrian Bărbulescu

Paul Carpen

Col. (r) Aurel V. David

Col. (r) Hagop Hairabetian

Gl. bg. (r) Maria Ilie (secretar de redacție)

Gl. mr. (r) Marin Ioniță

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Gl. bg. (r). Cristian Troncotă (redactor șef)

©ACMRR-SRI

București 2012

ISSN 2067-2896

Contact: #40-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

Revista „Vitralii – Lumini și umbre” este tipărită și la editura „Paco” din București și distribuită la nivel național. Publicația poate fi achiziționată în librării și la chioșcurile de presă din întreaga țară, precum și la sediile sucursalelor ACMRR – SRI

Opiniile și punctele de vedere exprimate în cuprinsul revistei pot să nu corespundă cu cele ale ACMRR-SRI. Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Reproducerea în orice formă a conținutului acestei publicații este permisă numai cu acordul prealabil al Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

ÎN DIALOG CU FILIP TEODORESCU

Paul Carpen: Domnule președinte, colegiul de redacție a hotărât să dedicăm acest număr al revistei în principal evenimentelor de la Târgu Mureș din martie 1990. Unii dintre cititorii noștri s-ar putea întreba: De ce un asemenea subiect? Poate revista să aducă elemente noi după ce au trecut 22 de ani de la acele întâmplări nefericite? Ce răspuns am putea da unor asemenea întrebări? A fost hotărârea aceasta corectă?

Filip Teodorescu: Abordarea acestei teme pentru numărul 10 al revistei noastre este nu numai corectă, ci și necesară. Facem aceasta nu doar pentru că la 20 martie se vor împlini 22 de ani de la ceea ce ați numit „acele întâmplări nefericite”. Nu! Rememorarea evenimentelor de atunci „este prilejul, iară nu cauza” acestei abordări tematice. Motivul principal este acela că de-a lungul timpului au apărut noi informații, au devenit posibile unele clarificări, care la vremea respectivă erau obturate printr-o propagandă intensă, bine condusă și bine executată.

În expunerea mea voi face doar referiri rezumative la aceste informații și clarificări, întrucât cele mai multe dintre ele se regăsesc, tratate pe larg, în diversele articole cuprinse în acest număr al revistei. Dar, înainte de aceasta, se impune o precizare:

Este adevărat, noi suntem veterani din serviciile de informații, și nu istorici. De aceea, una dintre abordările de până acum ale revistei noastre a fost aceea de a prezenta fapte brute, trăiri personale, situații sau evenimente la care autorii noștri au participat nemijlocit. Am lăsat astfel celor care vor să scrie istoria recentă a României sarcina împovăritoare de a le studia, a le corobora, a le așeza corect în tabloul complex al vremilor pe care le-am trăit.

Dar nu trebuie uitat că mulți dintre autorii noștri au știut nu doar să culeagă, ci și să selecteze, să analizeze și să sintetizeze informații. Toate acestea ne dau convingerea că nu ne este imposibil să tragem unele concluzii din analiza celor petrecute acum 22 de ani la Târgu Mureș.

P.C.: Nu este prea devreme pe scara istoriei? Pe de altă parte, nu e prea târziu pentru a spera că politicienii noștri vor înțelege că se impune să adopte atitudini ferme împotriva celor care nesocotesc Constituția țării, care

batjocoresc simbolurile României, care slăbesc sistematic instituțiile statului, care defăimează poporul român?

F.T.: Am să răspund mai întâi la cea de a doua parte a întrebării, care permite formulări tranșante: noi ne facem datoria de a oferi informații, analize, interpretări. Întotdeauna am procedat astfel. Politicienii, conducerea executivă sunt cei care pot și trebuie să ia măsuri. Neînțelegerea rolului care revine fiecărei componente în angrenajul social înseamnă analfabetism politic. Deschideți televizorul și – indiferent de canalul selectat – veți afla exemple concrete în acest sens.

Ați întrebat dacă, la scara istoriei, nu este prea devreme pentru a formula concluzii.

Am auzit și eu despre acel diplomat chinez care pe la mijlocul anilor '70 afirma că este încă prea devreme pentru a se trage o concluzie din ceea ce a fost în China „revoluția culturală”. Curând s-a dovedit însă cât de înțelepți sunt conducătorii chinezi, care nu numai că au tras concluzii din erorile acelei mișcări, dar au și luat măsuri de remediere a greșelilor. Și unde a urcat astăzi China, vedem cu toții.

Deci, nu trebuie să așteptăm 70 sau 100 de ani pentru a stabili rolul preponderent pozitiv sau preponderent negativ al unui eveniment din istoria noastră. Dacă sunt făcute la timp, corecțiile sunt mai puțin dureroase.

Cât timp a trecut între momentul semnării Tratatului de pace în Palatul Trianon și momentul impunerii Diktatului de la Viena, prin care ne-a fost răpită jumătate din Transilvania? Exact 20 de ani. Un răstimp relativ scurt, dar suficient pentru ca, alunecând în balta noroioasă a fascismului, Ungaria să capete curajul de a contesta tot mai gălăgios documentele încheiate la sfârșitul primului Război Mondial. Și celelalte două state fasciste – Germania și Italia – s-au grăbit să îi sară în ajutor.

P.C.: Cred că aveți perfectă dreptate. Timpul a devenit parcă nerăbdător, evenimentele importante sunt tot mai numeroase, noi înșine parcă, în orice clipă, ne grăbim să ajungem undeva. De aceea consider și eu că nu este bine să lăsăm să se aștearnă alte și alte fapte peste cele petrecute atunci, ascunzându-le vederii, analizei noastre, nu este bine să uităm întâmplările înainte de a le desluși sensurile.

F.T.: Așa după cum am promis, voi înșirui câteva considerente, fără a încerca să le aranjez în funcție de ponderea sau de importanța lor.

a) Cred că un lucru este clar și poate fi acceptat chiar și de către cei mai exigenți critici: în lupta împotriva comunismului – o ideologie fundamental internaționalistă – cartea naționalismului a putut fi jucată cu succes. Încălcarea intereselor legitime ale unui popor, jefuirea bogățiilor sale, impunerea unor conducători străini pe cât mai multe trepte instituționale, jignirea sa constantă declarându-l inapt a se conduce – toate acestea și altele asemenea pot să ducă, prin acumulare, la crearea unei situații explozive.

Occidentul a pus în evidență asemenea surse de stimulare a naționalismului în țările care alcătuiau „lagărul socialist” și a urmărit amplificarea reacțiilor de răspuns. Dovezi stau în acest sens disoluția legăturilor speciale – politice, economice, militare – dintre aceste state, dizolvarea Uniunii Sovietice, scindarea Cehoslovaciei și a Iugoslaviei. Cei care au jucat cartea naționalismului în Iugoslavia sunt vinovați de consecințele faptelor lor: mii de morți, zeci de mii de deznădăcinați, distrugerea unor imense valori, suferințe greu de imaginat prin care au trebuit să treacă popoarele unei țări cândva înfloritoare.

Cât despre țara noastră, eforturile vizând crearea unei opoziții interne nu puteau să ocolească un asemenea izvor bogat, precum antiromânismul. În șuvoaiele lui s-au revărsat pretențiile tuturor vecinilor, ba chiar și cele ale unor minorități care de veacuri își găsiseră sălaș primitiv pe pământul românesc.

b) Este fundamental ca toți aceia care vor citi revista să știe că hungarismul a avut o idee fixă: Transilvania. Limitând discuția noastră doar la ultimii o sută de ani, deși ne putem întoarce în timp o mie, conducătorii politici ai Ungariei, persoanele influente din emigrația maghiară au mărșăluit sub aceeași deviză, fie că a fost vorba despre comuniști, precum Béla Kun, fasciști, precum Horthy, din nou comuniști, precum János Kádár sau naționaliști, precum cei care s-au perindat în fruntea țării după 1990. Este de asemenea esențial să se remarce faptul că ungurii au știut și au reușit să câștige de partea lor personalități politice sau de pe tărâmul cultural, vectori de opinie. Au cheltuit pentru o propagandă mincinoasă cote din bugetul țării la care România nici nu a putut visa, darămite să le contrabalanseze, au folosit serviciile secrete, au strecurat în multe case femei ca servitoare cu urechi ascuțite și în multe paturi amante și soții capabile să influențeze decizii majore.

Numai printr-un asemenea efort a fost posibil ca de foarte multe ori albul să devină negru, iar negrul alb.

c) Evenimentele de la Târgu Mureș din martie 1990 au fost parte a unui complex de acțiuni începute cu câțiva ani mai devreme, acțiuni a căror finalitate trebuia să fie dezmembrarea României, fiecare dintre vecinii noștri încercând să își atribuie o halcă din teritoriu. Rolul principal, rolul de concepție în această acțiune îl aveau Uniunea Sovietică și Republica Federală Germania. Pentru Ungaria, ele au rezervat un rol executiv: propagandă violentă și forțe combatante în teren.

Să ne amintim un detaliu semnificativ: Cine au fost primele personalități internaționale care au vizitat România atunci când încă nici nu se stinsese fumul distrugerilor și morții din decembrie abia fuseseră îngropați? Miniștrii de Externe ai URSS și, respectiv, RFG. Ca adevărați inspectori, Eduard Șevardnadze și Hans-Dietrich Genscher au sosit în ianuarie 1990 pentru a lua pulsul la încheierea unei etape, pentru a stabili pașii care trebuiau făcuți în etapa următoare.

Ei acționau în virtutea unei înțelegeri și am inclus în revistă un material mai amplu privind această reeditare a pactului Ribbentrop-Molotov.

d) Transilvania a fost arma cu care liderii sovietici au lovit ori de câte ori sentimentele pro-România luau avânt în Republica Moldova, iar liderii români tindeau să le încurajeze. Basarabia și Ardealul au stat parcă pe un balansoar, au fost parcă așezate în cele două talgere ale unei balanțe, unul coborând atunci când celălalt urca. Partea proastă este aceea că liderii ruși par să continue această linie comportamentală, iar unii dintre conducătorii noștri nu înțeleg acest joc simplu.

P.C.: Cred că se impune să adaug câteva idei care țin mai puțin de latura evidenței faptice, ci se regăsesc mai degrabă în trăiri, în atitudini. Voi continua însă enumerarea începută de dumneavoastră:

e) Liderii unguri au jucat cu măiestrie rolul pribeagului năpăstuit care caută un protector, care caută un stăpân pe care să-l servească și de la care să obțină sprijin pentru satisfacerea nevoilor sale vitale. În acest scop, așa cum ați arătat deja, au trecut de la a fi adepți ai revoluției comuniste mondiale, precum Béla Kun, la fasciști precum Horthy, care imitându-l pe Hitler, erau în căutare de „*Lebensraum*”, au devenit din nou comuniști, sub Mátyás Rákosi, apoi anticomuniști în 1956, iarăși comuniști sub János Kádár, din nou anticomuniști după 1989... Cât despre stăpâni, pendularea s-a făcut îndeosebi între Rusia Sovietică, apoi Germania fascistă, apoi URSS, apoi RFG...

S-ar putea face o paralelă între această atitudine și pendularea grupării UDMR, când alături de partidele de centru-dreapta, când alături de cele de centru-stânga? Să judece fiecare.

În spatele acestei imagini a pribeagului care cere ajutor, s-a ascuns omul de acțiune ungur: violent, primitiv, barbar.

Nu este cazul să aducem în fața cititorilor noștri lungul șir de asasinat, torturi, crime, distrugeri comise de unguri în Transilvania în numele antiromânismului.

La 1848, armata revoluționară ungară a lui Lajos Kossuth a ucis 40.000 de români. După ce această armată condusă de Jozef Bem a capitulat la Șiria, cei 13 generali ai săi au fost executați pentru trădare. Bem a ales să fugă în Turcia și să se convertească la islamism. Interesant este că ungurii par a fi mai puțin supărați pe austriecii care au impus și executat acea sentință, cât pe... români, care nu îi glorifică, nu îi venerază pe asasinii strămoșilor lor.

Este lungă lista localităților unde, la intrarea trupelor maghiare în urma Diktatului de la Viena, au fost comise crime colective pe motive etnice. Un singur exemplu: la Ip, în noaptea de 13-14 septembrie 1940, armata horthystă, folosind călăuze din sat, a mers din casă în casă și i-a ucis pe români. Au fost omorâte 157 de persoane – bărbați, femei, copii. Cea mai tânără victimă, Paulina Butcovan, a fost sfârtecătată cu baioneta în leagăn. Maria Sarca și Maria Olla, deși nu erau moarte, au fost aruncate în groapa comună și îngropate de vii.

În decembrie 1989 lucrurile s-au repetat. Din nou, un singur exemplu: La Târgu Secuiesc, maiorul Agache a fost omorât în bătaie, i s-a scos un ochi, iar în celălalt i s-a înfipt stema de la caschetă, i s-a băgat un șobolan mort în gură și a fost lăsat astfel la dispoziția trecătorilor care scuipau cadavrul și îl loveau cu picioarele.

f) Ați menționat talentul propagandei maghiare de a face din alb negru și din negru alb. Din nou aș aduce un singur exemplu, pentru că am menționat ororile comise în numele revoluției de trupele lui Kossuth.

1919, Szolnec: emisari maghiari solicită încetarea ostilităților

În mod firesc, românii au trebuit să se apere, colaborând în lupta împotriva trupelor lui Kossuth cu armata austriacă. Iată ce scria în articolul intitulat „*Lupta maghiarilor*”, care a apărut în ziarul „*Neue Rheinische Zeitung*” din 13 ianuarie 1849, „dascălul” mișcării comuniste internaționale, Friedrich Engels:

„Românii sunt un popor fără istorie, destinați să piară în furtuna revoluției mondiale. Ei sunt suporterii fanatici ai contrarevoluției și vor rămâne astfel până la extirparea sau pierderea caracterului lor național, la fel cum propria lor existență, în general, reprezintă prin ea însăși un protest contra unei mărețe revoluții istorice. Disparația lor de pe fața pământului va însemna un pas înainte”.

F.T.: Este interesant că Engels era deranjat de caracterul nostru național, pe care, după mintea lui, fie îl pierdem de bună voie fie, dacă nu, trebuie să ne fie extirpat. Existența noastră ca popor era o piedică în calea revoluției mondiale și de aceea trebuia să dispărem de pe fața pământului! Interesant! Interesant sub două aspecte: mai întâi că acest text nu a fost popularizat cum se cuvine și, secundo, pentru că învățătura propăvăduită de Engels în acel articol este preluată și aplicată, sub o altă etichetă, în zilele noastre.

P.C.: Avem, cred, dreptul să ne întrebăm cum au răspuns înaintașii

Regele Ferdinand primind defilarea
Trupelor române la Bekecsaba

noștri la minciunile și provocările ungarilor. În primul rând prin acțiuni ferme, așa cum a făcut Avram Iancu sau, șase decenii mai târziu, regele Ferdinand, care, respingând atacul Republicii Ungare a Sovietelor, primea defilarea trupelor române la Bekecsaba. Mai presus de aceștia – și de mulți alții asemenea lor – au existat intelectuali de marcă, formatori de opinie: Octavian Goga, Iuliu Maniu,

Nicolae Iorga, Liviu Rebreanu și, din nou, nu putem aminti decât câțiva, șirul lor fiind lung. În vârful piramidei a stat poporul român, cel animat de un profund sentiment național, ceea ce îl enerva pe Friedrich Engels. A fost poporul care a impus intrarea României în primul Război Mondial de partea Antantei, cel care a fremătat cântând „*Treceți, batalioane române, Carpații!*”

sau a lăcrimat la poeziile lui Goga. A fost, de asemenea, Armata română, trup din trupul acestui popor, exponent al aspirațiilor sale naționale.

F.T.: Dar a apărut un moment de ruptură, de discontinuitate a acestei tradiții pozitive.

P.C.: Exact. După anii 1945-1946. Cum s-a acționat? În primul rând prin inducerea sentimentului de culpă colectivă. Poporul român era vinovat pentru faptul că a luptat împotriva Uniunii Sovietice. Tot efortul făcut pe frontul de vest, efort care scurtase durata războiului cu cel puțin șase luni, era diminuat. România a fost declarată țară învinsă în război!

Ungurii, care luptaseră împotriva armatelor sovietică și română până în ultima clipă a războiului, erau și ei vinovați. Dar mai puțin! A contribuit la aceasta un cameleonism politic cum rar poate fi descoperit: mulți fasciști unguri au devenit peste noapte comuniști. Din nou, un singur exemplu:

În 1939 a apărut la Budapesta lucrarea „*Nincs kegyelem*” (*Fără îndurare*), aparținând scriitorului Dűcső Csaba. Iată un citat din capitolul „Mărturia leventului”: „*Eu nu aștept să vină răzbunarea. Nu aștept! Voi suprima orice valah ce-mi iese în cale! Pe fiecare îl voi suprima! Nu va fi îndurare. Voi aprinde noaptea satele valahe! Voi trage în sabie toată populația, voi otrăvi toate fântânile și voi ucide până și copiii din leagăn! În germene voi distruge acest neam ticălos și hoț! Nu va fi nici o milă, nici pentru copiii din leagăn, nici pentru mama care va naște un copil! Voi suprima fiecare valah și atunci nu va fi în Transilvania decât o singură naționalitate, cea maghiară, nația mea, sângele meu. Voi face inofensivi pe viitorii Horea și Cloșca. Nu va fi milă.*”

Incontestabil, Daday Loránd, alias Dűcső Csaba, este unul dintre autorii morali ai terorii horthyste din Ardealul de Nord, dezlănțuite între anii 1940 și 1944. Și totuși, după război, acesta s-a convertit fulgerător la comunism, ajungând primar al Dejului, apoi membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Ca o consecință directă a culpabilizării românilor, în anii luptei pentru putere de după război, maghiarii au ocupat posturi importante, îndeosebi în nomenclatura medie: directori, șefi de Cadre, secretari ai comitetelor de Partid, instructori de Partid. Ei – cu sprijinul unor români „internaționaliști” – au căpușat comisiile de verificare a cadrelor. Poate ar fi bine să li se reamintească celor care și-au făcut o meserie (bine remunerată!) din atacarea și blamarea Securității, celor care au transformat cuvântul „securist” într-o injurie, că nu

Securitatea – care nici nu fusese încă înființată – a făcut epurările din armată, din învățământul superior, nu Securitatea cerea șapte rânduri de autobiografii, pentru a căuta apoi cu înfrigurare eventualele inadvertențe și a le transforma în „dovezi de nesinceritate” ori „încercări de a ascunde adevărul”, ci ei, activiștii de Partid și șefii de Cadre.

Despre cele întâmplate imediat după război în Ardeal, despre atmosfera instaurată, despre oprimarea românilor în numele internaționalismului și al comunismului s-a publicat puțin. A existat un roman, „*Ademenirea*”, de Romulus Zaharia, căruia nu i s-a putut reproșa o documentare istorică incorectă și nici realizarea artistică. Și totuși, la câteva zile după apariție, romanul a fost retras de pe piață și dat la topit. Și asta în 1983! Așadar, modul temător în care după 1989 politica românească a abordat relațiile cu Ungaria și cu minoritatea maghiară își are rădăcinile în regimul comunist. Politicienii de prim rang, în frunte cu Nicolae Ceaușescu, s-au prefăcut a nu vedea manifestările extremiștilor maghiari, au lăsat fără răspuns numeroasele sesizări privind propaganda ostilă în problema transilvană promovată de emigrația maghiară, cu sprijinul autorităților statului ungar.

F.T.: Intelectuali români de marcă prin a căror activitate să fi fost combătut extremismul maghiar au fost – și sunt – puțini: prof. Virgil Cîndea, prof. Ion Coja, prof. Raoul Șorban, prof. Augustin Deac, scriitorii Ion Lăncrănjan, Francisc Păcurariu, Corneliu Vadim Tudor. Sub un pretext sau altul, fiecare dintre ei a fost supus unor critici pătinoare după 1989.

Cât despre politicieni, nici măcar cei provenind din Ardeal nu par să aibă forța de a vorbi clar, răspicat, în concordanță cu spiritul celor care i-au ajutat să se ridice în înaltele lor demnități. Ar fi multe de spus, în primul rând despre atitudinea adoptată când de Ion Iliescu și Petre Roman, care după 1989 au devenit mai internaționaliști decât fuseseră pe vremea când erau activiști ai Partidului Comunist și prin inacțiune i-au lăsat pe extremiștii maghiari să-și facă de cap.

Spațiul tipografic ne impune însă să ne oprim aici.

Nu pot însă încheia înainte de a aminti că la 26 martie anul acesta Serviciul Român de Informații își serbează cea de a 22-a aniversare. Întrucât în revistă am inclus materiale distincte pe această temă, mă limitez la a ura din inimă: „***La mulți ani, Serviciul Român de Informații!***”.

**CEA MAI INTERESANTĂ ȘI SERIOASĂ REVISTĂ DE ISTORIE RECENTĂ:
„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”**

Redăm în cele ce urmează o corespondență primită la redacție din partea domnului profesor dr. Gelu Neamțu, cercetător științific 1 la Institutul de Istorie "George Barițiu" din Cluj-Napoca. Totodată, îi mulțumim pentru aprecieri și îl asigurăm că, în măsura posibilităților, vom ține seama de propunerile formulate.

De curând *Revista Veteranilor din Serviciile Române de Informații*, intitulată „*Vitralii – Lumini și umbre*”, cu numărul 9 din decembrie 2011, a intrat în anul trei de apariție.

Modest și tăcut (dar mai ales înconjurat de tăcere), volumul de 150 de pagini este în fapt o „bombă” artizanală conținând suficient TNT, cât să arunce în aer o duzină de „teorii” oficiale cu privire la evenimentele din 1989, dar și cu privire la istoria Securității ca instituție.

Revista are un Consiliu editorial format din istorici de primă mărime: prof. univ. dr. Gheorghe Buzatu, acad. Dinu C. Giurescu, prof. univ. dr. Corvin Lupu, dr. ist. Alex Mihai Stoenescu, prof. univ. dr. Cristian Troncotă și președintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din Serviciul Român de Informații, col. (r.) Filip Teodorescu.

Colegiul de redacție este și el impresionant: șase generali și doi colonei, toți în retrageră. Dl. Cristian Troncotă este redactor șef și dna. Maria Ilie este secretar de redacție.

Oamenii care editează, patronează și girează revista sunt bărbați puternici, luptători, adevărate caractere, iubitori de neam și țară.

Primul număr al revistei *Vitralii* a apărut în decembrie 2009 când s-au împlinit 20 de ani de la evenimentele din decembrie 1989.

În *Apelul* publicat atunci se sublinia că după douăzeci de ani este vremea ca *adevărul* să iasă în sfârșit la lumină, să aflăm adevărul adevărat, necosmetizat și nedistorsionat.

Numărul 8 al acestei reviste a fost lansat la Cluj-Napoca în 12 octombrie 2011, la Galeriile „Casa Artelor” în prezența președintelui ACMRR-SRI, col. (r.) Filip Teodorescu, prof. univ. dr. Cristian Troncotă, redactor șef al

revistei *Vitralii*, și prof. univ. dr. Corvin Lupu, în cadrul simpozionului „*Istorie și adevăr despre serviciile românești de informații*”.

Acest număr 9, ca și celalalte de altfel, aș zice că apar sub un *motto* pe care revista îl sugerează ca fiind foarte potrivit: „*Dificultățile pe care le întâmpină cineva când îndrăznește să scrie despre unele evenimente din istoria recentă, nu constau atât de mult în a descoperi adevărul, cât în curajul de a-l rosti răspicat*”.

Și revista *Vitralii* o și face, număr de număr, iar lectura ei este una fascinantă. Cu fiecare nou fascicol, istoria noastră recentă devine tot mai bine cunoscută, mai precisă pentru că fiecare articol este un adevărat document, un fragment de adevăr trăit care vine să întregească, să completeze imaginea unui imens puzzle al celor 22 de ani (și nu numai). Categoric, titlul revistei este simbolic.

Fiecare ciob de sticlă colorată care compune vitraliul este un fragment al marelui adevăr, acela că forțele răului ale două superputeri, ajutate de alți prieteni falși ai României, și-au dat mâna nu numai ca să răstoarne un regim și așa detestat de români, ci și pentru a jefui țara, a-i devaliza economia, a-i acapara averea națională, a le permite trădătorilor și cozilor de topor să fure tot ce se mai poate fura, a aduce România în poziția de colonie.

Sunt extrem de interesante în acest număr mărturiile din teritoriu în care ofițerii de securitate relatează, potrivit informațiilor lor, cum s-au desfășurat evenimentele din 1989-1990, în orașele lor, cum le-au perceput ei. De fapt, acestea sunt excelente pagini de memorii privind Brăila, Reșița, Râmnicu Vâlcea, Iași, Focșani și Mangalia.

Se dăruie (în date concrete) o serie de mituri mincinoase despre Securitate (număr de angajați, număr de urmăriți, număr de arestați etc.)

În revistă sunt expuse logic și o serie de „ciudățenii”, cum ar fi de exemplu că toate țările au servicii de informații și securitate, numai România nu are voie sau n-ar fi avut voie să aibă așa ceva.

Sunt rubrici scrise cu o logică de fier, cum este „*Trecerea la un nou Serviciu național de informații*”, a d-lui Paul Carpen, sau articole extrem de convingătoare ca acela intitulat: „*Unele considerații privind instituția Securității în perioada decembrie 1989-martie 1990*”, de dl. Corvin Lupu.

Articolele se mai ocupă și de „*Arta manipulării maselor*”, de Paul Carpen, „*O manevră din arsenalul manipulării*” (interviu cu prof. dr. Corvin

Lupu), „*Perpetuarea manipulărilor*” de gen. Victor Neculoiu și o rubrică foarte interesantă „*Istorie trăită*” realizată de Paul Cernea.

Cine-și ia inima-n dinți și reușește să citească *Vitralii* de la început până la sfârșit va afla lucruri uimitoare care ne dezvăluie cele mai bine păzite secrete ale agenturilor străine.

Se devoalează întregul scenariu de destabilizare și de structurare a României de către serviciile secrete străine, care cu mulți ani în urmă și-au recrutat trădătorii, mai ales din armată, pentru că aici era veriga mai slabă. Așa a apărut acel general Militaru, care amarnic și-a mai urât propriul popor încât să trimită la moarte atâția români nevinovați.

Las’ că nici pe Pacepa nu-l putem face erou, nici patriot. În ultimă analiză, tot un nenorocit de trădător a fost și el, în ciuda faptului că o mână de antiromâni s-au căznit să-l „sanctifice”. Toată lumea cu capul limpede știe însă că din coadă de câine nu se poate face sită de mătase.

Din păcate, pe noi românii, ne-a bătut Dumnezeu cu trădători ca Militaru, Șerb și cine-o mai fi fost în teribilul dosar „Corbii”, cu Pacepa și cu alții, care au servit și în serviciile secrete ungare pentru a rupe Transilvania din trupul țării (vezi trădătorii care au semnat Proclamația de la Budapesta din vara anului 1989).

În ciuda aceluia blestem, noi am avut totuși două suflete mari de români adevărați care au pus stavilă și au ocolit războiul civil care fusese calculat până în cele mai mici amănunte să se declanșeze, mai ales că războiul psihologic fusese proiectat mult mai demult.

Cei doi oameni providențiali au fost: generalul Iulian Vlad care a ordonat neimplicarea Securității și dezarmarea ei, și desigur, generalul Ștefan Gușe care a refuzat „ajutorul militar” sovietic și a pus cu botul pe labe trupele ungurești masate la frontiera de vest a României.

Din păcate, în perioada aceea scurtă din decembrie ’89 până prin martie ’90, o mână criminală a semnat deschiderea granițelor țării, interval în care serviciile de spionaj străine au infiltrat atâția spioni câți au dorit pentru a face din România un adevărat șvaițer.

Și dacă ne gândim bine și cu capul nostru în 22 de ani, cei infiltrați atunci, și alții care nu fuseseră depistați, au avut timp să se cocoate în posturile de comandă din care s-au jefuit și se mai jefuiesc bogățiile țării, atâtea câte au mai rămas.

Se pare însă că misiunea spionilor-jefuitori se apropie de final, pentru că tocmai în timp ce scriam aceste rânduri am auzit la TV că din 2013 se elimină din Codul Penal infracțiunile de *Complot* și *Subminarea economiei naționale*!

Incredibil, dar adevărat!

Forțele răului au mai câștigat o bătălie în România.

Totul petrecându-se la adăpostul unei campanii (din păcate pentru noi) magistral conduse împotriva celor ce apărau aceste bogății naționale, începând cu acea lozincă fabricată în laboratoarele străinătății „securist-terorist”.

Aici trebuie însă avut în vedere și faptul că *mass-media* românească, în bună parte din tembelism și mimetism, a căzut în capcana agenturilor străine. Și unde punem faptul că o mulțime de români mai slabi de înger și oportuniști, cei care, în speranța a cine știe ce avantaje, au adoptat *servitutea voluntară* (vezi Étienne de La Boétie, *Discurs asupra servituții voluntare*, Ed. Incitatus, București, 2001), mai ales intelectualii de mai slabă factură, dar extrem de vocali.

Spre marea mea durere, aici se încadrează și frați de-ai mei, istorici, de bună factură, care s-au vândut extrem de ieftin (mulți pentru niște burse amărâte în străinătate, ale unui cunoscut și malefic cumpărător de conștiințe. Desigur, experimentul nu a reușit cu toți, dar, din păcate, destui dintre ei n-au încetat să-l slujească).

Faptul că în ultimul timp se aud tot mai multe voci despre „epoca de aur” a lui Ceaușescu, în care, chipurile, „a fost mai bine”, nu se datorează doar cruntei jefuiri a României și a pauperizării accelerate a mării mase a românilor, ci și ieșirii la suprafață a mai multor *adevăruri* bine ascunse de diverși guvernanți și de *mass-media* obedientă lor, servită de lingăi antiromâni, vânduți pe mai nimic și deveniți peste noapte „formatori de opinie”, deși ei s-au „săturat demult de România”.

„*Vitraliile*” constituie acel factor care sapă peste tot – în arhive, în biblioteci, în memorii, în emisiuni TV și de radio etc., pentru a aduce la suprafață acele *adevăruri* care, cum am mai spus, au fost adânc îngropate de mai mult de două decenii, și care acum trebuie să le privim cu mai multă atenție și responsabilitate pentru a ne regândi viitorul și a înlătura falsificarea istoriei noastre recente.

„*Vitralii – Lumini și umbre*”, atât prin conținut, cât și prin formă, este o revistă excelentă, interesantă și serioasă, articolele sunt documente autentice,

pagini de memorii scrise la cald, credibile și verificabile, păcat că nu are răspândirea pe care o merită și poate nici n-o citește cine trebuie sau dacă o citește, păcat că nu are curajul să ia măsurile care trebuie.

De aceea, deși bătrân și bolnav, mă încumet totuși să scriu aceste rânduri, pentru că n-aș vrea, Doamne ferește, ca o revistă atât de importantă să fie împinsă în conul de umbră al ignorării și să fie înconjurată de „conspirația tăcerii”, așa cum este tratată excepționala lucrare masivă „*Ferește-mă Doamne de prietenii..*” a lui Larry Watts.

Semnificativ și grăitor pentru valoarea *Vitrاليilor* este chiar faptul că remarcabilul istoric american a folosit date și fapte din revista românească, iar în acest număr 9, ca răspuns probabil, se află și o sinteză extrem de reușită a ideilor cărții lui Larry Watts, intitulată: *Larry Watts dixit. Dezinformarea și manipularea factorilor de decizie* (p. 111-114), semnată Paul Carpen.

Citind atent revista (cu creionul în mână), mi-am pus și fireasca întrebare: cine ar trebui să o citească și cine nu? Pe scurt, concluziile mele în ceea ce privește cercurile de cititori, ar fi următoarele:

- Bine ar fi s-o citească în primul rând persoanele mai în vârstă, care mai pot judeca și gândi cu propriul lor cap și care s-ar lămuri acum, după 22 de ani, ce li s-a pregătit și prin ce au trecut – cine au fost adevărații dușmani ai României, care forțe interne au fost alături de popor și care nu.
- Bine ar fi să o citească și tinerii care n-au cunoscut epoca și nici evenimentele din 1989-90 și cărora acum le este impusă o bibliografie mincinoasă și o istorie falsificată (care la noi la Cluj-Napoca uneori mai este și predată chiar de profesori de import – cu salarii uriașe și cu o ură incomensurabilă împotriva a tot ce este românesc). Mai notez că profesorii universitari în vârstă de peste 65 de ani, care mai puteau face comparație între ce a fost atunci și ce este acum, au fost pensionați de urgență și trimiși la plimbare (exact ca și la reforma învățământului din 1948 făcută de comuniștii staliniști).
- Este extrem de util ca revista *Vitrاليi* să fie citită și de trădători, cozi de topor și profitori, fie ei tineri sau bătrâni.
 - „De ce?”, vor întreba ei.
 - „Simplu”. Pentru că poate, până la urmă, aceștia vor înțelege că despre faptele lor păcătoase, *vor da samă*, chiar în *această existență*, aici pe

pământ, deși se știe că acestor fel de persoane nu le pasă nici de *Judecata lui Dumnezeu* și nici de *Judecata Istoriei*.

Trădătorii, cozile de topor și profitorii au fost în fapt *obiectul muncii* Securității. Ar trebui să fie la fel și azi pentru SRI, ba chiar și în viitor. Oare și trădarea se va globaliza?

În mod special acest gen de indivizi ar trebui să citească și un număr remarcabil al revistei *Vitralii*, nr. 6 din martie 2011, număr dedicat trădării și trădătorilor de țară.

Și ca bibliografie suplimentară le-aș da și poezia „*Ziua Trădării*”, din care cităm doar două strofe:

„*Puține conștiințe mai sunt în țară treze,
Protipendada râde și micul vodă minte,
De silă, de rușine, strămoșii din morminte
Se scoală dintr-odată și vor să emigreze.*

*Trădarea pune frâul pe nația săracă,
Reînflorește frica în ochi și în ferestre,
Sporește sistematic importul de căpestre,
Poporul reînvață, înspăimântat să tacă”.*¹

- În schimb, *Vitralii* nu are rost să fie citită de persoanele cărora le-au fost spălate creierele, pentru că neputând judeca evenimentele drept și obiectiv, nu vor înțelege nimic din toată frământarea ultimelor 2-3 decenii.
- Se recomandă ca *Vitralii* să nu fie citită nici de marii anticomuniști de după căderea comunismului (sau de anticomuniștii cu față bolșevică – cum mai sunt ei numiți), pentru că aceștia au confecționat propriile lor scenarii din care au reușit pe bază de certificate să scoată bani, avantaje, privilegii și faimă.

Și pentru că ne apropiem de sfârșitul prezentării, apreciem că n-ar fi rău, pentru lărgirea orizontului pasionaților de istorie recentă (mai sunt și din aceștia, și-mi sunt foarte dragi), să dăm o minimă bibliografie care să completeze bogăția informațională a revistei „*Vitralii – lumini și umbre*”:

1. *Un risc asumat*, de Filip Teodorescu. Am citit ediția I-a pe nerăsuflăte, într-o singură noapte.

¹ Adrian Păunescu, *Tragedia națională*, 1997, p. 235.

2. *România și frontul secret*, de Cristian Troncotă, Editura Elicon, București, 2008.

3. *România 1989 – de la revolta populară la lovitura de stat*, de Corvin Lupu, Sibiu, Ed. Techno Media, 2010.

4. *Fereastra serviciilor secrete. România în jocul strategiilor globale*, de Aurel I. Rogojan, București, Ed. Compania, 2011.

5. *Ferește-mă, Doamne, de prieteni... Războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România*, de Larry Watts, București, Ed. RAO, 2011.

Notăm că „*Fereastra serviciilor secrete*” a d-lui Aurel I. Rogojan a fost lansată și la Cluj-Napoca în 7 decembrie 2011, la sala „Mușlea” a Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”, bucurându-se de excelentele aprecieri ale d-lui prof. univ. dr. Vasile Pușcaș și de remarcabila prezentare a fostului ministru Iulian Vlad, reuniunea fiind moderată impecabil de prof. univ. dr. Doru Radosav, gazda Simpozionului „*Istorie și adevăr despre serviciile românești de informații*” și despre care eminentul jurnalist Demostene Șofron a scris pe drept cuvânt că a fost o manifestare științifică de înaltă ținută și că aceia care „au lipsit au ce regreta” (*Făclia*, 8 dec. 2011, p. 6).

Ca un fapt divers, dar interesant, notez că autorul „*Ferestrei*” aduce noi dovezi, pe bază de documente, că episcopul Márton Áron, căruia i s-a ridicat o statuie în inima Clujului, a condus „*rețele de spionaj și diversiune*” împotriva statului român (p. 526).

Asupra rolului de lider al iredentismului și revizionismului maghiar din Transilvania am avertizat și eu cu ceva timp în urmă în articolul „*Se justifică oare ridicarea unei statui a episcopului Márton Áron în centrul Clujului?*” (*Făclia*, 10 septembrie 2007, p. 1; 4).

Acum, deși prea târziu, n-ar fi inutilă publicarea numelor celor ce au votat acest sacrilegiu împotriva demnității noastre naționale.

În încheiere, îmi permit, ca istoric și cititor fidel să fac unele propuneri conducerii *Vitraliilor*.

Ca bibliograf, consider că revista *Vitralii – lumini și umbre*, deși ajunsă doar la numărul 9, și-a câștigat deja un prestigiu care îi permite să devină un instrument de lucru. Munca cercetătorului ar fi mult înlesnită dacă pe fiecare pagină pe care se pune colontitul, acesta ar fi complet: anul periodicității, numărul, luna și anul în curs.

Din aceleași motive de prestigiu, dar și pentru popularizarea ideilor și sporirea tirajului, *Vitraliile* pot iniția un modest premiu anual pentru lucrările de istorie obiective și care aduc contribuții reale istoriografiei românești.

Consiliul editorial al revistei ar putea constitui astfel un ilustru juriu de care premiul să fie mândru toată viața.

Și tot datorită prestigiului imens de care se bucură în ultimii ani general-colonel în rezervă Iulian Vlad, ACMRR-SRI ar putea pune bazele unei „*Fundații Iulian Vlad*”.

În ceea ce privește conținutul, alături de contribuțiile unor ofițeri care ne povestesc cum au perceput evenimentele din 1989-90, n-ar fi inutil să o facă și niște civili care s-au aflat întâmplător sau nu, în mijlocul evenimentelor. Nici nu știți ce surprize ați avea, plus că numărul de pagini al unui exemplar din *Vitralii* ar putea spori semnificativ.

În afară de aceasta, ar putea fi cunoscut și un alt punct de vedere (bineînțeles dacă el este obiectiv și poate fi dovedit).

Colaboratorii competenți ai revistei ar putea lua în considerare și ultimele mărturii senzaționale despre rolul lunetiștilor sponsorizați de Occident care au acționat în „revoluțiile din primăvara arabă” și care au fost prezenți și în România în 1989 (*Făclia*, 1-2 dec., 2011, p. 3).

Și în fine, ca un ardelean de baștină și căruia îi pasă de România, aș citi cu mare interes articole despre activitatea de spionaj a Ungariei în România după 1918, despre activitatea revizionistă și irendentistă a Partidului Ardelean (*Erdélyi Párt*) și a continuatorului său de azi, dar mai ales din perioada 1940-1944, pentru că românii noștri au început să uite sau nu știu deloc ce a însemnat sau ce ar însemna pentru ei o stăpânire maghiară în Transilvania.

Să nu pierdem din vedere că multe dintre întâmplările anului 1989-90 își au rădăcinile în perioada 1940-44.

Va trebui să preluați aceste cercetări pentru că noi, bătrânii refugiați ne ducem, iar revista „*Pro memoria*” din Cluj nu mai prididește.

Aceasta o recomand și din motive de logică istorică.

În 1989 – planul „A” al serviciilor secrete a fost, pe lângă înlăturarea lui Ceaușescu, destructurarea României prin război civil.

Dar tot în 1989 s-a pus la punct și planul „B” ai cărui protagoniști au fost semnatarii Proclamației de la Budapesta din 16 iunie 1989. Având în vedere că

aceasta a fost semnată și de Casa Regală, într-un magistral editorial din „*Făclia*” anului trecut, cunoscutul ziarist Ilie Călian, sugerează că regele Mihai ar fi fost dispus ca, repus pe tron, să domnească peste o Românie fără Transilvania (aceasta constituind prețul reînscăunării sale). Ar fi un gest de demnitate regală să fie retrasă această semnătură.

Pagini memorabile despre acest „*Document uitat*” a scris și Lelia Nicolescu, reputata profesoară și publicistă, militantă împotriva incultilor, îngâmfăților, hoților, mincinoșilor ș.a.m.d. în excelenta sa carte „*Între Da și Ba*”, apărută în decembrie 2011 la Editura Napoca Star în tiraj confidențial (p. 140-147).

Acest plan de rezervă este încă în vigoare și se lucrează intens la el după o perioadă oscilatorie de condominiu cu Ungaria asupra Transilvaniei (vezi ședințele comune ale guvernelor Ungariei și României).

Planul „C” îl constituie autonomizarea Transilvaniei care se desfășoară paralel cu planul „B”.

Pentru reușita planurilor „B” și „C”, asudă din greu atât „bătrânii” spioni cât și cei „tineri”. Implementarea acestor planuri se face de către partidele etnice din România, și cozile noastre de topor. Un timp, au avut ca instrumente „*Puntea*”, „*Dialog interetnic*” și vicleana „*Provincia*”. Acum vâslește în aceleași ape tulburi ziarul „*Servus*” (Oare pe ai cui bani? – Ghici ghicitoarea mea).

Toți aceștia au vrut sau vor să ne convingă că noi *românii ardeleni* suntem *altfel* decât ceilalți români, „sudiștii” (se pronunță cu dispreț). Noi suntem mai deștepți, mai frumoși, mai buni, mai civilizați.

Ne sunt vândute și gogoși, cum că „*Artizanii Marii Uniri din 1918 au crezut într-o Românie federală*” (*Servus* – Cluj, II, nr. 328, 30 noiembrie 2011, p. 1, 4, 5, 6, 7).

„Transilvanismul” este tot mai insistent vânturat și răspândit, deși el a fost pus „la stâlpul infamiei” de către „Înțeleptul de la Stoiana”, regretatul prof. univ. dr. Raoul Șorban, în admirabila sa carte *Chestiunea maghiară*, Ed. Napoca, Cluj-Napoca, 2007. Aici a precizat dânsul că „transilvanismul” este o *tactică politică* în serviciul expansiunii ungare, menită să-i izoleze pe românii ardeleni de marea lor familie națională, iar „spiritul transilvanist este în ultimă analiză spirit maghiar” (p. 156, ed. I).

Planurile A, B și C se pare că au în spate (și revista *Vitralii* are posibilitatea să risipească umbrele și să ne lumineze) misteriosul Tratat Kohl-Gorbaciov, dar și înțelegeri mai vechi între Gorbaciov și George W. Bush (Aurel I. Rogoian, *Fereastra...*, p. 526).

Activiștii de pe tărâmul „transilvanismului” se disting prin aroganță, duplicitate și viclenie, dar și printr-o cunoaștere aprofundată a calităților și defectelor sufletului poporului român.

Despre această pregătire a lor pentru un adevărat și lung război psihologic, gazeta brașoveană „*Orientul latin*” scria încă în 1875: „*Siguranța și netemerea ce i-o procuri față de tine, după ce l-ai lăsat (...) să te studieze până în rinichi, să-ți descopere slăbiciunile și să le adauge*” face posibil ca adversarii de atunci, strămoșii celor de azi, să le infiltreze românilor pe toate căile și cu toate mijloacele demoralizarea și coruperea simțului „*de drept și demnitatea națională*”, *preț de mai multe generații*.

Îmi cer iertare pentru că prea m-am luat cu vorba, dar tare mă doare că politicienii noștri nu știu istorie și nu apelează nici la consilieri capabili, iar pe cei ce au luptat și luptă pentru demnitatea națională și pentru demnitatea lor socio-profesională i-au marginalizat (parcă la un ordin. Al cui?)

Oricum, pentru a ne cunoaște mai bine oamenii și pentru a-i evalua mai corect, să nu uităm o mai veche, dreaptă și sănătoasă zicală născută sau făcută parcă pentru Serviciile Române de Informații: „*Nu toți cei ce fac jocul unor agenturi străine sunt spioni, dar toți spionii fac jocul unor agenturi străine!*”

Dr. Gelu Neamțu
Cluj-Napoca

**PRELIMINARII LA EVENIMENTELE DE LA TÂRGU MUREȘ
DIN MARTIE 1990**

Primii trei ani și jumătate după ascensiunea sa la conducerea URSS, Mihail Gorbaciov i-a dedicat consolidării influenței proprii, soluționării unor probleme interne și întâlnirilor sovieto-americane la nivel înalt. Abia apoi a trecut la punerea în aplicare a planurilor sale politico-militare. Deși Tratatul de la Varșovia era în vigoare, Gorbaciov nu mai dorea să respecte angajamentul de a proteja independența și suveranitatea statelor „rebele și nerecunoscătoare” din centrul și estul Europei. Gorbaciov era dispus să permită Occidentului, aflat în criză cronică de resurse naturale și de piețe de desfacere, să preia economia și piețele acestor state, rămânând interesat doar de un control politico-militar și informativ asupra lor, în interesul asigurării securității URSS. În aceste condiții, România, care fusese aliatul cel mai puțin fidel Tratatului de la Varșovia, a ajuns lipsită de apărare externă în fața tăvălugului occidental pregătit să se îndrepte către centrul și estul Europei, pentru a-și subordona statele aflate în spațiul dintre Germania Federală și Rusia.

Nu este deloc lipsit de interes să observăm că dezmembrarea statelor din spațiul central și sud-est european a fost o preocupare mai veche a Germaniei și a Uniunii Sovietice. Ea s-a manifestat atât la sfârșitul perioadei interbelice, cât și în perioada Războiului rece, în deceniul al șaptelea al secolului al XX-lea. În ambele aceste perioade, cele două mari puteri ale Europei – Uniunea Sovietică și Germania – au urmărit, ca obiective majore, să destructureze alianțele de securitate construite de România, Iugoslavia și Cehoslovacia, și să împiedice consolidarea politică, economică și militară a acestor țări.

După ce la Moscova tabăra politică reprezentată de Mihail Gorbaciov a preluat controlul asupra țării și a schimbat modul de promovare a intereselor Uniunii Sovietice, s-au înmulțit înțelegerile dintre cele două țări privind schimbarea configurației central și est-europene, prin încălcarea suveranității unor state și chiar dezmembrarea lor. În câteva cazuri, concepțiile promovate în finalul mileniului al doilea de către Germania și Rusia s-au apropiat mult de cele hitleristo-staliniste.

Reluarea colaborării germano-sovietice pentru influență în Europa Centrală și de Est, la sfârșitul deceniului al nouălea al secolului trecut, a fost catalizată de foarte bunele raporturi dintre cancelarul Helmut Kohl și președintele Mihail Gorbaciov, relații consolidate de tot mai marile interese economice reciproce, de negocierile pentru retragerea Armatei Roșii din Germania de Est și de cele privind reunificarea germană.

În primăvara anului 1991, președintele Mihail Gorbaciov a dat Televiziunii de la București primul și singurul său interviu pentru România din perioada președinției sale. În deschiderea interviului, înainte de a primi întrebările, Gorbaciov a dorit să transmită felicitări poporului român și conducerii sale pentru performanța de a fi evitat două mari pericole, în anii 1989-1990: războiul civil și dezmembrarea României. Până atunci și o vreme după aceea, o parte a opiniei publice a fost neîncrezătoare în existența proiectelor de declanșare a unui război civil în România și de dezmembrare a unor state din centrul și estul Europei, inclusiv a României. Susținătorii acestor proiecte adormeau opinia publică, etichetând suspiciunile care apăreau ca fiind de esență „securisto-comunistă”, speculând astfel naivitatea politică proprie societăților civile.

După dezmembrarea Cehoslovaciei și a Iugoslaviei, state recunoscute de întreaga comunitate mondială, precum și după unele dezvăluiri despre lovitura de stat din România din decembrie 1989 și despre evenimentele din martie 1990 de la Târgu-Mureș, dubiile privitoare la existența acestor proiecte s-au mai risipit.

În cadrul manifestărilor naționaliste încurajate de guvernul de la Budapesta, la 16 iunie 1989 a fost organizat ceremonialul reînhumării lui Imre Nagy și a altor actori ai evenimentelor care au avut loc în Ungaria în toamna anului 1956. Cu prilejul manifestărilor comemorative din 16 iunie 1989, la Budapesta s-au reunit o serie de intelectuali români și unguri, cu scopul declarat de a formula un *Apel internațional* referitor la Transilvania.

În *Apel* se arăta că: „*Transilvania a fost și este un spațiu de complementaritate și trebuie să devină un model de pluralism cultural și religios. Este în folosul popoarelor noastre ca diversitatea culturală, religioasă și de tradiții care a făcut specificul Transilvaniei să fie prezervată. Dreptul la o reprezentare politică autonomă și la autonomie culturală a fiecărei națiuni trebuie garantat. Realizarea sa implică, printre altele,*

asigurarea unei școlarități de toate gradele în limba maghiară, inclusiv reînființarea universității maghiare din Cluj.”

Prin acest document, care a rămas cunoscut sub numele de **Declarația de la Budapesta**, strategia guvernamentală maghiară de revendicare a Transilvaniei a intrat în etapa formulării unor pretenții afișate la nivel internațional, Ungaria nemaiaivând nici un fel de reținere față de eventuale acuze de amestec în treburile interne ale României.

În campanie au fost implicați și etnici români. Acțiunea a fost susținută și de fostul rege Mihai I. Astfel, la 45 de ani după lovitura de stat de la 23 august 1944, fostul rege Mihai I era din nou implicat într-o acțiune susținută de Moscova. Istoriografia românească nu a clarificat încă raporturile ex-regelui Mihai și ale reginei mamă, Elena, cu serviciile sovietice de informații. Este cert că ele au existat, au contribuit la lovitura de stat de la 23 august 1944, la menținerea lui Mihai pe tron timp de peste trei ani, în plină epocă de ocupație militară a Armatei Roșii și de sovietizare forțată a estului Europei. Tocmai aceste raporturi sunt cele care i-au permis să se retragă din România în cele mai bune condiții, sub protecție și luând cu sine o mare avere.

Mai trebuie reamintit și că în perioada Războiului rece ex-regele Mihai nu s-a raliat în nici un fel campaniilor de combatere a exceselor antiromânești ale regimului de ocupație militară sovietică din România.

La 8 iulie 1989 a avut loc la București întâlnirea la nivel înalt a statelor membre ale Tratatului de la Varșovia, prilej cu care, într-o întrevedere bilaterală româno-maghiară, facilitată de Gorbaciov, conducerea ungară – Nyers Rezső, Miklós Németh și Gyula Horn – a susținut că Transilvania nu aparține României și a amenințat că va internaționaliza problema maghiarilor din România. Anterior, în decembrie 1988, conducerea duală iugoslavă - Lončear și Dizdarevici - l-a iritat pe Ceaușescu punând în discuție problema Banatului.

În august 1989, agenți ai Departamentului Securității Statului (DSS), infiltrați în cantonamentele paramilitare din Ungaria, au raportat primele date în legătură cu pregătirea unor formațiuni de gherilă urbană ale căror misiuni erau să acționeze în România.

În cursul revoltei populare și al loviturii de stat de la București (decembrie 1989), Ungaria a fost implicată direct în destabilizarea României, iar acțiunile diversioniste s-au desfășurat în formele cele mai violente în Transilvania. Organizația „România Liberă” și UMRL au fost paravanul sub

care serviciul secret maghiar, AVO, a organizat formațiuni paramilitare pe care le-a instruit în tabăra de la Bicske pentru „acțiuni viitoare de gherilă urbană în România”. Instructorii erau îndeosebi unguri originari din România, dar aceștia acționau doar ca intermediari ai unor servicii speciale. Organizarea viitorilor „revoluționari” s-a făcut pe o scară mai largă începând cu anul 1988.

Din evidențele Securității rezultă că în 1989 în Ungaria se aflau aproximativ 6000 fugari din România, unguri și români. Pentru întreținerea fugarilor din România, Ungaria primea subvenții de la Comitetul ONU pentru refugiați, dar și de la diverse organizații iredentiste maghiare. În taberele de primire se făcea selecția viitorilor luptători de gherilă urbană, care apoi erau transferați la Bicske, localitate aflată la 40 km de Budapesta, spre Tatabania, într-o fostă cazarmă, unde se afla un centru de pregătire paramilitară pentru membrii organizației „România Liberă”. Primul conducător a fost Marin Roșca. Când acesta a emigrat în SUA, șeful organizației a devenit Manea Gheorghe, fost tehnician la o rafinărie din Ploiești. În tabără era adesea văzut și Sandu Pobereznic, membru și apoi șef al Uniunii Mondiale a Românilor Liberi. În demisolul cazarmii s-a instalat o tiparniță care scotea manifestele destinate României. Erau tipărite pe hârtie românească, pentru a se crede că erau scrise în țară. Membrii organizației lipeau afișe pe trenurile care urmau să intre în România, organizau demonstrații în Budapesta, mai ales în fața Ambasadei Române și trimiteau emisari în România, cu scopul de a crea filiale locale ale organizației.

Începând cu luna septembrie 1989, Securitatea a sesizat că în fiecare noapte numărul celor prinși că vor să intre ilegal în țară este de 4-5 ori mai mare decât numărul celor care voiau să fugă din țară. Unii reușeau să intre, lăsând doar urme pe pământul afânat al fâșiei de frontieră, alții fugeau după somațiile grănicerilor fără să fie împușcați, iar cei mai mulți erau reținuți în tentativă. În același timp, grănicerii unguri aduceau grupuri de câte 20-40 de persoane, care erau fugite clandestin din România de mai multă vreme și susțineau că sunt transfugi prinși în Ungaria.

În vara anului 1989, RFG finalizase în mare înțelegerile cu Uniunea Sovietică și cu SUA privitoare la unificarea Germaniei. În mod firesc, unii lideri din RDG nu se împăcau cu ideea dispariției Germaniei socialiste și de aceea împotriva lor au fost organizate acțiuni populare de anvergură care să îi convingă să accepte mersul evenimentelor.

Pentru a exercita presiuni în același sens, guvernul vest-german a conceput un plan de trecere în masă a unor cetățeni din Germania de Est în cea de Vest.

În acest scop, cancelarul Helmut Kohl s-a deplasat la Budapesta, în perioada 23-25 august 1989, și a încheiat înțelegeri cunoscute sub numele de *Acordul Bonn-Budapesta*, prin care Ungaria se angaja să deschidă granița cu Austria, permițând est-germanilor să treacă în vest. În schimb, Germania s-a angajat să sprijine Ungaria în eforturile ei de a recupera Transilvania. Încurajarea germană și siguranța guvernului maghiar că Uniunea Sovietică este interesată în destabilizarea României au determinat Budapesta să se implice din plin, operativ, în evenimentele din România din decembrie 1989, alături de serviciile secrete ale altor state.

De altfel, Uniunea Sovietică demarase cu decenii în urmă, după 1968, pregătirile în vederea schimbării regimului de la București, așteptând doar condiții prielnice și motivații solide. Printr-un document din anul 1973 al serviciului vest-german de informații, BND, guvernul de la Bonn era informat că ministrul sovietic al Apărării, mareșalul Andrei Grečiko, a afirmat într-o convorbire cu Erich Honecker că „într-o perspectivă mai lungă, lucrurile nu mai pot continua astfel cu România”. Serviciile sovietice de securitate și informații creaseră o unitate specială care sprijinea din umbră organizațiile revizioniste maghiare din emigrație, care revendicau Transilvania cu glas tare. De asemenea, sovieticii au catalizat revendicările bulgarilor față de sudul Dobrogei.

În contextul deciziei lui Gorbaciov de a satisface dorințele Occidentului vizând răsturnarea regimurilor socialiste pentru a acapara economiile statelor din centrul și estul Europei, nemulțumirile lui Ceaușescu față de Kremlin s-au accentuat și s-au manifestat sub forma unor critici severe. Escaladându-și atacurile pe fondul nemulțumirilor etnice din Uniunea Sovietică, Ceaușescu a solicitat denunțarea *Pactului Molotov-Ribbentrop*, ceea ce echivala cu declanșarea acțiunilor politice de recuperare a teritoriilor românești din Est.

Reacțiile sovietice nu au întârziat și s-au manifestat prin sprijinul Moscovei pentru Declarația de la Budapesta, document care a constituit primul pas major în susținerea autonomiei Transilvaniei.

Pentru izbucnirea revoltei populare, pe fondul căreia mai multe state sperau să-și promoveze interesele din România, la Timișoara au fost aduse în jur de 400 de persoane instruite în lagărele din Ungaria. Alte comandouri au fost trimise în unele zone din Banat, Transilvania și București. În 16 decembrie

1989, în gara Timișoara Nord a sosit un tren cu oameni, majoritatea bărbați, care, după coborârea pe peron, s-au încolonat foarte disciplinați și s-au îndreptat direct către unitățile militare din Calea Lipovei.

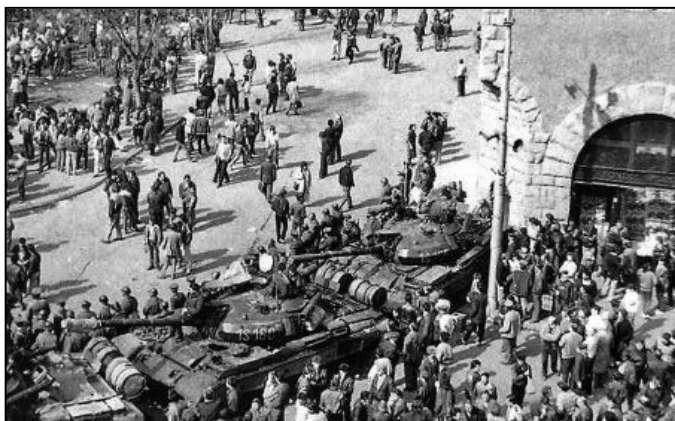
„Revoluționarii” trimiși din Ungaria au acționat și în alte orașe ale țării, lipind afișe care îndemnau la răscoală, făcând inscripții pe ziduri sau asfalt și pe garduri. La Cluj, Caransebeș, Sibiu și Satu Mare, Securitatea a stabilit cu precizie că autorii provocărilor erau dintre cei pregătiți în taberele din Ungaria. Aceste forțe aveau menirea să acționeze pentru provocarea revoltei populare care să destabilizeze statul român, dar urmau a fi folosite și în operațiunile ulterioare, respectiv în aplicarea diverselor scenarii vizând desprinderea Transilvaniei de România.

Una dintre variantele proiectului maghiar de desprindere a Transilvaniei ne este relatată într-o telegramă a Ministerului Apărării Naționale, din 9 decembrie 1989. În telegramă se arăta că: „...*simultan cu provocarea unor demonstrații ale populației de origine maghiară din Transilvania, Ungaria are intenția să provoace incidente la granița cu țara noastră care să degenereze în conflict militar între cele două țări, după care să ceară intervenția unor țări ale Tratatului de la Varșovia, îndeosebi din partea URSS, ...pentru așa-zisa împăcare a părților... Acest scenariu, Ungaria are în vedere să-l realizeze cu știrea URSS și cu sprijinul Austriei, precum și al altor țări*”. De altfel, așa cum rezultă și din Nota nr. 00420/782, din 4 noiembrie 1989, a Departamentului Securității Statului, în Cehoslovacia, în fruntea demonstrațiilor antistatale și antisocialiste s-au aflat intelectuali și studenți de origine maghiară. Dintr-o *Notă-Raport* (fără număr) din noiembrie 1989 a U.M. 0610 din cadrul Departamentului Securității Statului, aflăm că: „*În țara vecină (Ungaria n.a.) se află în faza de reconstituire lojile francmasonice, acțiune în care este puternic angrenat istoricul literar Pomogats Béla, cunoscut pentru preocupările sale naționalist-iredentiste cu privire la Transilvania. Se apreciază că s-ar urmări o reorientare a activității acestei organizații și axarea ei pe probleme revizioniste...*”

Dintr-o altă *Notă* a DSS, aflăm că: „*Emigrația maghiară din Occident și cercurile guvernamentale de la Budapesta vehiculează cu deosebită insistență, făcând o largă popularitate prin mass-media, ideea reanalizării în forurile internaționale a statutului actual al Transilvaniei, urmărindu-se antrenarea etnicilor unguri din România la acțiuni pentru crearea unui stat*

independent sau autonom. Acțiuni diverse, deschise, de instigare la acte în sensul menționat, desfășoară mai multe organizații naționalist-iredentiste, dar mai ales Uniunea Ardeleană din Ungaria, înființată în decembrie 1988 din inițiativa unor intelectuali din țara vecină...Sub influența unor organizații naționalist-iredentiste ca Fundația ungară pentru drepturile omului cu sediul la New York și Institutul ungar al Universității din Toronto, în Occident și Ungaria se desfășoară acțiuni pentru crearea condițiilor de proclamare a Transilvaniei independente. Semnificativ este și faptul că în vara anului 1989 în Ungaria s-a realizat o înțelegere între Uniunea Mondială Transilvăneană, filiala din R.F.G. a acesteia și Uniunea Ardeleană din Ungaria, cu scopul de a acționa pentru urgentarea proclamării autonomiei Transilvaniei și înglobarea acesteia într-o așa-zisă federație de tip elvețian. Pe poziție similară se situează Alianța mondială a bisericilor reformate, biserica reformată și romano-catolică din Ungaria...Tot mai des cetățeni români de naționalitate maghiară, mai ales intelectuali, aderă la ideea independenței Transilvaniei și atribuirea acestui teritoriu Ungariei.”

Marile conflicte inter-etnice, însoțite de confruntări violente, de la Târgu Mureș, din martie 1990, au avut în spate scenarii ale unor servicii străine de informații, lucru confirmat de înalți funcționari ai statului român, inclusiv de șeful SRI, Virgil Măgureanu, care a declarat la televiziunea ProTV că trebuie să fie naiv cel care crede că serviciile străine nu au acționat la Târgu Mureș. În 29 martie 1999, fostul vice-prim-ministru Gelu Voican Voiculescu a declarat fără ocolișuri că, în martie 1990, s-a încercat, din exterior, dezmembrarea României. El a făcut această

afirmație în contextul în care vorbea despre contribuția mare a Germaniei la dezmembrarea Iugoslaviei. În acest moment istoric, la atât de puțin timp de la derularea evenimentelor, nu există documente „la lumină”, dar orice analist serios, chiar fără să dețină alte informații, nu poate să nu ia în seamă afirmațiile publice

ale unor importanți demnitari ai României. Ei nu au fost contraziși de vreuna dintre părțile implicate în evenimente.

Chiar și generalul Victor Atanasie Stănculescu, unul dintre cei mai discreți puciști din 1989, a recunoscut public, la postul B1 TV, în martie 2004, că s-a încercat dezmembrarea României din exterior, iar în 20 decembrie 2004, la Oglinda TV, a declarat că evenimentele din România au fost opera SUA și URSS, în egală măsură.

Și totuși, la nivelul opiniei publice s-a pus întrebarea: de ce nu s-a pus în aplicare proiectul de dezmembrare a României și de desprindere a Transilvaniei? Una dintre cauzele pentru care proiectul a eșuat a fost faptul că evenimentele de la Târgu Mureș din martie 1990 au fost folosite de Gorbaciov și diplomația de la Kremlin ca argument și monedă de schimb pentru a convinge România să încheie un tratat de asistență mutuală cu URSS, prin care să recunoască apartenența nordului Bucovinei și sudului Basarabiei la Republica Sovietică Socialistă Ucraina, respectiv a centrului și nordului Basarabiei la Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. Președintele României a semnat proiectul de tratat în forma dorită de Kremlin, dar Parlamentul României a respins prin vot tratatul. Autoritățile de la Kiev și-au atins totuși obiectivele teritoriale în dauna României, în primăvara anului 1997, când conducerea României a acceptat să semneze Tratatul cu Ucraina, recunoscând apartenența unor teritorii românești la această țară, ceea ce reprezintă indiscutabil o crimă istorică pe care apartenența temporară la o organizație militară nu o poate justifica.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

**ACTOR PRINCIPAL SAU DOAR SPECTATOR
ÎN RÂNDUL ÎNTÂI?**

– *Interviu cu domnul inginer Mihai Montanu* –

Paul Carpen: Domnule Mihai Montanu, dacă ar fi să rezum „într-o coajă de nucă”, cum spun englezii, prezența dumneavoastră în viața politică românească, în istoria recentă a țării noastre, aş găsi extrem de adecvată o expresie care, deși, într-adevăr, s-a cam tocit de prea deasă folosire, este cât se poate de grăitoare: **trecere meteorică**. Pentru omul obișnuit, ați apărut practic din neant în 22 decembrie 1989, ați strălucit cu maximă intensitate în acele zile și nopți de supremă încordare, pentru ca apoi această lumină să se stingă la fel de brusc. „*The rest is silence*” spune o replică shakespeariană celebră. Vă propun de aceea să începem metodic. Ce ne puteți spune despre viața dumneavoastră dinainte de schimbarea din 1989?

Mihai Montanu: M-am născut la 21 aprilie 1949...

P.C.: Vă întrerup doar pentru o remarcă: Data nașterii dumneavoastră este încadrată de 20 aprilie, când s-a născut Hitler și 22 aprilie, când s-a născut Lenin.

M.M.: În fiecare zi a anului s-au născut oameni care au rămas, dintr-un motiv sau altul, în istorie. Dar să revenim: Apartin, așadar, zodiei Taurului, caracterizată prin tenacitate, corectitudine, aplecare spre studiu, afinitate pentru diplomație... Mă consider un cetățean obișnuit al acestei țări, unul dintre cele 20 de milioane de români. Părinții mei locuiau pe strada Icoanei, așa că am mers la școala elementară cea mai apropiată, pe strada Tunari. Am avut o școală bună, cu profesori devotați meseriei lor, care mi-au insuflat dragostea pentru studiu, mai ales pentru științele exacte. Profesori la fel de buni am avut și la liceu. Am mers la Liceul „Cantemir Vodă”, absolvind în 1967. Dintre absolvenții promoției mele, 98% au intrat la facultate. Eu am dat examen la Politehnică, domeniul către care

aveam înclinație și am reușit, devenind student la Facultatea de Energetică. Anul I l-am absolvit cu bine, dar în anul al II-lea, în 1969, m-am îndrăgostit. Desigur, acest lucru se întâmplă tuturor, numai că eu am cam uitat de facultate și am rămas repetent. Am fost înscris din nou în anul al II-lea, dar mă învățasem să neglijez școala și am fost exmatriculat pentru absențe. Am avut o discuție decisivă cu tatăl meu. Am simțit mâna ocrotitoare a Suzanei Gâdea, care m-a înțeles și mi-a aprobat înscrierea pentru a treia oară în anul al II-lea.

Aici zbănțuiala mea s-a terminat. Am promovat an de an, mai ales că începând din anul al III-lea activitatea de laborator a căpătat o pondere tot mai mare, ceea ce m-a făcut să constat că urcasem printre cei mai buni.

Am absolvit în 1974 și am fost repartizat la Combinatul Valea Călugărească. Plecam cu personalul la 6.05 și ajungeam în Valea Călugărească la 7.25. Trenul înapoi era la 16.30 și ajungeam în București la 18.30. Am făcut această navetă vreme de doi ani, până am reușit să mă transfer în București la Cooperativa Chimica. Aceasta avea o platformă industrială în Militari, unde am fost angajat ca inginer energetician șef. Am plecat de aici în 1979, când am intrat prin concurs la ISPH, având funcția de inginer principal III. Lucrurile au mers normal vreme de vreo șapte ani, până în 1986, când am vrut să mă înscriu la concurs pentru inginer principal II. Nu am reușit să fac aceasta pentru că nu eram membru de partid. Nemulțumirile mele s-au accentuat și anul următor am fost dat afară alături de vreo alți 75 de angajați. Motivul invocat: aveam rude în străinătate. Într-adevăr, aveam o soră la Munchen. Dar aceasta emigrase legal, după soț, care rămăsese ilegal în RFG, cu ceva mai mult timp în urmă, în 1978.

Fiind cunoscut ca un bun specialist, mi-am găsit de lucru: am fost angajat la Energomontaj. Aveam însă sentimentul că toate ușile mi se închid în față. Nu vedeam cum pot evolua, cum pot să mă realizez în propria mea țară. Așa că am depus cerere de plecare definitivă din România. În paralel, am început să scriu la „Europa Liberă”. Am scris normal, prin poștă, am semnat cu numele meu și am văzut că scrisorile mele au ajuns la destinatar. Principala temă a epistolelor mele era dreptul la liberă circulație. Mă simțeam sufocat, îngrădit, „legat de glie”. Nu țineam neapărat să plec din țară, pentru că eram și sunt un bun român. Doream să pot pleca și să mă pot întoarce în țara mea.

Înainte de a trece mai departe, câteva scurte considerații cu caracter general. Scoaterea mea de la ISPH s-a datorat nu numai faptului că sora mea se

stabilise în RFG, ci și unui „accident” biografic: tatăl meu a fost prefect de Mehedinți pe vremea legionarilor. Un detaliu care nu putea fi trecut cu vederea de activiștii Partidului comunist. Nenorocirea, cred, este aceea că această practică se continuă și astăzi. Și astăzi oamenii sunt înlăturați din funcții sau li se interzice accesul în anumite poziții pe motiv de dosar. Personal, ca unul care am fost victimă a unei asemenea practici, consider că nu este drept ca unii oameni să fie culpabilizați pentru greșelile unor rude ale lor.

Am uitat să menționez că după absolvirea facultății am făcut 6 luni de armată. A fost un contact scurt, suficient însă pentru a-mi însufla admirația pentru această instituție, mai ales că eu, ca inginer, am o înclinație aparte pentru rigoare, ordine, exactitate. Nici nu puteam să îmi închipui că aveam să fiu cel care, în decembrie 1989, avea să fie însărcinat cu controlul asupra Armatei.

P.C.: Vedeți dumneavoastră, gurile rele spun că, în faza de început a evenimentelor din decembrie, mulți au fost cei care s-au străduit să își facă loc într-unul sau altul dintre cele câteva centre de putere care se coagulau, dar numai „cei chemați” au putut să pătrundă. Există chiar relatări ciudate, cum ar fi aceea conform căreia imediat după de acum celebra decolare a elicopterului de pe terasa Comitetului Central, a urcat acolo și Paul Niculescu-Mizil. Când câțiva inși mai zeloși s-au repezit la el să-i aplice o corecție demnă de nivelul lor intelectual, o voce autoritară i-a potolit: „Lăsați-l! Dânsul e de-al nostru!” Așadar, lămuriți acest detaliu extrem de important: Cum de ați reușit să pătrundeți în primul cerc? Vă rog să fiți extrem de concis, ținând seama că diferitele etape ale drumului dvs. din momentul spargerii mitingului din 21 decembrie până la numirea dvs. drept civilul cu drept de control asupra Armatei, au fost prezentate detaliat în presă.

M.M.: Într-adevăr, presa a analizat, pe ore și minute, traseul pe care m-am deplasat în acele zile. Voi puncta, de aceea, doar câteva elemente de sprijin.

Pe 21 decembrie dimineața eram la birou și ascultam știrile transmise la radio. Sunt un jucător de șah și știu să anticipez următoarele 3-4 mutări. Pot afirma că atunci înțelesesem nu doar războiul psihologic revărsat asupra țării, ci intuiam chiar finalitatea lui. De aceea m-am hotărât să acționez, să mă implic nemijlocit. M-am urcat în mașină și am trecut prin diferite puncte din centru. Îmi amintesc că la Piața Romană dispozitivul de blocare era condus de un

colonel, care, mai târziu, a devenit mare șef. Numele lui este Suceavă. Acolo l-am văzut și pe Nicolae Andruța Ceaușescu, căruia i-am strigat, arătându-i o păpușă atârnată într-un pom, că mai au încă timp să-l dea jos „pe ăla”.

Seara, în față la Intercontinental, Dan Iosif cocoțat pe un stâlp striga într-o portavoce: „Vrem guvern Corneliu Mănescu! Să vină Alexandru Bârlădeanu și Silviu Brucan!” M-am întrebat atunci și mă întreb și acum: De unde avea omul acela portavoce? De unde știa el cine trebuie împins în fruntea unui nou guvern? Dacă o să avem vreme o să vă povestesc mai multe despre Dan Iosif și alții ca el. Dintr-un bătaș din Floreasca, a ajuns membru în Parlamentul țării și consilier prezidențial... El a lansat-o și pe Mihaela Rădulescu...

P.C.: Domnule Montanu, nu fac parte din categoria gazetarilor servili, dispuși să facă plecăciuni în fața interlocutorului și să-i adreseze întrebări facile, dispuși „să-i ridice mingea la fileu”, cum se spune, astfel încât acesta să-și ia avânt și să se ridice în slăvi. De aceea, insist: ați făcut parte din categoria celor „chemați”?

M.M.: Răspunsul meu este cât se poate de clar: NU! Acum, privind retrospectiv, analizând cele petrecute atunci pot afirma că a existat într-adevăr un „grup primordial”, format din oameni care știau ce o să se întâmple și ce rol aveau să joace fiecare. Cine era în spatele lor? Greu de spus. Pavel Coruț folosește un termen nou: „bubulii”. Elementul coagulant al „grupului” a fost Ion Iliescu. Reflectarea concretă a „grupului” se vede în constituirea CFSN și a noului guvern. Vreți o dovadă concretă că nu am fost unul dintre cei avizați? Pentru a răspunde voi fi nevoit să nu mai urmăresc derularea în ordine a evenimentelor și să anticipez un moment final.

Pe 13 ianuarie 1990 am fost debarcat. Iată cum s-a petrecut aceasta. Am fost invitat la o cină de taină cu Iliescu și alți câțiva. Iliescu mi-a spus direct: „Mihai dragă, am greșit. Am crezut că tu faci parte din grupul nostru, dar nu faci. Trebuie să pleci!” Am fost anunțat că sunt mutat la Ministerul Petrolului. Nu m-am dus. Prin martie, Iliescu mă cheamă iar. „Nu vrei să lucrezi în Externe? Îi dau ordin lui Celac să te trimită ambasador unde vrei tu”. M-am dus la Sergiu Celac, care mi-a spus: „Bă, am o listă. Alege-ți unde vrei să pleci ambasador”.

N-am vrut să intru în MAE prin ordin, așa că am susținut un concurs. E adevărat că la lucrare m-a mai ajutat un diplomat cu experiență, domnul Petricu... În fine, am reușit și în luna mai am plecat la post, la Alger...

P.C.: Nu vi se pare curios că urmând o procedură aproape identică au plecat departe de țară, dar în posturi comode și bine plătite, și Gelu Voican Voiculescu, și Dumitru Mazilu?...

M.M.: În ce mă privește, am declarat deja într-un interviu din aprilie 2010: Am fost tras pe linie moartă în diplomatie pentru că am fost un martor incomod. Am văzut prea multe lucruri... În ceea ce îi privește pe ceilalți: *No comment*.

P.C.: Puteți exemplifica sensul sintagmei „martor incomod”?

M.M.: N-aș vrea ca discuția noastră să alunece în zona detaliilor. Pot însă menționa modul în care am împiedicat masacrarea USLA, aspect asupra căruia intenționez să insist ulterior. Pot de asemenea menționa că, fiind zi și noapte în

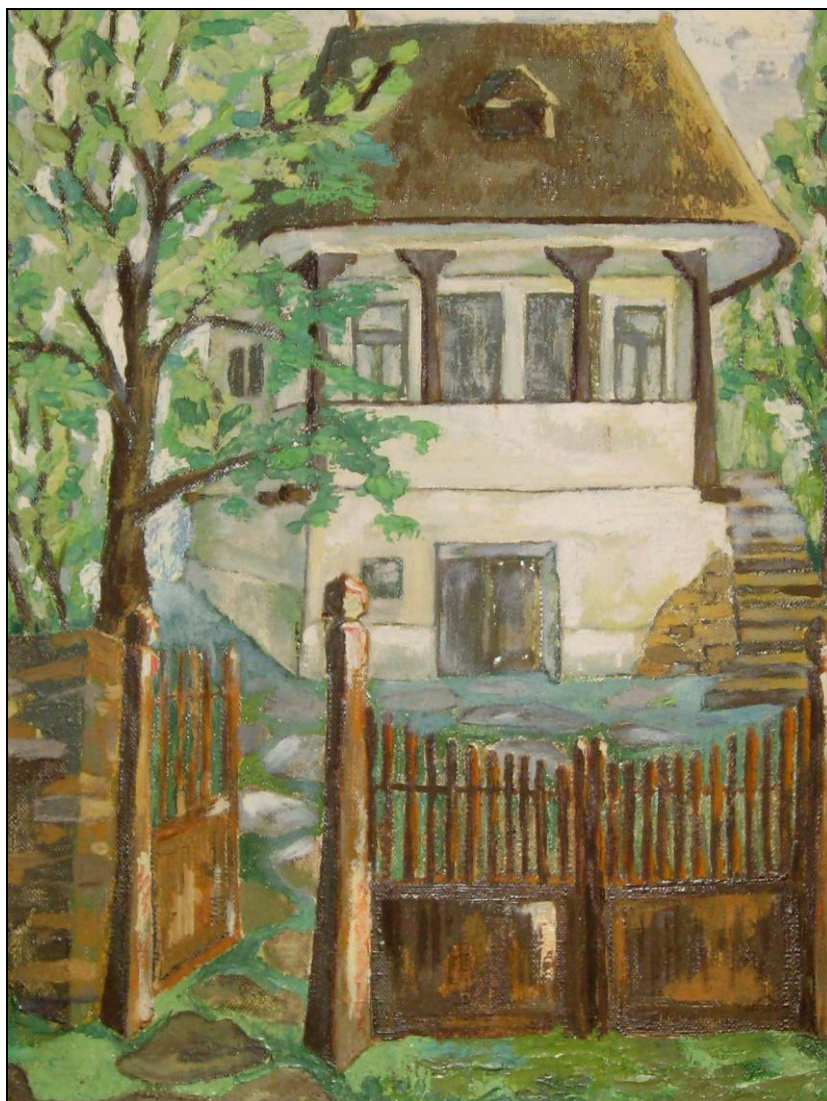

De la stânga la dreapta: Mihai Bujor Sion, Petre Roman, Mihai Montanu, Cazimir Ionescu, Ion Iliescu și Dumitru Iliescu

centrul de comandă al Armatei române, era imposibil să nu observ anumite comportamente, cum ar fi, de exemplu, faptul că ministrul Victor Stănculescu a discutat pe 22 decembrie cu ministrul Apărării din Ungaria, Karpati. Sau următoarea întâmplare: Pe 2 sau 3 martie 1990, m-a chemat Iliescu și, mîeros ca de obicei, îmi zice: „Mihai, ai avut reacții pozitive în legătură cu Securitatea. Ne-am gândit să reînființăm un Serviciu național de informații. Vrei să preiei tu conducerea acestei viitoare structuri?” Am dat răspunsul care mi-a venit prima oară în minte: „Voi face ce ordonați, pentru Patrie și popor!” Imediat după ce am ieșit de la Ion Iliescu, m-am întâlnit cu Stănculescu, cu care stabilisem niște relații mai apropiate. I-am povestit despre propunerea care mi

se făcuse. Stănculescu, zâmbind enigmatic, îmi zice: „Excelență, sună bine, dar nu cred. Păi știi ce face Iliescu acum? Dă telefon!” Iar unde dădea telefon Iliescu într-un moment în care ținea în mână toate frâiele puterii, putem bănuî fiecare. Fapt este că Stănculescu a avut dreptate și pentru conducerea viitorului SRI a fost preferat Virgil Măgureanu.

(Partea a doua a interviului va apărea în numărul viitor al revistei)

ÎNȚELEGEREA SOVIETO-GERMANĂ PENTRU DEZMEMBRAREA UNOR STATE DIN CENTRUL ȘI SUD-ESTUL EUROPEI (1990)

În ianuarie 1994, în revista britanică *Intelligence Digest*, care se distribuie pe bază de abonament, fiind căutată de cititorii din mediile serviciilor speciale deoarece cuprinde numeroase informații confidențiale, a fost publicat un articol semnat de către redactorul șef, Joseph de Courey. Materialul se referă la un acord secret încheiat în septembrie 1990 între Uniunea Sovietică și Germania, în urma unor tratative purtate la Geneva. Cele două părți au abordat problemele sferelor de influență în centrul și estul Europei. Redactorul șef al revistei spunea că veridicitatea informațiilor i-a fost confirmată și dintr-o altă sursă, neașteptată, care a dat gir informațiilor inițiale.

Astfel, în septembrie 1990, la Geneva, germanii și sovieticii au căzut de acord asupra următoarelor:

- Uniunea Sovietică nu se va opune dezmembrării Cehoslovaciei.
- Republica Cehă va deveni parte a sferei de influență economică a Germaniei, cu scopul posibil de încorporare politică a Cehiei în următorii 12-15 ani în Germania.
- Germania va compensa Rusia pentru daunele economice suferite prin pierderea influenței în Europa de Est.
- **Ungariei i se va permite urmărirea scopului ei de a-și recâștiga teritoriile pierdute după primul război mondial prin Tratatul de la Trianon, în fața României, Ucrainei, Cehoslovaciei și Iugoslaviei.**
- Germania va spori ajutorul economic acordat Ungariei, pentru a o face mai atractivă decât vecinii ei.
- Uniunea Sovietică nu va ridica obiecții la divizarea Iugoslaviei și va accepta intrarea Croației și Sloveniei în sfera economică germană de interese.
- Uniunea Sovietică era rugată să accepte unirea Ucrainei Transcarpatice cu Ungaria, dacă naționaliștii ucraineni ar desfășura activități „distructive”.
- În afară de compensația economică pentru pierderile suferite, Germania se angaja să „nu fie activă” în chestiuni privind Ucraina și statele baltice și să nu le considere parte a sferei de influență economică a Germaniei.

Prăbușirea lui Mihail Gorbaciov și a Uniunii Sovietice, urmată de schimbarea modului de promovare a propriilor interese de către Federația Rusă, a grăbit procesul de extindere a Uniunii Europene și a modificat proiectele germano-ruse privitoare la centrul și estul Europei. Noile proiecte apărute au fost elaborate pornindu-se de la premisa unificării europene și a extinderii sale către estul bogat în resurse de energie, materii prime și piețe de desfacere care să alimenteze uriașa economie europeană, mai ales pe cea a Germaniei.

Înțelegerile germano-sovietice din anul 1990, chiar dacă au fost trecute în conservare, se aseamănă izbitor cu *Pactul Molotov-Ribbentrop*. Deosebirea este doar de imagine. Clasa politică internațională și mass-media au condamnat în mod repetat și vehement *Pactul Molotov-Ribbentrop*, ca și dezmembrările Cehoslovaciei, României și Iugoslaviei, din anii 1939-1941. În schimb, înțelegerile din 1990, dezmembrarea Cehoslovaciei și a Iugoslaviei, ca și încercările evidente de același fel din România, nu au fost combătute, ci, din contră, sunt privite pozitiv și încurajate de forțe nevăzute.

Proiectele și acțiunile politice sunt mult asemănătoare, pe alocuri identice, dar poziția comunității internaționale față de ele este nu numai diferită, ci uneori opusă. Acest lucru ne face să constatăm identitatea dintre politicile duse de Hitler și Stalin în anii 1939-1940, și cele promovate în anii 1989-1990, de Kohl și Gorbaciov, conducătorii regimurilor „democratice” din Germania și Uniunea Sovietică.

Pentru unii, aceste concluzii par dureroase. Este doar o percepție datorată imensei manipulări a opiniei publice de pretutindeni, preocupare care înghite energii colosale și reprezintă a doua mare cheltuială de resurse, după cursa înarmărilor. Când lumea va înțelege aceste realități, regimul politic „democratic” se va putea reforma și, eventual, își va putea prelungi existența. După deceniile care au trecut de la înțelegerile germano-ruse, e timpul să examinăm cu seninătate aceste concluzii.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA

Deși despre acest document s-a vorbit și s-a scris destul de mult, semnificația sa profundă pare a fi scăpat cititorului obișnuit, căruia i-au fost prezentate o multitudine de detalii ne semnificative, căruia i-a fost livrat un ambalaj stufos, menit nu doar să protejeze, ci și să ascundă caracterul nociv al demersului. Ne permitem, de aceea, să relevăm în continuare câteva aspecte care, în opinia noastră, prezintă un interes major.

1. Cum s-a ajuns la această „Declarație”?

În primul rând trebuie subliniat că această Declarație se înscrie într-un lung șir de provocări concepute și dirijate de autoritățile statului ungar, la care autoritățile românești nu au găsit răspunsul potrivit și au rămas parcă paralizate de frică asemenea unui animal care privește în ochii șarpelui care-l atacă. În acest șir de provocări emigrația maghiară, impulsionată de serviciile secrete ungare, a jucat rolul deschizătorului de drum.

După 1980, Budapesta socialistă a intensificat și mai mult campania revizionistă având drept obiectiv România „prietenă”. Sub egida Academiei Ungare, la Budapesta a apărut în 1982 o istorie a Transilvaniei în 3 volume, care relua tot arsenalul propagandistic antiromânesc folosit de istoriografia maghiară, de statul totalitar horthyst, românii fiind tratați ca popor inferior, iar ungurii ca popor superior cu drepturi incontestabile asupra Transilvaniei.

Reacția statului român? Volumul lui Ion Lăncrănjan „*Cuvânt despre Transilvania*” (1982), care dezvăluia atitudinile revizioniste ale autorităților ungare, ca și romanul lui Romulus Zaharia „*Ademenirea*” (1983), o frescă a Transilvaniei în primii ani după război, au fost interzise de PCR.

În vara anului 1989, acțiunile Occidentului vizând destabilizarea regimurilor din țările Europei de răsărit s-au intensificat, întreaga regiune intrând într-o fază de agitație și efervescență. Politica lui Mihail Gorbaciov a înregistrat noi și noi cedări în fața marilor puteri vestice – SUA, RFG, Franța.

În cadrul unor manifestări naționaliste încurajate de guvernul de la Budapesta, la 16 iunie 1989 a fost organizat ceremonialul reînhumării lui Imre Nagy și a altor actori ai evenimentelor din Ungaria toamnei anului 1956.

Cu acest prilej o serie de unguri din exil iau inițiativa de a formula un *Apel internațional*, referitor la Transilvania. Conștienți că un asemenea *Apel* poate avea un impact propagandistic numai dacă este acceptat și de unii români, ei reușesc să convingă șase români din diaspora să-și pună semnătura pe un document revizionist unguresc.

Prin acest document, care a rămas cunoscut sub numele de ***Declarația de la Budapesta***, strategia guvernamentală maghiară de revendicare a Transilvaniei a intrat în etapa formulării unor pretenții afișate la nivel internațional. Fără nici o reținere, Ungaria se amesteca în treburile interne ale României.

2. Cine sunt românii care au semnat Declarația de la Budapesta?

Înainte de a înșirui numele semnatarilor români, se impune o precizare: La câteva zile după publicarea ei, Declarația de la Budapesta a fost însușită și sprijinită de fostul rege Mihai. Cei care se înghesuie astăzi a-i face temenele ascund cu bună știință participarea acestuia la un act antinațional.

La 4 iulie 1989, o delegație compusă din Ariadna Combes, Ion Vianu și Dinu Zamfirescu i-a înmănat ex-regelui textul Declarației de la Budapesta, iar acesta a aprobat-o întrutotul, subliniind că exprimă și convingerile sale. Presa clujeană sugera anul trecut că fostul rege ar fi fost dispus să ofere Transilvania drept plată pentru sprijinul extern care să conducă la reșezarea sa pe tron.

Semnatori români:

Stelian Bălănescu, din partea Cercului Român din RFG, Mihnea Berindei, vicepreședinte al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România (LDHR), Ariadna Combes, vicepreședinte al LDHR, Mihai Korne, director al revistei „*Lupta*”, Ion Vianu, reprezentant al Ligii pentru Apărarea Drepturilor Omului în România din Elveția, Dinu Zamfirescu, membru al Biroului LDHR, membru al Partidului Național Liberal.

Ulterior și alte persoane de origine română s-au alăturat acestei declarații: Dan Alexe, Daniel Boc, Theodor Cazaban, Matei Cazacu, Antonia Constantinescu, Sofia Cesianu, Florica Dimitrescu, Neagu Djuvara, Paul Goma, Virgil Ierunca, Eugen Ionescu, Marie-France Ionescu, Monica Lovinescu, Bujor Nedelcovici, Adrian Niculescu, Alexandru Niculescu, Alain Paruit, Alex. Sincu, Sanda Stolojan, Vlad Stolojan, Vladimir Tismăneanu, Ileana Vrancea, George Barbul, Doru Braia, Dina Brătianu-Missirliu, Alexandru Missirliu, Ileana Verzea.

3. Care a fost poziția oficialităților române?

Nu ne amintim ca din partea autorităților oficiale ale vremii să fi venit o reacție publică, pe măsura acțiunii autorilor acestui document. Și nu se poate afirma că nu au știut. Ba mai mult, după mai puțin de o lună de la apariția Declarației, la 8 iulie 1989, la București, cu prilejul unei reuniuni la nivel înalt a membrilor Tratatului de la Varșovia, a avut loc și o întâlnire tensionată între Nicolae Ceaușescu și Nyers Rezső, Miklós Németh și Gyula Horn, pe tema Transilvaniei, la care oficialii unguri au reluat și ideile Declarației sus-menționate.

4. Reacția emigrației române

Spre cinstea lor, s-au ridicat să apere dreptul inalienabil al românilor asupra Transilvaniei figuri proeminente ale emigrației. Iată câteva asemenea luări de poziție apărute în „*Românul liber*” (Londra), V, nr. 9, septembrie 1989:

Ion Rațiu

(...) „Prea mare importanță nu trebuie să dăm Declarației de la Budapesta.

Fără îndoială, vasta majoritate a poporului român nu poate să adopte o astfel de poziție și să-și nege originea. Și e absolut sigur că românul ardelean, fără excepție, o respinge.

Declarația, însă, a făcut un mare deserviciu istoriei și chiar viitorului poporului român. E prima dată când un grup de români a recunoscut implicit că Transilvania nu e pământ românesc, că ne-am format acolo împreună cu ungurii. (...) De acum încolo nu vor înceta să ne reamintească că această Declarație a fost făcută de români patrioți nesiliți de nimeni, în deplină libertate, în Lumea Liberă. (...) E rândul ungurilor să condamne șovinismul multora dintre ei – de care sunt pline ziarele și programele de televiziune din lumea întreagă.

Astăzi e rândul ungurilor să recunoască explicit că Transilvania e pământ românesc.

Dar ca să nu rămână nici o umbră de îndoială: ÎNTR-O ROMÂNIE DEMOCRATĂ, UNGURII ȘI CELELALTE MINORITĂȚI VOR AVEA EXACT ACELEAȘI DREPTURI CA ȘI ROMÂNII ÎN MIJLOCUL CĂRORA TRĂIESC”.

Liciniu Faina

„Domnule Director,

Subsemnatul Liciniu Faina, fost avocat în orașul Blaj, fost deputat al județului Târnava Mică, membru al Comitetului Central P.N.Ț. din anul 1966,

în numele meu personal, al românilor ardeleni și al Partidului Național Țărănesc pe care îl reprezint în mod legitim, vă rog să publicați în ziarul (revista) dvs., următoarele:

Protestez cu toată energia împotriva „Declarației” de la Budapesta din 16 iunie 1989, publicată în ziarul „Lupta” din 22 iunie 1989 și semnată de un grup româno-maghiar, partea românească fiind reprezentată prin: Stelian Bălănescu, Mihnea Berindei, Adriana Combes, Mihai Korne, Ion Vianu și Dinu Zamfirescu.

Socotesc, împreună cu alți români ardeleni ajunși în exil și care cunoaștem bine istoria relațiilor româno-maghiare, că „Declarația” de la Budapesta este un act politic deosebit de dăunător românilor din Ardeal și din statul român.

Transilvania nu este un spațiu de complementaritate, ci un spațiu de naștere și dezvoltare a poporului român, oprimat veacuri de-a rândul de maghiarii ce au ajuns în acest spațiu ca popor năvălitor și opresor, de abia în sec. XI-XIII.

Între români și unguri nu există conflicte, în afara celor create artificial de propaganda maghiară cu scopul de a modifica statutul social al Transilvaniei și de a-și asigura promovarea intereselor proprii.

Problema grupurilor etnice, de pe teritoriul Transilvaniei și al întregii Țări, este de resortul relațiilor interne, rezolvarea lor nereclamând altceva decât aplicarea corectă și nediscriminatorie a Declarației Drepturilor Omului și a Actului de la Helsinki.

Represiunea ceaușistă o suferă în mod egal toate naționalitățile din România și în primul rând națiunea română. Liberarea Țării de sub regimul comunist va aduce deplina libertate politică și culturală a tuturor locuitorilor de pe teritoriul României, fără nici o discriminare, așa cum a fost în perioada interbelică. Poporul român a fost întotdeauna tolerant și iubitor de dreptate.

Autonomia politică și culturală a fiecărei națiuni în parte, nu poate duce decât la o vastă anarhie politică și administrativă în spațiul transilvan, cu prejudicii grave pentru națiunea română. Ea ar avea ca prime consecințe o periculoasă animozitate între români și unguri.

Declarația de la Budapesta întărește puterea tiranică a lui Ceaușescu, românii fiind obligați să vadă în el un apărător al intereselor naționale împotriva pericolului maghiar”.

Alecsandru Miele (R.F.G.): AM FOST CONSTERNAT

„Am fost consternat de imprudența unor confrăți de exil în formularea *Declarației* ce au semnat, împreună cu mai mulți unguri, la 16 iunie, la Budapesta. Au folosit cuvinte necorespunzătoare. De exemplu, „ne-am

format”, în loc de „am trăit în același spațiu geografic”. Pe urmă, se vorbește despre o autonomie politică și culturală a minorității maghiare în Transilvania, de parcă n-ar fi avut depline drepturi în România Mare? Declarația aceasta vorbește de un neadevăr, știut de toată lumea, când cer „redeschiderea Universității maghiare din Cluj”. Din acest text cei neinițiați, sau de re-credință, pot deduce că, între cele două războaie, o astfel de universitate a existat în realitate, în vreme ce ea n-a existat niciodată și nici Partidul Național Maghiar n-a cerut aceasta, având deschise, nelimitat, toate universitățile din țară.

Din semnarea acestei declarații de la Budapesta, s-ar putea deduce că noi, românii, suntem de acord cu aceste doleanțe maghiare. Noroc că acești 6 semnatari nu reprezintă poporul român, sub nici o formă, decât pe ei înșiși. Eu cred că ei, în marele entuziasm de la 16 iunie de la Budapesta, au semnat fără să-și dea seama...”

Ion Varlam (Franța): GRAVITATEA UNUI GEST POLITIC IRESPONSABIL

„Un grup de exilați români au semnat la 16 iunie 1989, la Budapesta, textul unei declarații „româno-maghiare”, care a scandalizat în egală măsură pe compatrioții noștri din Transilvania și din diasporă, pentru că reia tezele revizioniste ale actualului regim de la Budapesta formulate în 1987 de autorii oficialului tratat de istorie a Transilvaniei.

Din ideile confuze și termenii ambigui ai „declarației” reiese că autorii ei se pronunță pentru dislocarea teritorială a Statului român, pentru considerabile transferuri de suveranitate și pentru subordonarea independenței națiunii față de interese străine.

În ciuda inconsistenței ei, „Declarația” este un fapt grav deoarece ar putea deveni un precedent în mâna minorităților alogene din Basarabia și Bucovina”.

Dr. med. Coriolan Brad (R.F.G.): PROTEST LA „DECLARAȚIA DE LA BUDAPESTA”

„Dialog între cele două națiuni care s-au format în același spațiu geografic”, afirmă Declarația semnatărilor de la Budapesta. Aceasta ar însemna că și românii sunt un popor migrator, pripăsit pe meleagurile carpatine, la fel ca ungurii ce au năvălit din Asia Centrală și s-au așezat în câmpia Panonică. (...)

Autonomia politică a Transilvaniei înseamnă a fărâmița și mai mult țara și poporul român și eliminarea lui din istorie va fi mai sigură și mai rapidă.

Azi Transilvania ne aparține ca teritoriu legitim, pentru că este vatra de naștere și suferință a poporului român din Transilvania. Acest drept legitim a fost recunoscut și confirmat prin pacea semnată la Trianon. Amputarea

Transilvaniei nu va schimba cu nimic structura politico-socială a României actuale, care în momentul de față este simțită mai mult de nația română decât de naționalitățile conlocuitoare.

Nu Transilvania este cauza nenorocirilor din România. Cauza este regimul politic și conducătorii lui, care guvernează în țara noastră. Fatalitatea istorică a năpăstuit țara noastră cu cel mai despotic, totalitar regim politic pe care l-a cunoscut vreodată istoria. Împotriva acestuia trebuie luată poziție, căci prin nimicirea lui se va obține nu numai salvarea poporului român din ghiarele Satanei, ci și a tuturor naționalităților ce locuiesc în granițele României.

Transilvania trebuie apărută și nu scoasă la mezat”.

5. În loc de concluzii

Atitudinea pasivă, capitulardă a politiciii românești în relațiile cu Ungaria și cu minoritatea maghiară își are rădăcinile în regimul comunist.

Ani de-a rândul atât organele de propagandă din Ungaria, cât și o parte din mass-media internațională, alimentată copios cu informații având un puternic impact psihologic asupra opiniei publice, au pus în circulație anumite „tipuri de imagine” despre fapte și procese din zona Transilvaniei, substituind în fapt realitatea socială prin realitatea comunicațională.

Dar dacă agresiunea psihologică desfășurată de Ungaria prin care au fost subliniate diferențele de natură culturală, etnică și confesională dintre popoarele român și ungar își are rădăcinile adânc înfipte în trecut, apogeul acestei agresiuni psihologice a fost atins în timpul evenimentelor din 1989-1990. În mod evident obiectivul țintă al acestei propagande a fost opinia publică internațională. Sunt de notorietate imaginile șocante difuzate de mass-media audiovizuală din Ungaria, care au fost parțial preluate și de presa internațională, despre așa-zisele masacre și atrocități comise de autoritățile române la Timișoara (1989) și Târgu Mureș (1990). Toate acestea ascundeau intenția clară de a determina guvernele occidentale să intervină militar în România.

Trebuie să privim realitatea în față și să recunoaștem cu nu puțini au fost ziariștii și oamenii de cultură români care s-au transformat în vectori credibili ai acestei manipulări concepute și realizate în Ungaria, prin care această țară urmărea luarea în posesie a Transilvaniei. Cine răsfoiește presa vremii își va aminti de ei.

Colegiul de redacție

UN PUNCT DE VEDERE PRIVIND EVENIMENTELE DE LA TÂRGU MUREȘ

Confruntările grave care au avut loc între români și maghiari în martie 1990 nu pot fi corect înțelese și evaluate decât dacă sunt privite în contextul larg al acțiunilor revizioniste maghiare vizând modificarea statutului Transilvaniei, acțiuni care s-au bucurat de toleranța și sprijinul statului ungar și care începând cu toamna anului 1989 și-au intensificat componenta violentă.

Iată ce declara la 7 ianuarie 1990 Asociația ungarilor americani: „*Ceaușescu a căzut cu sânge unguresc, dar sacrificiul acesta nu este destul. Ungurii din Transilvania trebuie să fie eliberați și anexați la Ungaria. În orice caz trebuie să încercăm întâi rezolvarea pe cale pașnică. Sunt trei posibilități: 1. Un verdict internațional 2. O Transilvanie independentă de tipul Elveției 3. Toată Transilvania trebuie luată cu forța și anexată Ungariei. Ungurii din America sunt gata să discute cu guvernul ungar ce este de făcut. Tibor Demeter, președintele Asociației.*”

Șirul acțiunilor provocatoare ale unor extremiști maghiari, care începuse prin asasinarea unor ofițeri și subofițeri români din cadrul Ministerului de Interne în decembrie 1989, s-a intensificat având ca direcții

principale: subminarea autorității statului român; susținerea, pe această bază, a incapacității statului de a asigura liniștea și siguranța tuturor cetățenilor săi; crearea, prin violențe interne și o intensă campanie propagan-

distică internațională, a premiselor pentru o intervenție militară străină.

Schițarea tabloului acestor evenimente trebuie să ia în considerare cel puțin următoarele momente:

La începutul anului 1990, elemente extremiste din UDMR au inițiat reorganizarea învățământului în județele Mureș, Harghita și Covasna pe principiul segregării, al separării de români, promovând numai învățământul în limba maghiară și refuzând orice subordonare față de instituțiile statului român. Promotorul acțiunii a fost prof. Attila Pálfalvyi, care pentru deciziile sale privind separarea învățământului în limbă maghiară de cel în limba română a fost eliberat din funcția de adjunct al ministrului Învățământului după numai două luni. Răul fusese însă făcut.

Profesorii români au fost scoși din școlile maghiare „purificate” și obligați să-și părăsească funcțiile deținute și chiar județul. Acolo unde erau minoritari, elevii români au fost supuși maltratărilor și violențelor fizice de către colegii lor maghiari.

La 19 ianuarie, Consiliul județean Mureș al Frontului Salvării Naționale a hotărât separarea etnică a liceelor mureșene: Liceul „Alexandru Papiu Ilarian” din Târgu Mureș să fie declarat liceu cu limbă de predare română, iar Liceul „Bolyai Farkas” să fie liceu cu limbă de predare maghiară. Separarea elevilor pe criterii etnice, scoaterea cu forța a profesorilor români din școli au generat nenumărate tensiuni și convulsii sociale. La Sfântu Gheorghe, la Odorheiul Secuiesc, la Miercurea Ciuc elevii români scoși din școlile maghiare au fost plasați în spații complet inadecvate procesului de învățământ. La Târgu Secuiesc elevii români au fost repartizați în clădirea unor foste grajduri.

Prin „eforturile” domnilor Előd Kincses și Attila Jakobfffi, virusul separatismului s-a extins și la Institutul de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș, unde studenții și cadrele didactice maghiare au solicitat scindarea administrativă a acestuia și constituirea unei secții cu predare exclusiv în limba maghiară.

La 7 februarie are loc mitingul elevilor români de la Liceul Farkas Bolyai din Târgu Mureș, care se termină cu un marș al acestora prin centrul orașului, unde s-au scandat lozinci semnificative pentru idealul tinerei generații de a trăi în deplină frăție și armonie: „Suntem frați, nu ne separați!”, “Vrem licee mixte, nu separatiste”, “Unde-i democrația, dacă s-a distrus frăția?”.

La 8 februarie, în prezența a 15.000 de cetățeni din județul Mureș, la Sala sporturilor din Târgu Mureș s-a constituit Uniunea Națională Vatra Românească, formațiune de atitudine civică și culturală cu pronunțată orientare de susținere a ființei naționale și de combatere a manifestărilor antiromânești.

Scopul ei imediat a fost înlăturarea vidului de putere apărut din cauza nefuncționării instituțiilor statului, prin mobilizarea populației românești în vederea contracarării acțiunilor agresive ale unor elemente extremiste din UDMR, care destabilizaseră această zonă a țării. Prin aceasta ea a reprezentat un zid de apărare în fața valului revizionist.

La 9 februarie se deplasează la Târgu Mureș pentru a analiza situația critică a învățământului mureșean, destabilizată de elementele extremiste ale UDMR, prim-adjunctul ministrului Învățământului, prof. dr. Octavian Stănășilă, și adjunctii dr. Lajos Démenyi și prof. Hans-Otto Stamp. În urma analizei situației, conducerea ministerului s-a pronunțat împotriva separatismului în școli.

La 27 februarie este profanată statuia lui Avram Iancu din Târgu Mureș.

Apreciind că situația creată în Transilvania pune în pericol integritatea României, în perioada 28 februarie – 1 martie Uniunea Vatra Românească a trimis la București o delegație puternică, formată din personalități locale din Târgu Mureș, Cluj-Napoca, Miercurea Ciuc, cu scopul de a informa conducerea statului și partidele politice asupra pericolului deosebit de grav al acțiunilor în forță ale extremiștilor din UDMR. Timp de două zile, delegația amintită a avut convorbiri cu Ion Iliescu, președintele CPUN, cu Radu Câmpeanu, președintele PNL, cu întreaga conducere a PNȚCD, cu Ion Mânzatu, vicepreședinte al CPUN și președinte al Partidului Republican, cu Victor Atanasie Stănculescu, ministrul Apărării Naționale, cu Mihai Chițac, ministrul de Interne, precum și cu conducerea ziarelor *România liberă* și *Tineretul liber*. Se poate spune că, după această dată, partidele politice dețineau suficiente dovezi pe bază de fapte și documente cu privire la intențiile radicalilor din UDMR, informații care, din păcate, au fost însușite de unii factori de răspundere doar parțial, iar de alții au fost ignorate total.

La 15 martie, sub pretextul sărbătoririi zilei de 15 martie 1848, în

Transilvania au sosit numeroase autobuze cu turiști unguri. În acest context, câțiva membri ai CPUN Mureș (Előd Kincses, Károly Király, Attila Jakobffy, András Tökés, Smaranda Enache) au propus oficial unirea județelor Mureș, Covasna și Harghita într-o regiune autonomă maghiară.

Revoluția maghiară de la 1848 a lui Lajos Kossuth, care a proclamat unirea Transilvaniei cu Ungaria, eveniment soldat cu distrugerea a 230 de sate românești și asasinarea a 40000 de români, este aniversată la Albești, Fântânele, Sovata, Târgu Mureș și în multe alte localități, prilej cu care se arborează însemnele de stat ungare, se intonează în public, pentru prima dată după 1945, imnul statului vecin, se scandează repetat sloganul „*Most vagy soha*” (acum sau niciodată) și sunt interpretate cântece care lezează sentimentele naționale ale românilor.

La 19 martie, o manifestație organizată de Uniunea Vatra Românească cere demisia din CPUN Mureș a celor care avansaseră propunerea înființării unei regiuni autonome maghiare. A fost atacat sediul organizației județene a UDMR, precum și sediile PNL și PNT, care se aflau în aceeași clădire. În seara zilei, la Târgu Mureș au loc confruntări violente, în urma cărora au suferit vătămări fizice atât români, cât și maghiari, printre aceștia fiind și scriitorul Sütő Andras.

La 20 martie se produce o contra-manifestație maghiară cu oameni înarmați și bine organizați, accesul în oraș al manifestanților români fiind blocat. Trei autobuze cu țărani români din județ sunt lăsate totuși să pătrundă dincolo de cordoanele care închideau orașul, pasagerii lor devenind practic victimele extremiștilor unguri, bine pregătiți pentru represiune.

După amiaza, la Târgu Mureș au loc noi confruntări violente soldate cu 6 morți și 263 de răniți în cea mai mare parte români (4 morți și 198 răniți). La Ernei, Dumbrăvioara, Sângeorgiu de Mureș se ridică bariere, românii sunt

agresați cu furci, lopeți, bare, pietre etc. Deși s-a încercat ascunderea adevărului, el iese la iveală chiar din aceste cifre: este evident că insurecția a fost pregătită de cei care au avut mai puține pierderi. La fel de elocventă este prezența unor echipe de filmare din Occident, compuse mai ales din unguri extremiști, care erau bine pregătite și plasate pentru a filma evenimentul.

Acestea au făcut reportaje partizane, comentariile lor transformându-i pe extremiștii maghiari din agresori în victime. Românul Mihai Cofariu, din comuna Ibănești, maltratată sălbatic de etnici maghiari, a fost prezentat în reportajele de televiziune ca ungur ucis în bătaie de români.

Cauzele acestor evenimente regretabile sunt multiple. Așa după cum s-a menționat anterior, **unele își au originea în istoria frământată a Transilvaniei.** Memoria colectivă a românilor ardeleni nu a dat uitării nici crimele comise în timpul revoluției maghiare de la 1848, nici pe cele petrecute mai aproape de zilele noastre, în perioada 1940-1944, când nordul Ardealului a fost cedat Ungariei hortyste, prin Diktatul de la Viena, răstimp în care românii au fost supuși unui tratament greu de închipuit pentru simplul fapt că erau de altă nație (spintecarea femeilor gravide și a pruncilor pe care îi purtau în pânțe, la Ip și Trăzne, fixarea pe umeri a tricolorului românesc prin cuie, maghiarizarea forțată prin școală și biserică etc.)

Și în anii '80, cu toate constrângerile regimului Ceaușescu, extremiști unguri și etnici maghiari din România incitați de aceștia au inițiat împotriva românilor acțiuni violente, de natură a leza grav sentimentul național. Amintim, în acest sens, acțiunea teroristă pusă la cale în municipiul Sfântu Gheorghe, județul Covasna, în anul 1984, când, la grupul statuar al domnitorului Mihai Viteazul, a fost amplasată o încărcătură explozivă programată să explodeze într-un moment anume. Întâmplarea a făcut ca explozia să se declanșeze accidental, atunci când un copil a încercat să vadă ce este în pachetul de sub burta calului.

Un alt exemplu semnificativ îl reprezintă acțiunea unor „turiști” unguri care, aflați în zona Lacului Sf. Ana din județul Harghita, în vara anului 1981, au deturnat o activitate romano-catolică într-o amplă manifestare iredentist-revizionistă, în contextul căreia au fost arborate însemne ale statului ungar, s-a intonat imnul Ungariei și au fost călcate cu autoturismele corturile în care campaseră cetățeni de naționalitate română sosiți în stațiune din diverse zone ale țării.

Îngrijorător pentru elementul românesc din zonă era și faptul că, în perioada imediat premergătoare evenimentelor din decembrie 1989, acțiunile antiromânești ale extremiștilor unguri s-au intensificat, apărând frecvent înscrisuri provocatoare de genul „Ardealul pământ unguresc”, „Ardealul aparține Ungariei” etc. ..., iar în câteva cazuri izolate a fost incendiat drapelul României, apărând în schimb arborate panglici cu tricolorul Ungariei.

Românii târgu-mureșeni își amintesc de provocările făcute în acele vremuri de extremiști maghiari întrucât între locurile alese pentru arborarea drapelului ungar se numărau și instituții simbol ale autorității statului și spiritualității românești: Palatul administrativ din Târgu Mureș din acea perioadă și Palatul Culturii.

În sfârșit, românii din zonă erau oripilați de ferocitatea cu care extremiști maghiari atacaseră, în decembrie 1989, instituții de stat, îndeosebi sedii ale organelor Ministerului de Interne și cadre ale acestora, din județele Harghita și Covasna, atacuri soldate cu uciderea bestială a doi ofițeri și patru subofițeri, rănirea gravă a altor 27 cadre, distrugerea ori devastarea a 34 de sedii comunale și orășenești ale Ministerului de Interne.

La aceste cauze de factură istorică se adăugau și **unele cauze care țineau de specificul perioadei** în care s-au declanșat evenimentele de la Târgu Mureș.

Este vorba, pe de o parte, de planurile și strategiile cercurilor iredentist-revizioniste din Ungaria și din diaspora de a folosi momentul schimbării violente a regimului Ceaușescu pentru dobândirea unor părți din teritoriul Transilvaniei și, pe de altă parte, dorința exponenților radicali ai minorității maghiare din țara noastră de a folosi liberalizarea și degringolada de la începutul anului 1990 pentru escaladarea acțiunilor cu caracter revizionist sau autonomist.

Reluarea planurilor și strategiilor cu caracter revizionist de către cercuri oficiale de la Budapesta, în contextul schimbărilor produse în Europa centrală și de est în anul 1989, **a fost încurajată și stimulată de puteri influente în zonă**, îndeosebi URSS, Franța și R.F. Germania. URSS și Franța pentru a stimula implicarea Ungariei în schimbarea diversionist-violentă a regimului Ceaușescu, iar R.F. Germania drept răsplată pentru sprijinul acordat „turiștilor” est-germani de a ajunge ilegal în vest.

O încurajare explicită a acțiunilor revizioniste ale Ungariei a reprezentat-o mesajul președintelui francez François Mitterrand transmis public în toamna anului 1989, la încheierea reuniunii CEE de la Strasbourg, când,

referindu-se la granițele stabilite după cel de-al doilea război mondial, a afirmat că unele provincii cum ar fi Silezia, Moravia, Prusia Orientală etc. trebuiau să rămână intangibile, în schimb nu trebuia să se omită problema divergențelor dintre Ungaria și România în problema Transilvaniei.

În acest context, **în condițiile liberalizării situației din țara noastră, exponenți radicali ai etniei maghiare au început să militeze deschis pentru promovarea unor obiective autonomiste.** Așa după cum am arătat, ei cereau separarea învățământului pe criterii etnice la toate nivelurile, revendicau lăcașuri de cultură, școli etc., organizau, în special prin implicarea unor reprezentanți ai cultelor specifice, manifestări de stradă în cadrul cărora se solicita bilingvism în administrație, schimbarea denumirilor românești ale unor străzi, numirea în funcții de conducere în Poliție a unor cetățeni de naționalitate maghiară și reînființarea Regiunii Mureș Autonomă Maghiară.

La Târgu Mureș, elemente radicale maghiare s-au infiltrat rapid în noile organe de conducere la nivel local, preluând în multe locuri inițiativa acțiunilor de înlăturare a unor etnici români din anumite posturi din administrația publică și din conducerea unor instituții și întreprinderi, culpabilizându-i în fel și chip.

De menționat că **au fost reactivați și agenți ai KGB din zonă care au inițiat acțiuni diversioniste** de intimidare a unor cadre de informații care au desfășurat activități specifice asupra unor etnici maghiari cu poziție iredentist-șovină. Elocvent, în acest sens, este cazul fostului translator din anii '60 al consilierului sovietic pe probleme de securitate din zona Mureș, care în miez de noapte amenința telefonic cu acte de teroare ofiterii în cauză și familiile acestora.

Supravegherea activităților incitatoare ale emisarilor unguri și monitorizarea acțiunilor cu caracter revizionist-autonomist ale etnicilor maghiari din județul Mureș de către instituțiile românești era oficial aproape inexistentă. Serviciul național de informații fusese destrăcut, iar

cei mai mulți profesioniști cu posibilități informative și experiență în problematica iredentism-șovinismului maghiar fuseseră înlăturați din sistem. Ofițerii mai tineri rămași în structura județeană încorporată în M.Ap.N. au fost detașați în alte județe, la Târgu Mureș fiind aduși ofițeri din alte zone, care nu cunoșteau nici orașul.

Despre derularea unor asemenea acțiuni se lua la cunoștință preponderent prin prisma acțiunilor publice, dar și prin izolarea tot mai pronunțată a maghiarilor de români, prin nemulțumirile copiilor români de la școlile în care majoritatea

cadrelor didactice erau de etnie maghiară, prin dramele trăite de mulți cetățeni de naționalitate maghiară victime ale conaționalilor lor care îi acuzau de colaboraționism cu autoritățile române, precum și de cei cu familii mixte. Exemple sunt nenumărate, ele făcând obiectul cercetării unor comisii parlamentare constituite cu mult timp după evenimente (a se vedea „Raportul Har-Cov”).

Oameni de bună credință, atât români cât și maghiari, au anticipat escaladarea acțiunilor de stradă și pericolul iminent ca acestea să degenereze în acțiuni violente și **au atenționat autoritățile militare locale** asupra acestora.

În pofida acestui *quasi-vacuum* informativ specializat și a unui blocaj informațional la nivelul autorităților locale, **puterea centrală provizorie avea cunoștință** de escaladarea acțiunilor revizionist-autonomiste maghiare, de nemulțumirile și temerile induse în rândul românilor și, pe acest fond, **de accentuarea tensiunilor de factură interetnică din zonă**. Este cunoscut faptul că români și maghiari s-au deplasat în Capitală pentru a informa detaliat cu asemenea aspecte organele de conducere la nivel politic și guvernamental. Printre aceștia s-au aflat și cadre de informații, însă acestea erau privite cu suspiciune de către noile autorități, inclusiv de Ion Iliescu. Aceștia au procedat în acest mod întrucât se întrezărea riscul degenerării tensiunilor în violențe și se afirma tot mai des în diverse medii că eventualele confruntări deschise de acest gen nu vor mai putea fi oprite decât prin intervenția unor forțe externe. Faza următoare ar fi putut fi –

conform unor scenarii ungare – constituirea unui stat transilvan autonom, cu parlament și guvern propriu, scos total de sub jurisdicția Bucureștiului.

De menționat că, la aspectele de mai sus **se mai adauga un previzibil factor perturbator al informării corecte a puterii centrale provizorii** cu privire la evoluția tensiunilor interetnice din zonă. Era vorba de **cooptarea în rândul autorităților centrale, ca vicepreședinte al CPUN, a unuia dintre cei mai virulenți exponenți ai iredentismului maghiar**, aflat de mult timp în legătura serviciului ungar de informații, **Károly Király**. El deținuse funcții importante pe linie de partid și de stat în perioada comunistă: 1966-1968 prim-secretar UTC al Regiunii Autonome Maghiare, 1968-1972 prim-secretar PCR al județului Covasna, 1972 prim-secretar PCR al județului Caraș-Severin.

Suspiciunile multor târgu-mureșeni că acesta va prezenta distorsionat realitățile din zonă aveau să se confirme, Károly Király susținând în fața autorităților centrale că situația la Târgu Mureș este sub control și că maghiarii nu cereau prin acțiunile lor decât drepturile de care ar fi fost lipsiți în regimul comunist.

Datorită slabei reacții a autorităților centrale, politice și guvernamentale, față de nemulțumirile și tensiunile din zonă, **românii târgu-mureșeni și-au îndreptat speranțele spre organizația Vatra Românească**, aceasta părând a fi singurul apărător al poziției lor în fața agresiunilor în creștere ale exponenților extremiști ai comunității maghiare.

Organizație apolitică nou creată, cu obiective corecte și benefice pentru preservarea intereselor românilor ardeleni, Vatra Românească nu avea însă capacitatea de a ține sub control protestele civice ale românilor mureșeni, în contextul escaladării solicitărilor și provocărilor extremiștilor maghiari cu caracter revizionist și autonomist.

Nu putem încheia această succintă analiză fără a face câteva referiri în ce privește **modul diversionist în care au fost prezentate confruntările violente de la Târgu Mureș din martie 1990 de către mass-media externă**.

Cazul cel mai flagrant îl reprezintă scena agresiunii cu sălbăticie a lui Mihai Cofariu de către Ernő Barabas și alți 6 – 7 etnici maghiari, filmată de un cameraman irlandez, care a fost prezentată de televiziunile de pretutindeni cu mențiunea că cel agresat era etnic maghiar.

Imaginile filmate de jurnaliștii străini aflați în hotelul „Grand” au fost folosite pentru afectarea imaginii României, care era prezentată ca o țară intolerantă, în care minoritățile naționale erau în pericol.

Există indicii că această diversiune mediatică s-a produs cu implicarea serviciilor speciale ungare și a fost premeditată. Prezența echipei de reporteri irlandezi și a altor jurnaliști străini în hotelul „Grand” din centrul orașului, locul desfășurării confruntărilor violente din 20 martie, nu poate fi justificată decât printr-o conivență ocultă a acestora cu autorii scenariului privind escaladarea conflictului interetnic de la Târgu Mureș.

Planul extremiștilor din UDMR de refacere a Regiunii Autonome Maghiare n-a izbutit, însă aceasta nu se datorează conducerii provizorii a României, concesive față de UDMR și de Ungaria, ci populației civile românești, care a reacționat riscându-și viața pentru a dejuca un puci pregătit împotriva statului român.

Evenimentele din martie 1990 de la Târgu Mureș au generat consecințe negative asupra raporturilor de conviețuire normală între români și maghiari într-o zonă de relativ echilibru etnic, asupra climatului politic și de stabilitate din țară într-o perioadă de incertitudine și căutări, dar mai ales în ce privește imaginea României în străinătate. „Mă adresez dumneavoastră între două pogromuri”, clama Sũto Andras, într-un discurs ținut la Viena într-o biserică evanghelică, la 14 octombrie 1990.

Aceste evenimente au dovedit însă revizionistilor maghiari că nu își pot realiza prin forță obiectivele privind Transilvania. De aceea se poate constata că ulterior au adoptat o nouă tactică, aceea a „pașilor mărunți” – a unor succese minore, care devin importante prin cumulare.

O dezicere a lor de violențele pe care le-au generat și alimentat atunci nu a apărut. Dimpotrivă. Iată o declarație ilustrativă a lui Marko Bela, din anul 2010:

„Nu e ușor să te gândești la trecut. Nu la cei 162 de ani trecuți de la 1848, ci la o altă aniversare, la ce s-a întâmplat la Târgu Mureș acum douăzeci de ani. Și aceea a fost o luptă pentru libertate, e timpul să o spunem, în sfârșit, clar: începând cu 10 februarie 1990, cu demonstrația cu cărți și lumânări, s-a desfășurat lupta pentru libertate a maghiarilor din Târgu Mureș. Această luptă pentru libertate a culminat în ziua de 20 martie. Dacă atunci maghiarii din Târgu Mureș și din împrejurimi, de la Ernei până la Sovata, rămâneau acasă, dacă țiganii, romii, cum îi numim azi, nu ni s-ar fi alăturat, azi am fi o comunitate învinsă, umilită. Așa însă suntem și azi aici, suntem maghiari, ne-am dobândit numeroase drepturi, și ceea ce n-am reușit încă, vom dobândi de acum înainte. Azi trebuie să ne amintim și de această luptă pentru libertate”.

Col. (r) Ioan Grama

LARRY L. WATTS DESPRE CRIMINALUL UNGUR ALBERT WASS

Unul dintre cele mai importante evenimente istoriografice românești de după 1989 a fost publicarea lucrării lui Larry L. Watts „*Ferește-mă, doamne, de prieteni...Războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România*”.

Autorul a fost preocupat de România încă de la începutul anilor '80, când a studiat la Iași și la Cluj, s-a apropiat de istoria României și a devenit un specialist cu totul deosebit în problemele românești, politice, diplomatice, militare și informative.

Cartea menționată este un excepțional tratat de istorie a relațiilor internaționale ale României în perioada contemporană, cu aplecare specială pe relația cu statele Tratatului de la Varșovia, până în deceniul al optulea al secolului al XX-lea. Beneficiind de o documentare deosebită, pe alocuri unică în istoriografia românească, Larry L. Watts abordează în adâncurile lor probleme deosebit de sensibile ale raporturilor României cu statele din blocul sovietic, inclusiv problematica minorității maghiare din România și lupta ei, prin toate mijloacele, pentru autonomie, pentru separarea de statul român, practic lupta maghiarimii împotriva statului național unitar român.

Pe lângă o bibliografie impresionantă, Larry L. Watts a avut acces neîngrădit la documentele Casei Albe și ale serviciilor de informații ale SUA, la arhivele Tratatului de la Varșovia, care au fost oferite SUA de către guvernul polonez. De asemenea, Larry L. Watts a folosit documente privitoare la România deținute de fosta Securitate a Republicii Democrate Germane (STASI), preluate după prăbușirea acestei țări și reunificarea Germaniei. Autorul folosește și documente din arhive speciale românești. În acest fel, din ecuație mai lipsește doar foarte importanta bază de date deținută de arhivele fostei Uniuni Sovietice. Atunci când diverși istorici români și străini au abordat unele dintre aspectele controversate din istoria relațiilor româno-maghiare la care se referă Larry L. Watts, ei au fost contrași vehement de unguri și chiar de către unii români susținători ai tezelor ungurești privitoare la Transilvania.

Tezele pe care astăzi Larry L. Watts le documentează cu o profunzime și argumentare inatacabile, au fost, până de curând, etichetate drept „securisme”, neadevăruri, teze naționalist-comuniste, produse ale „șovinismului românesc” etc. Din acest punct de vedere, cartea lui Larry L. Watts reprezintă o limpezire a apelor și o confirmare fără putință de tăgadă a

agresiunii antiromânești a multor reprezentanți ai maghiarimii din Ungaria, din Transilvania și din diaspora.

*

Activitatea iredentistă maghiară privitoare la Transilvania a fost activ susținută de scriitorul ungar Albert Wass. Născut în anul 1908 la Răscruți (jud. Cluj), a fost conte de Czege și Szentgyed. A decedat în anul 1998, la Astor (Florida). A fost unul dintre naționaliștii unguri care au acționat în nordul Transilvaniei după cedarea acesteia Ungariei, în 1940, prin Dictatul de la Viena, colaborând cu baronul Ede Atzel, principalul susținător al purificării etnice în Transilvania, în folos maghiar. În cooperare cu serviciile secrete și cu guvernul de la Budapesta, Albert Wass a participat la acțiunile de epurare etnică din Transilvania, care i-au vizat pe români și pe evrei. Wass a recunoscut colaborarea sa cu Ede Atzel în lucrarea „*The Story of a Forlorn Underground*”, Astor, Fl., 1953. Wass a scris elogios la adresa lui Ede Atzel.

A fost învinuit și condamnat pentru săvârșirea mai multor crime de război, comise după septembrie 1940 în nordul Transilvaniei. Participarea lui Albert Wass la crime comise împotriva românilor și evreilor a fost dovedită.

Imediat după intrarea Armatei Roșii în Transilvania și în Ungaria, deși avea convingeri fasciste și era membru al Partidului Crucii cu Săgeți, Albert Wass a intrat în Partidul Comunist și în rezistența maghiară antiromânească. Rezistența urmărea să obțină retragerea Ungariei din războiul contra URSS, în schimbul autonomiei Transilvaniei. Era însă prea târziu pentru asemenea oferte. Tăvălugul sovietic era de neoprit, iar politicienii din spatele lui nu mai negociau cu nimeni, ci înaintau către Germania. Eventualul sprijin al acestei ne semnificative rezistențe ungurești din Transilvania nu le mai era necesar sovieticilor pentru obținerea victoriei în război.

Pentru crimele comise, în anul 1946, Albert Wass și tatăl său au fost condamnați la moarte de către Tribunalul Poporului din Cluj, iar condamnarea lor a fost confirmată de Tribunalul de la Nürnberg și de Institutul evreiesc „Simon Wiesenthal”. Dar aceștia reușiseră să fugă din Transilvania și nu au fost prinși niciodată.

Albert Wass s-a stabilit în SUA. Fiind anticomunist, a fost ocrotit de autoritățile americane și nu a fost trimis în România în vederea executării sentinței de condamnare la moarte, deși era și în vizorul unor vânători evrei de fasciști, mai ales al Institutului „Simon Wiesenthal”. Albert Wass a condus organizații de *lobby*, de cercetare și de editare de lucrări care să promoveze maghiarismul și drepturile „inalienabile” ale ungarilor asupra Transilvaniei. Astfel au fost Federația Transilvăneană, Federația Mondială Transilvăneană, Danubian Press și Centrul de Informare și Cercetare Danubian.

Numeroasele lucrări publicate de Albert Wass, pe care Larry L. Watts le nominalizează, susțin independența Transilvaniei față de România. Majoritatea clamează „abuzurile” săvârșite de români împotriva ungarilor. Albert Wass și-a intensificat activitatea în perioada deceniilor șapte și opt ale secolului al XX-lea, când România s-a dezvoltat mult și a stabilit relații internaționale deosebite, mai ales cu Occidentul, iar iredentiștii maghiari au simțit pericolul de a pierde în fața României bătălia propagandistică pentru Transilvania. În ultimul deceniu al Războiului rece, lupta avea deja o miză mai mare: posibilitatea răsturnării regimului de la București, a dezmembrării României și a anulării Tratatului de la Trianon, visul de decenii al maghiarimii de pretutindeni.

Astfel, în anul 1985, Albert Wass a susținut și finanțat publicarea culegerii *Genocide in Transylvania: Nation on the Death Row*, în care repetă acuzațiile de genocid românesc împotriva ungarilor. De data aceasta, observatorii occidentali, cum i-a numit Larry L. Watts, nu au mai contrazis concluziile lucrării, deși ele erau, categoric, pure invenții. Schimbarea de atitudine față de acuzele ungurești se datora reorientării politice occidentale, care viza răsturnarea lui Ceaușescu și preluarea economiei românești și, mai ales, a marilor ei piețe externe, de toate felurile.

Autorități, cercetători, profesori, oameni de cultură din România, împreună cu observatori neutri din Occident, au contrazis cu argumente acuzațiile de etnocid, genocid cultural etc. lansate de Albert Wass și de organizațiile pe care le patrona. Față de apărările românești, ungurii au răspuns prin ridicularizarea argumentelor, prin etichetarea lor ca fiind false, „clar mincinoase” etc. Observatorii occidentali care au contrazis acuzațiile ungurești împotriva românilor au fost etichetați drept naivi și irelevanți, iar dacă totuși aceștia manifestau putere de convingere, erau acuzați că sunt corupți și sunt mituiți de autoritățile de la București.

După anul 1989, în totală lipsă de reacție din partea guvernului român, atât autoritățile de la Budapesta, cât și Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, au contestat sentința de condamnare la moarte din anul 1946 și i-au ridicat statui „eroului” Albert Wass, atât în Ungaria, cât și în Transilvania.

La 12 august 2001, în curtea Bisericii romano-catolice din Reghin a fost dezvelit bustul lui Albert Wass și în același an școala generală din Mugeni a primit numele acestui criminal de război.

Această atitudine adoptată de guvernul Ungariei și de UDMR exprimă adeziunea acestora la politica antiromânească practică de Albert Wass, inclusiv prin crime. Fiul lui Albert Wass, Andreas Wass, a formulat în anul 2007 o cerere de revizuire a condamnării la moarte a tatălui său. În anul 2008, Curtea de Apel Cluj a respins cererea. Înalta Curte de Casație și Justiție a

României a confirmat și ea condamnarea la moarte pronunțată în anul 1946 împotriva lui Albert Wass și a tatălui său.

Numeroase organizații internaționale evreiești au protestat față de ridicarea de statui ale lui Albert Wass în Ungaria și în Transilvania și față de faptul că acesta este socotit un erou al poporului maghiar, cu toate că a fost condamnat la moarte pentru crime de război.

Autoritățile române nu au nici un fel de reacție față de promovarea lui Albert Wass ca erou de către UDMR, de către țara vecină, Ungaria și de către o parte a maghiarimii din Transilvania. Românii suportă ofense peste ofense, iar autoritățile post-comuniste nu reacționează, preocupate de lupta lor politico-economică, neglijând substanța românismului autentic.

După părerea mea, activitatea lui Albert Wass și a revizioniştilor unguri, care continuă asiduu și astăzi, impun necesitatea promovării unei legislații privitoare la antiromânism, după modelul legislației antisemite impuse condiționat guvernului Adrian Năstase, respectiv după modelul Ordonanței 31/2002, transformată în lege, în anul 2006.

Propaganda oficială maghiară din era Ceaușescu a interpretat denaturat naționalismul practicat de regimul de la București, deturnându-l de pe traseul său de politică independentă față de Kremlin, față de internaționalismul socialist (proletar) și față de oricare altă putere și atribuindu-i în schimb sensul retrograd al unui șovinism antimaghiar și antislav.

Lucrările scrise sau editate de Albert Wass s-au mulat perfect pe această linie a guvernului de la Budapesta. Promovarea fals declarativului șovinism românesc antimaghiar a distras atenția de la antiromânismul real practicat în Uniunea Sovietică, în Bulgaria și în Iugoslavia, dar și în județele Covasna și Harghita, unde, după 1990, numeroși români au fost alungați și persecutați.

Cu o profunzime remarcabilă, Larry L. Watts a surprins resorturile adânci ale iredentismului maghiar și a relevat caracterul antiromânesc al acestuia. Cu multă obiectivitate, Larry L. Watts dovedește, mai mult decât au făcut-o istoricii români de după 1989, dreptatea cauzei românești în conflictul secular privitor la apartenența Transilvaniei la România.

Nu mai este cazul să ne referim în rândurile de față la politicienii români, care, privitor la această temă foarte sensibilă din istoria României, acceptă orice fel de compromis dăunător națiunii române, în schimbul efemerului sprijin politic otrăvit al UDMR și al susținătorilor acesteia din exterior.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

Un gând pentru Ardeal

RECITATORUL

Pe la începutul anilor '70, treburile m-au purtat într-un colț de Transilvanie. Am trăit cinci zile departe de lume, într-un sat. Nu știu dacă veșnicia s-a născut acolo, dar sunt sigur că pe acele plaiuri viețuiau decența, buna creștere, respectul față de normele sociale, bunătatea. Într-o duminică dimineată a trebuit să îmi iau rămas bun de la noii mei prieteni și să plec.

Cu rucsacul bine potrivit pe umeri, cu mânecile cămășii suflecate și cu o bluză de vânt legată în jurul mijlocului păream – și eram – un turist lipsit de griji. Aveam de străbătut vreo zece kilometri, peste deal, până la o altă așezare, mai acătării, de unde o cursă locală trebuia să mă poarte înapoi, către civilizația orașului.

În fața drumului pe care coboram din munte se desfășurau, unul după altul, până către zare, dealuri molcome, blânde, semănând cu valurile ce se înfioară pe luciul mării în bătaia unei pale de vânt. Îmi păreau a fi o oaste de uriași care se întinseseră să se odihnească după o luptă și își încălzeau spinările în soarele generos al dimineții de vară.

Răspundeam la urările de „*Bună dimineată!*” pe care mi le adresau copii și tineri pe care nu-i văzusem și nu aveam să-i mai revăd vreodată în viață și încercam la rândul-mi să mă revanșez, salutându-i eu cel dintâi pe oamenii mai în vârstă care se așezau la o vorbă în fața porții, în acea zi de sărbătoare.

Auzii cum din spate mă ajungea o căruță. M-am oprit să-i fac loc și, după ce dădui binețe, întrebai într-o doară:

– *Aista-i drumul spre X?*

– *Sări cole', dragă, că într-acolo merg și eu.*

M-am urcat pe capră, mulțămind. Cu coada ochiului priveam profilul tăiat în linii drepte, colțuros parcă, al celui ce-mi devenise tovarăș de drum. Omul părea să se apropie de 50 de ani, dar fiecare mișcare a sa, fiecare gest, dovedeau energia unui tânăr de 25. Discuțiile s-au legat ușor, ele desghiocând un caracter ferm, un om stăpân pe sine și pe credințele sale. La un moment dat, întinse coada biciuștii către o clădire masivă și spuse rar, cu vocea sa gravă, în care era atâta siguranță de parcă ai fi zis că rostește cele mai profunde sentințe ale existenței:

– *Acolo o fo' și-i și amu școala. Acolo, ca școler, rosteam eu poezia mea dragă la fiecă sfârșit de an. Când terminam de spus oamenii mă îmbrățișau, iar mama plângea de fericire.*

Câteva clipe omul tăcu, derulând în minte filmul amintirilor. Brusc, continuă: *Anii au trecut repede. După ce ai noștri au întors armele în contra*

fasciștilor, la doar 19 ani, m-am scris voluntar în glorioasa noastră armată română. Am trecut val-vârtej peste Ungaria, ba am intrat un picuț și-n Austria. A dat Cel-de-sus și m-am întors sănătos din război.

Ehei, dar nu știu ce mi-a venit după vreo doi ani și, la un sfârșit de an școlar, am mers în sala de festivități a școlii și am recitat iarăși poezia aceea. Numai că, iacătă, de data asta s-a dovedit că n-a fost bine. Nu mă orientasem just.

Folosirea în finalul destăinuirii a unui alt fel de frază mi-a fost suficientă pentru a înțelege natura supărării sale. Fără a aștepta ca gândurile mele să se oprească la o concluzie, nicidecum să o rostesc, omul opri caii, se ridică în picioare și privind de-a lungul drumului, peste urechile lor ciulite, începu să recite. Vocea lui de bariton profund răsună ca un dangăt de clopot în tăcerea dimineții și dealurile din jur nu o stingeau, ci îi dădeau vibrații care te înfiorau. Mai reușise să îmi trezească atâtea emoții doar înconfundabila voce a maestrului Calboreanu care, în tunetele revărsate din culise, rostea amenințător memorabila replică din „Apus de soare”: „*Căci Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea și nu e a voastră, ci a urmașilor voștri și a urmașilor urmașilor voștri...*”.

Când a terminat, recitatorul s-a așezat liniștit pe capră și a zis: „*Hai, băieții...*” Și caii și-au reluat trapul ușor...

Am regăsit de curând această poezie, și cum numărul de față al revistei noastre abordează în bună măsură problematica Transilvaniei, m-am gândit că poate ar fi bine să o readuc în memoria noastră. Sunt convins că, știind-o, îi vom înțelege mai bine pe ardeleni. Și vom mai înțelege ceva: câtă înțelepciune a fost acoperită sub obrocul unor cărți de istorie scrise de potrivnicii neamului nostru.

ARDEALUL

de Mircea Dem. Rădulescu

*Al nostru e: pământ din vechi pământ
Și sânge din latinul nostru sânge,
E trup și os din osul nostru frânt,
Un dor avem în el și cel mai sfânt,
Și nimeni astăzi nu ni-l poate-nfrânge.*

*I-am moștenit tot dreptul din părinți,
La șoapta lui mi se-nfioară buza;
În lutu-i plămădit din suferinți,
Strămoșii frământatei noastre ginți
Dorm îngropați la Sarmisegetuza.*

*Al nostru e, iar nu al vostru, Huni,
Ce-ați năvălit de dincolo de Nistru,
Trecând în goana cailor nebuni
Peste mormântul marilor străbuni
Și i-ați trezit cu-al vostru răs sinistru.*

*Voi, colb și pleavă sunteți, venetici
Din hoardele barbarului Atila;
Noi scutul Romei am înfipt aici,
O! pentru marii noștri mucenici,
Voi niciodată n-ați știut ce-i mila...*

*Dar astăzi sună ceasul de apoi,
Să vă chemăm la dreapta judecată,
Ca uraganul năvăli-vom noi.
Cântați semnalul goarnei de război!
Năpraznică va fi a noastră plată.*

*Se va-ngrozi poporul de mișei,
Vor tremura ca-n temniți vinovații,
Ne vom lupta cu-nverșunări de lei,
Și dacă-n drum ne-or sta zăgaz Carpații,
Vom dărâma Carpații peste ei!...*

*Vom năvăli ca un dezastru mare,
Îi vom călca-n copitele de cai
Sub roatele de tunuri și de care,
Să știe ungurii că-n fiecare
Din noi răsare aprigul Mihai.*

*O, noi cunoaștem bine vechiul drum,
Tăiat de legiuni și țara toată
Se scoală azi ducând potop și scrum!
Iar din mormânt cer răzbunare-acum
Martirii ce-au murit pe roată.*

*Al nostru e; îl vrem și pentru el,
Porni-vor și moșnegii de la vetre,
Îl vrem, îl cerem, e supremul țel...
Și vai de trădător și de mișel!
Îl vom scuipa și-l vom goni cu pietre.*

Pentru că numele lui Mircea Dem. Rădulescu, poet și prozator, a fost voit împins în uitare, iată un detaliu semnificativ. În curtea mănăstirii din comuna Comana, județul Giurgiu a fost înălțat, în anul 1932, la inițiativa lui Nicolae Iorga, un Mausoleu în amintirea eroilor români din primul război mondial.

Pe cripta cu osemintele eroilor sunt încrustate patru versuri semnate de poetul Mircea Dem. Rădulescu: „*Cei ce căzut-au pentru țară, / Pe lanul câmpului bogat, / Jertfind o-ntreagă primăvară, / Nu au murit, ci-au înviat*”.

Paul Cernea

LA MULȚI ANI, SRI!

La 26 martie anul acesta, Serviciul Român de Informații își serbează cea de a 22-a aniversare. Este o ocazie fericită pentru noi, veteranii în domeniul informațiilor, să adresăm întregului efectiv, angajat în activitățile de mare responsabilitate și dificultate ale muncii informative, cele mai sincere urări de succes.

Format în 1990, în vremurile tulburi ale unor profunde schimbări – interne și externe – Serviciul Român de Informații a trebuit să parcurgă el însuși calea grea a clarificărilor, a propriei definiri și afirmări. A fost un drum greu, care a trebuit urmat în condițiile unei intense propagande atintite împotriva celor care au desfășurat activități informative, împotriva acestei componente instituționale înseși. În acea perioadă de început, crearea unui dușman artificial, asupra căruia să se reverse toate nemulțumirile și frustrările populației, generarea unei uri fratricide modelate după tiparele luptei de clasă dăduseră temporar roade.

Ca rezultat al acestei propagande – bine concepută, riguros organizată și atent condusă în teren – țara a fost lipsită, pentru o bună perioadă de timp, de sistemul său de protecție imunitară, sistem menit să o apere împotriva atacurilor desfășurate pe toate planurile și care amenințau la un moment dat însăși ființa noastră națională.

Într-o măsură inevitabil diferită de la unul la celălalt, cei care au condus Serviciul Român de Informații au reușit, din fericire, să găsească și să creeze în jurul lor resursele de competență profesională prin care să aducă Serviciul la nivelul de autoritate de care se bucură astăzi. Este meritul lor incontestabil.

Ne face plăcere să afirmăm că în acești 22 de ani instituția a dobândit și mai multă prestanță, ea se bucură acum de multe aprecieri pozitive, venite din partea celor care înțeleg funcționarea angrenajului social, necesitatea apărării intereselor României și ale cetățenilor ei.

Este pentru noi nu doar o datorie de onoare, ci și o bucurie să afirmăm, cu toată deschiderea, că, îndreptându-și atenția binevoitoare asupra veteranilor din serviciile de informații ale României, conducătorii serviciului au oferit în mod constant un frumos exemplu societății noastre în ansamblul său.

Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din SRI reafirmă cu acest prilej întreaga sa disponibilitate de a contribui la evoluția pozitivă a României, de a sprijini orice acțiune menită să promoveze interesele reale ale statului nostru.

Apreciem că este în interesul țării să fie mobilizate forțele pozitive ale națiunii, să fie descoperite și izolate acele grupuri care alimentează ura, discordia internă, care împiedică mobilizarea tuturor cetățenilor la propășirea României.

Asociația noastră este, prin Statutul său, o organizație apolitică. Aceasta nu înseamnă însă, sub nici o formă, că membrii săi sunt – sau vor rămâne – indiferenți față de perpetuarea acuzelor cu caracter generalizator, deloc întemeiate, care sunt răspândite la adresa lor. Dimpotrivă.

Asanarea societății noastre trebuie să vizeze, ca unul dintre obiectivele sale principale, înlăturarea focarelor de infecție, a acelor canale prin care se promovează ura și discordia.

Permanent, Asociația noastră primește noi membri care și-au încetat activitatea în SRI. Este, pentru noi, o infuzie de forțe proaspete, de idei noi, de energii folositoare. În același timp, oferim prin aceasta un model celor care constituie în prezent fondul de cadre active, arătându-le că atunci când vor ieși la pensie vor descoperi în noi o structură puternică în interiorul căreia se pot manifesta, că nu sunt și nu vor fi niciodată singuri.

Vârsta de 22 de ani, cât împlinește Serviciul Român de Informații la 26 martie 2012, este o vârstă a maturității, dar și a energiei maxime.

Suntem convinși că îmbinarea acestor două componente va însemna un aport pozitiv al Serviciului Român de Informații la propășirea țării noastre.

La mulți ani, SRI!

Colegiul de redacție

SERVICIUL ROMÂN DE INFORMAȚII LA BORNA 22: CUM AU FOST PRIMII PAȘI

Serviciul Român de Informații se prezintă la cea de-a 22-a aniversare a sa ca un serviciu național de informații modern și performant, apreciat de beneficiarii legali ai informațiilor produse, în interior, și totodată respectat ca partener, în exterior, de cele mai importante servicii de informații din NATO și Uniunea Europeană.

Prin statut și consistență, este cel mai mare și mai important serviciu românesc de informații.

Activitatea și situația prezentă a SRI sunt reflectate cu generozitate – evident în limitele transparenței unei instituții de o asemenea factură – în întâlnirile periodice cu presa ale directorului actual, domnul ambasador George Cristian Maior.

Ca veteran al acestui Serviciu, **voi încerca să rememorez câteva dintre aspectele importante din primele momente ale istoriei SRI**, așa cum le-am trăit sau perceput ca ofițer al Diviziunii „Apărarea Constituției”.

În primul rând mă voi referi la contextul operativ în care a fost creat Serviciul, la câteva din riscurile și amenințările interne și externe cărora trebuia să le facă față, **la modul în care s-a organizat și a făcut primii pași**. În context, voi aborda și **unele dintre problemele controversate și acuzele aduse SRI atunci**, care, parțial, încă mai persistă la unii exponenți ai societății civile.

Înființarea SRI s-a produs la 26 martie 1990, urmare Decretului nr. 181 al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională. În acest act normativ, SRI era definit ca „parte componentă a sistemului național de apărare, o instituție de stat specializată în domeniul informațiilor privitoare la siguranța națională”. În plus, actul oficial de constituire menționa că noul serviciu secret este „o autoritate administrativă autonomă care, în îndeplinirea atribuțiilor sale, colaborează cu celelalte instituții implicate în domeniul siguranței naționale, precum și cu autoritățile publice”.

În ce privește **momentul în care a fost creat SRI**, ca serviciu național de informații cu competență generală în materia siguranței naționale, reamintesc că în numărul anterior al revistei noastre am publicat un amplu

material despre **perioada 22 decembrie 1989 - 26 martie 1990**, când **România nu a putut beneficia de sprijinul serviciului național de informații**¹, fapt foarte grav, unic în istoria modernă.

Contextul operativ din momentul înființării SRI poate fi apreciat ca **deosebit de complex, marcat de multe riscuri și amenințări pentru valorile fundamentale ale statului român.**

Astfel, **în plan extern, România era supusă unor pericole grave vizând independența, suveranitatea și integritatea sa teritorială.**

- **URSS**, care a fost titulara planului de răsturnare violentă a regimului Ceaușescu, **acționa pentru menținerea României în sfera sa de influență și pentru consolidarea pârghiilor sale de control la nivel politic, militar și economic.** Ulterior, după mai mulți ani, avea să se devoaleze faptul că, după evenimentele din decembrie 1989, timp de mai multe luni au continuat să rămână incognito în țară peste 20.000 de militari sovietici din trupele speciale. Acest aspect, precum și faptul că persoane care aveau legături cu serviciile de informații ale URSS ori doar simpatii pro-sovietice au ajuns în funcții importante de decizie în stat i-au determinat pe unii analiști să aprecieze că în anul 1990 România era, în bună măsură, un stat ocupat.

- **Cercuri revizioniste maghiare** din Ungaria și diaspora acestora **încercau să folosească momentul schimbării violente a regimului Ceaușescu și degringolada survenită în societatea românească pentru dobândirea unor părți din teritoriul nostru național.**

- **Marile puteri occidentale acționau pentru a-și crea puncte de sprijin** cât mai consistente pentru interesele lor în România post-comunistă.

În plan intern, România traversa una dintre cele mai dificile perioade din istoria modernă, caracterizată printr-o gravă instabilitate politică, generată de escaladarea anarhismului și a extremismului politic, precum și prin acțiuni de subminare a economiei naționale.

- **Instabilitatea politică a marcat profund anul 1990, fiind generată în primul rând de fragilitatea poziției grupului care a ajuns la putere, acuzat de furtul Revoluției și de neocomunism.**

Contestările se produceau în stradă cu antrenarea unor mase mari de oameni. Reamintim acțiunea din 12 ianuarie 1990 din Piața Victoriei, cu

¹ Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu: „*România fără centura informativă de siguranță într-un moment de cumpănă*”, Vitralii nr. 9, pag. 19-40

caracter anticomunist și anti-Securitate, mitingul organizat de PNT, PNL și PSDR în același loc, la 28 ianuarie, ca reacție de protest la hotărârea Frontului Salvării Naționale de a se transforma în partid și de a participa la alegeri, manifestația din 18 februarie, soldată cu intrarea în forță în sediul Guvernului, mitingul maraton din Piața Universității început la 22 aprilie.

Contestările au continuat și după alegerile din 20 mai 1990, în ciuda scorurilor severe cu care au câștigat FSN și, mai ales, Ion Iliescu.

Pentru tranșarea disputei politice și atingerea obiectivelor urmărite, **forțele de opoziție** în sens larg, incluzând partide politice, organizații autointitulate civice și alte grupuri, **au apelat și la modalități de acțiune din arsenalul anarhist-extremist.**

Supusă unor puternice presiuni, **puterea** – inițial provizorie și, apoi, validată prin scrutinul de la 20 mai – **a recurs la contralovituri de aceeași factură**, apelând la detașamente organizate ale clasei muncitoare (mineri, muncitori la IMGB etc.), invocând capacitatea redusă de acțiune a autorităților statului, aspect real în bună măsură.

- **În unele zone din Transilvania**, pe fondul incitărilor și acțiunilor externe cu caracter iredentist-revizionist, **au fost escaladate tensiunile dintre maghiari și români**, ajungându-se la confruntările violente de la Târgu Mureș din zilele de 19-20 martie.

- **Luarea unor măsuri pripite de politică economică**, sub impulsul conjunctural al schimbării, **a dezorganizat grav domeniul economic.** Am în vedere desființarea CAP-urilor în agricultură, precum și, în industrie, înlocuirea intempestivă a managerilor multor fabrici și uzine cu persoane fără pregătirea și experiența necesară.

- **Abrogarea unor reglementări legale considerate prea restrictive**, fără a pune în loc altele cu un minim rol protector, **a creat vulnerabilități grave în ce privește multe bunuri și valori.** Spre exemplu, în februarie 1990 a fost abrogată Legea nr. 74 din 1976 privind protecția patrimoniului cultural național, facilitând astfel scoaterea din țară a multor valori de patrimoniu.

Înființarea SRI la numai câteva zile după evenimentele sângeroase de factură inter-etnică de la Târgu Mureș, printr-un decret semnat de Ion Iliescu care nu fusese dezbătut în forul legislativ, **a indus o legătură artificială între cele două momente**, în sensul că foști securiști ar fi stimulat declanșarea confruntărilor violente dintre români și maghiari, pentru a-și

dovedi utilitatea. **Această supoziție este demontată convingător de către istoricul american Larry L. Watts** care, în cartea sa *„Ferește-mă, doamne, de prieteni ... Războiul clandestin al Blocului Sovietic cu România”*, Ed. RAO, București, 2011, prezintă argumente irefutabile privind existența, la începutul anilor '90, a unor planuri externe vizând teritoriul României, în cadrul cărora s-a produs și escaladarea tensiunilor inter-etnice de la Târgu Mureș.

În contextul operativ prezentat mai sus, Serviciul Român de Informații a fost creat ca principal instrument în domeniul informațiilor pentru apărarea valorilor fundamentale ale statului. **Nu avea să fie singurul**, deoarece nu se mai dorea un serviciu de informații de amplitudinea Securității.

Serviciul de Informații Externe fusese înființat prin Decretul CFSN din 8 februarie 1990, iar **Serviciul de Informații al Ministerului de Interne**, la 11 februarie 1990, printr-o hotărâre de guvern nepublicată.

Ulterior, au mai fost create Unitatea Specială de Pază și Protocol, prin Decretul CPUN nr. 204 din 07 mai 1990, unitate devenită apoi Serviciul de Protecție și Pază, **Serviciul Operativ Independent al Direcției Penitenciarelor**, tot în anul 1990, prin dispoziție a primului ministru și a ministrului Justiției, **Serviciul de Telecomunicații Speciale**, prin Legea nr. 92 din 24 iulie 1996.

Aceste structuri speciale, în total șase, **au apărut prin decuparea unor componente ale serviciului național de informații de securitate** care a funcționat până în decembrie 1989. Astfel, SIE a preluat competențele CIE, SPP pe cele ale Direcției a V-a, STS pe cele ale Unității Speciale de Transmisii, iar Serviciul de Informații al Ministerului de Interne, Serviciul Operativ Independent al Direcției Penitenciarelor și Direcția Generală de Informații a Apărării pe cele ale Direcției a IV-a, pentru protecția cadrelor din sistemele proprii.

Fără a intra în detalii, anticipez că **decizia de disipare a pârgurilor naționale informative și de securitate**, pentru a evita ca o singură structură de acest gen să devină prea puternică, **s-a dovedit în cei peste 20 de ani parcurși a avea destule contraargumente**. Între aceste instituții **au apărut și s-au manifestat**, mai acut în anumite perioade, **suprapuneri de competențe, rezistență la colaborare, concurență neloială și veleitarism în promovarea informațiilor la nivelul factorilor de putere**. Totodată, inevitabil, **efectivele și, implicit, cheltuielile acestora sunt, cumulate, mai mari decât ale structurii unice din care au derivat**, ca urmare a faptului că, între altele, au

fost multiplicat domeniile auxiliare comune, respectiv cele de resurse umane, pregătire și perfecționare a cadrelor, financiar, logistic, medical.

Prima organigramă a SRI includea, la nivelul aparatului central, **structuri destinate acoperirii domeniilor informative specifice** serviciilor de informații cu competență în interior, **respectiv Contraspionaj, Antisubversiune** (Apărarea Constituției), **Securitate Economică și Antiterorism**. Conex acestora, cuprindea **structurile tehnice necesare** (filaj și investigații, tehnică operativă, arhivă), precum **și pe cele funcționale** (analiza și valorificarea informațiilor, control, resurse umane, învățământ, financiar, logistică, medical).

Unitățile centrale au fost numite diviziuni (după modelul francez) **sau formațiuni**, în funcție de numărul posturilor din statele de funcțiuni, **iar cele din teritoriu secții**.

De menționat că **la nivelul Capitalei nu a mai fost creată o unitate distinctă**, unitățile informative centrale preluând și competențele de execuție în municipiul București pe lângă cele de coordonare, sprijin și control. Întrucât această decizie s-a dovedit în scurt timp contraproductivă, în anul 1994, cu prilejul primelor ajustări aduse structurii organizatorice a SRI, a fost creată Diviziunea de Informații a Municipiului București.

O primă acuză la adresa SRI s-a referit la faptul că ar fi reprezentat, din punct de vedere organizatoric, **o copie a Securității**. Din cele prezentate mai sus rezultă că **lucrurile nu au stat așa**. SRI nu mai avea structuri pentru cercetări penale, pază demnitari, securitatea transmisiunilor, iar în domeniul contrainformațiilor militare și-a păstrat competențe doar pentru efectivele proprii.

Oricum, eventualele derapaje ale serviciilor de informații nu depind atât de structura organizatorică, cât de modul în care factorii de conducere politică orientează activitatea informativă și valorifică informațiile primite.

În ce privește **competențele pe care și le-a asumat SRI la înființare**, în absența unui cadru legal în acest sens, **consider relevante precizările făcute de directorul desemnat, profesorul Virgil Măgureanu, la 25 aprilie 1990**, în fața a peste o sută de ziariști, **la prima sa conferință de presă**. Concret, a afirmat că scopul creării SRI îl reprezintă apărarea statului în fața oficinilor de spionaj, a terorismului internațional, a extremismului de dreapta și de stânga și a acțiunilor destabilizatoare de orice fel, în raport cu ordinea constituțională care urma să fie stabilită de Parlamentul României.

Cu acel prilej, Virgil Măgureanu a precizat că SRI nu va reține și nu va ancheta persoane, mărginindu-se doar la sesizarea Procuraturii pentru inițierea cercetărilor penale în cazurile de încălcare a legii. Totodată, directorul SRI a afirmat că instituția nou înființată va fi echidistantă politic.

Din enunțarea obiectivelor SRI de către Virgil Măgureanu rezultă și **competențele Diviziei Apărarea Constituției** în cadrul căreia îmi desfășuram activitatea, respectiv apărarea statului față de extremismul de dreapta și de stânga și de acțiunile destabilizatoare de orice fel.

Mai explicit, **competențele conferite profilului Apărarea Constituției priveau domeniile extremismului politic** – de dreapta și de stânga, dar și **ale extremismului naționalist și religios**, precum și **al acțiunilor destabilizatoare**. Aceste competențe acopereau nevoile stringente ale perioadei respective, disputa politică din România fiind marcată profund de recurgerea la modalități de acțiune anarhist-extremiste.

Mulți analiști puneau ghilimele la calificarea unor acțiuni ca destabilizatoare, considerând că termenul era insuficient definit. În fapt, era și este vorba de acțiuni ilegale de natură a afecta climatul de stabilitate social-politică și economică, o coordonată de bază a siguranței naționale, dar Legea nr. 51/1991 era doar în stadiu de proiect.

Să aruncăm o scurtă privire și asupra efectivelor de care a dispus SRI la înființarea sa. Unitățile centrale și teritoriale ale noului serviciu au apelat pentru început la **ofițeri de informații din structurile fostului DSS preluat de MAPN, în majoritate ofițeri tineri și cu experiență redusă**, deoarece cei care împliniseră 50 de ani ori care deținuseră funcții de conducere fuseseră înlăturați prin pensionare forțată.

Acestora li s-au adăugat **cadre militare** active sau în rezervă, majoritatea fără pregătire informativă, precum și **persoane din alte domenii**, fără abilități pentru activitatea de informații și disciplina profesională. O perioadă bună de timp, activitate efectivă de culegere a informațiilor nu a putut să desfășoare decât circa 30% din efective.

În ce-i privește pe **ofițerii care proveneau din fostul DSS**, într-o nouă conferință de presă care a avut loc la 15 mai 1990, directorul Virgil Măgureanu a informat că „**au fost îndelung verificați** și nu se fac vinovați de participare la acțiuni represive”.

Similar se prezentau lucrurile și la nivelul managementului informativ. La vârf, Virgil Măgureanu, profesor de filozofie, venea din afara sistemului informativ, chiar dacă trecuse câteva luni prin Centrul de Informații Externe, unde se ocupase însă de exploatarea presei străine, mai ales cea în limba maghiară. Pentru coordonarea activității informative l-a adus ca **prim adjunct pe colonelul Mihai Stan**, un ofițer cu o experiență secvențială în domeniul informațiilor secrete.

La conducerea unităților centrale și teritoriale ale SRI se aflau **ofițeri proveniți din MApN**, câțiva cu experiență informativă de tip DIA, iar cei mai mulți proveniți din unități operaționale. Indiferent de pregătirea și cumsecădenia unora dintre ei, aceștia **erau privați de efectivele din subordine ca trimiși cu sarcini de menținere sub control a foștilor securiști** – lucru adevărat de altfel – motiv pentru care, în cele mai multe cazuri, **nu s-a ajuns la o comunicare profesională normală**. Reamintesc faptul că, până la 14 mai 1990, șef la Diviziunea de Contraspionaj a fost un personaj controversat, contra-amiralul Ștefan Dinu, înlocuit apoi cu locotenent-colonelul Mircea Chelaru, afirmat la conducerea CADA.

Urmare unor probleme generate de suspiciunea reciprocă, de inadecvarea modului de a înțelege și practica activitatea informativă, **au survenit momente de blocaj comunicațional**. Ofițeri din ierarhia profesională a unităților – locuitori, șefi de sectoare sau chiar lucrători – săreau peste șefii de unități și se prezentau cu anumite informații personal la primul adjunct sau chiar la director, care îi încurajau să procedeze în continuare în acest mod, **dublându-se astfel fluxurile informaționale și comunicaționale**.

Nu putem încheia această incursiune în ce privește condițiile în care SRI și-a început activitatea fără a face câteva referiri la **ostilitatea agresivă la adresa noului serviciu, a cadrelor sale și a activității de informații în sine, din partea exponenților unor segmente importante ale societății**: opoziție politică, organe de presă, asociații neguvernamentale, afiliate acestora sau doar situate pe poziții contrare grupării ajunse la putere.

Motivația unei asemenea atitudini provenea în principal din suspiciunea că SRI este o reîntruchipare a vechii Securități, că este formată din „securiști odioși”, capabili de toate relele din lume pentru a se face utili noii puteri, acuzată la rândul său de neocomunism. Ca ofițer de informații, nu pot omite **și posibilitatea unor interese oculte**, inclusiv externe.

Această ostilitate agresivă, cum am denumit-o, se manifesta prin lansarea unor acuze permanente la adresa cadrelor SRI, de la director până la cel mai puțin important, privind trecutul securist, presupuse abuzuri și alte lucruri „compromițătoare”, menținându-i sub o presiune puternică, cu un marcant efect inhibitor.

Mai grav, ofițerii de informații erau urmăriți efectiv în mediile operaționale pentru a fi împiedicați să reia legătura cu foste surse de informare ori să realizeze altele noi. Ofițeri mai ghinioniști erau documentați audio sau video-film în demersuri de acest gen, care erau apoi mediatizate prin presă. În 1990 am avut doi colegi care au căzut în asemenea capcane. Reiterez ideea că, **în acea perioadă, activitatea de culegere a informațiilor se desfășura ca pe un teritoriu străin.** Ca urmare, ofițerii mai tineri sau fără experiență nu mai aveau curaj să meargă la contacte informative, rezumându-se la culegerea unor informații doar prin observare directă de la oarecare distanță și prin exploatarea informativă a unor persoane din anturajul apropiat.

Toate cele de mai sus și-au pus amprenta pe volumul și mai ales pe calitatea informațiilor obținute despre problemele date în competență.

Ca ofițer care am făcut parte din colectivul care a redactat **raportul SRI pentru Parlament privind evenimentele din 13-15 iunie 1990, am resimțit concret limitele informațiilor obținute, care nu ne-au permis să dăm răspunsuri la toate întrebările care se puneau. Mai la îndemână ne-a fost să radiografiem fenomenul complex pe care l-a reprezentat mitingul maraton din Piața Universității (22 aprilie – 13 iunie), care a conținut un protest politic, în jurul și pe baza căruia au roit grupurile nocive, adepte ale modalităților de acțiune anarhiste și chiar extremiste,** aspect relevat mai ales de reacția la acțiunea autorităților de a evacua Piața, care a fost urmată de un atac violent asupra instituțiilor publice: incendierea mașinilor de poliție, atacarea polițiștilor cu pietre, devastarea sediului Poliției Capitalei, incendierea sediului SRI din vecinătate și devastarea unor încăperi ale acestuia, încercări de incendiere și pătrundere în forță în clădirea Ministerului de Interne, devastarea Televiziunii.

Mai greu de întocmit și mai puțin convingător a fost capitolul din raport privind evenimentele din zilele de 14 și 15 iunie, îndeosebi în ce privește chemarea minerilor, incitarea și direcționarea lor spre sediile unor publicații și spre domiciliile/ reședințele unor oameni politici, ziariști,

exponenți ai societății civile. Era dificil în acele momente pentru SRI să releve, în baza unor informații insuficient documentate, responsabilitatea unor personalități marcante ale puterii în exercițiu sau ale unor cadre dintr-un serviciu de informații paralel. Demersurile de a obține asemenea date de la lideri ai minerilor s-au blocat datorită imposibilității SRI de a acorda ulterior protecție juridică minerilor care puteau să prezinte asemenea mărturii, deoarece erau incriminabili și ei pentru participarea la violențe și devastări.

În ce privește mitingul maraton din Piața Universității, unii contestatari ai SRI au acuzat instituția că l-a monitorizat informativ, calificând acest lucru ca poliție politică. Din cele prezentate mai sus rezultă că asemenea susțineri nu aveau justificare atâta timp cât manifestarea de protest politic avea și o substanțială componentă anarho-extremistă. În plus, în contextul acestei acțiuni politice au fost lansate o sumedenie de provocări și diversiuni, a fost semnalată prezența și chiar implicarea unor străini, s-au produs și alte fenomene ce se cereau a fi cunoscute de serviciul de informații abilitat în acest sens, care a și fost chemat ulterior în Parlament pentru a prezenta realitatea faptelor.

Momentul evacuării în forță a Pieții Universității a fost considerat pripit de mulți analiști, în condițiile în care demonstrații erau tot mai puține, tot mai lipsiți de forță și manifestarea ar fi sucombat de la sine.

Legat de acest aspect, **doresc să fac doar două scurte comentarii. Primul,** se referă la faptul că, **după alegerile de la 20 mai, manifestația din Piața Universității și-a pierdut legitimitatea politică, precum și obiectivul politic,** cel de a atrage atenția electoratului asupra pericolului instalării prin alegeri a unui regim neocomunist. Cu toate acestea, manifestația a continuat cu un nou obiectiv, respectiv amenințarea și obstrucționarea organelor puterii validate prin sufragiul public. Din acest moment, prin scopuri și modalități de acțiune, manifestația a devenit ilegală și anticonstituțională.

Al doilea reprezintă de fapt o informație care a determinat intervenția din dimineața zilei de 13 iunie. În rândul membrilor grupărilor anarho-extremiste care mențineau manifestația din Piața Universității se vehicula **intenția ca în ziua de 18 iunie să blocheze posibilitatea președintelui ales, Ion Iliescu, să depună jurământul în fața Parlamentului,** în condițiile în care legea electorală stabilea că, dacă acest moment nu se realiza în 30 de zile de la alegeri, scrutinul era invalidat.

În continuare, mă voi referi, tot succint, la „Cazul Berevoiești”, care a zguduit Diviziunea Apărarea Constituției, dar și SRI în ansamblu. Acest caz, pe marginea căruia s-au făcut numeroase supoziții și speculații, a fost **considerat de mulți drept o acțiune deliberată de distrugere a unor documente incomode din arhivele Securității.**

În fapt, a fost vorba de o **acțiune prost organizată** de conducerea Diviziunii „Apărarea Constituției” pentru a **scăpa de o cantitate mare de deșeurile de hârtie** (ciorne, exemplare refăcute etc.) acumulată la Direcția I-a Informații Interne în 1989, precum și de **multe materiale de propagandă religioasă ale unor culte și asociații religioase ilegale**, introduse clandestin în țară. În total era vorba de **82 de saci tip militar**, în unii dintre ei aflându-se și **documente operative distruse în ziua de 22 decembrie 1989, în circumstanțele cunoscute**, când exista riscul ca persoane neautorizate să aibă acces la documentele din birourile de lucru ale ofițerilor.

Întrucât am mai prezentat unele date privind circumstanțele și modul în care s-a procedat, în numărul 2 (martie 2010) al revistei noastre², iar raportul comisiei de cercetare a evenimentului din cadrul SRI a fost publicat în ziarul „România Liberă” din 25.04.2006, **mă voi limita să fac doar două precizări.**

Prima se referă la faptul că motivația distrugerii documentelor respective a reprezentat-o dorința ofițerilor de a proteja sursele de informare, dosarele în cauză nefiind mai incomode sau mai incriminatoare decât erau cele din arhive. Campania de deconspirare a colaboratorilor Securității, care nu se mai termină, ne induce ideea că am procedat corect, numărându-mă și eu printre cei care au acționat în acest mod.

Că lucrurile stau așa o demonstrează și faptul că **157 dintre dosarele distruse erau dosare personale privind surse de informare și numai 78 se refereau la persoane lucrate sau monitorizate de Securitate**, dar și în cazul acestora a primat distrugerea documentelor care puteau conduce la deconspirarea colaboratorilor.

Cifra totală a dosarelor distruse (235) nu era nici pe departe semnificativă, dacă avem în vedere sutele de mii de dosare care se află în prezent în gestiunea CNSAS, în care această instituție nu a reușit în atâția ani să descopere invocatele crime ale Securității.

² Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu, *De la „Informații Interne” la „Apărarea Ordinii Constituționale”, un parcurs plin de dificultăți și opreliști*, în Vitralii nr. 2, pag. 13-20

A doua precizare privește existența în sacii de la Berevoiești și a unor „documente” cu antetul SRI. Aceasta se explică prin faptul că gospodarul unității, aflând de transportul cu deșeurile de hârtie moștenite din 1989, a decis să scape și el de deșeurile adunate în 1990, între care și plicuri goale cu antetul SRI. **Nu a fost nimic ocult la mijloc, nefiind vorba de documente** în înțelesul strict al cuvântului. Relevant în acest sens este faptul că la cercetarea evenimentelor nu s-au constatat încălcări ale normelor SRI privind păstrarea documentelor secrete.

În legătură cu acuzele referitoare la faptul că **în sacii duși la Berevoiești se găseau și documente privind manifestația din Piața Universității**, precizez că era vorba de niște afișe și fluturași lansate de **organizatorii protestului respectiv, aduse la unitate de un ofițer de grăniceri** care după evenimentele din decembrie 1989 s-a aflat în apropierea unor vârfuri ale FSN, **încadrat în Diviziunea Apărarea Constituției în luna mai 1990.** Întrucât aceste afișe și fluturași nu au fost considerate de interes operativ, au fost aruncate la deșeuri.

În final, câteva considerente cu privire la **contribuția personală a lui Virgil Măgureanu la înființarea și primii pași făcuți de SRI.**

Vrând-nevrând, Virgil Măgureanu face parte din istoria SRI. El a conceput serviciul, în birourile de la Ministerul Turismului, împreună cu colonelul Mihai Stan și generalul Neagu Cosma, el a reușit să convingă conducerea politică de atunci cu privire la necesitatea înființării lui, el i-a condus primii pași și apoi l-a coordonat timp de 7 ani.

Referindu-ne strict la începuturile SRI, Virgil Măgureanu a avut meritul că, trecând peste niște preconcepții, care infestaseră atmosfera românească, a inclus în formula de început a Serviciului nuclee de ofițeri proveniți din „renegata” Securitate, în jurul cărora s-au coagulat și format noile generații de ofițeri de informații.

Într-un climat de ostilitate și adversitate la adresa principalului serviciu de informații al țării, greu de înțeles și acum, și-a folosit capacitatea de persuasiune și imaginea personală pentru a respinge ori diminua agresiunile la adresa SRI.

În structurarea Serviciului a ținut cont de sugestiile privind experiența unor servicii similare din țări cu democrație avansată, dar și de cele referitoare la tradițiile românești în domeniul informațiilor.

Nefiind un fan al lui Virgil Măgureanu, **am și eu observații critice** la adresa modului în care a asigurat managementul la vârf al Serviciului și a gestionat relațiile cu factorii de putere, presa și societatea civilă, **însă despre acestea cu un alt prilej**, cu atât mai mult cu cât aspectele negative au devenit mai evidente în anii care au urmat.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

ÎNCEPUTURILE SERVICIULUI ROMÂN DE INFORMAȚII

În numărul precedent al revistei noastre¹ arătam că atât formal, cât și în fapt, în perioada 26 decembrie 1989 – 26 martie 1990, România s-a aflat într-o situație inedită în ceea ce privește asigurarea instituțională a informațiilor necesare pentru securitatea sa națională. Prin desființarea Departamentului Securității Statului, pe lângă componentele de forță și de aplicare a legii pentru menținerea ordinii constituționale, a fost **destructurată și componenta de informații pentru securitatea națională**. Până la înființarea unei noi instituții (26 martie 1990), România nu a mai avut în funcțiune un sistem real de apărare informativă. Tot în acel articol arătam că deficitul cronic de informații pentru securitatea națională nu a încetat o dată cu înființarea instituției specializate a statului, ci avea să persiste încă o perioadă lungă de timp, cu consecințe dintre cele mai nedorite pentru societatea românească.

Cine crede că o asemenea problemă își găsește rezolvarea prin emiterea unui act normativ referitor la înființarea, organizarea și funcționarea unei instituții specializate în domeniul informațiilor necesare securității statului se află într-o mare eroare. Este bine cunoscut și ușor de înțeles că, din punct de vedere al organizării și desfășurării activității pentru exercitarea atribuțiilor date în competență, o asemenea instituție se diferențiază substanțial de orice altă instituție sau autoritate a statului. După înființarea sa, un serviciu de informații are nevoie de un timp îndelungat pentru a-și crea mijloacele, instrumentele și procedurile necesare obținerii informațiilor din mediile unde se pun la cale planuri și acțiuni clandestine de natură să lezeze, în orice mod, interesele de securitate națională.

Continuând demersul nostru cu privire la evoluția sistemului de informații pentru securitatea națională a României, în cele ce urmează, vom aborda momentul înființării și începuturile activității Serviciului Român de Informații.

Înființarea Serviciului Român de Informații a avut loc la data de 26 martie 1990, când a fost dat publicității Decretul nr. 181 al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională. Prin acesta s-a dorit să se reglementeze misiunile, autoritățile de conducere și control, modalitatea de aprobare a

¹ Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu: *Sistemul informativ intern al României de la DSS la SRI*, în *Vitralii – Lumini și umbre*, nr. 9, pp. 41- 48

structurii organizatorice, numirea directorului, statutul personalului și modul de asigurare materială și financiară a activității instituției nou-create.

O analiză, chiar și succintă, din perspectiva juridică a Decretului menționat, arată un deficit semnificativ de reglementare în raport cu ceea ce s-ar fi cerut pentru o asemenea instituție, mai ales în contextul politic, economic, social și de securitate existent în acel moment. Acest deficit de reglementare avea să se constituie în prima serie de dificultăți și obstacole care trebuiau depășite pentru ca Serviciul Român de Informații să poată fi eficient.

Prima problemă căreia trebuia să i se găsească un răspuns adecvat a fost cea legată de stabilirea atribuțiilor și competențelor legale ale Serviciului. Potrivit Decretului nr. 181 al CPUN, în art. 1 se prevede că *„Serviciul Român de Informații acționează pentru obținerea de date și informații referitoare la activitatea serviciilor de spionaj, a organizațiilor extremist-teroriste îndreptate împotriva României, a elementelor cu intenții de a organiza și desfășura acțiuni de diversiune și atentat, de subminare a economiei naționale, de destabilizare a ordinii de drept”*.

Se poate vedea cu ușurință că formulările sunt mult prea generale și nu acoperă nici pe departe întreaga gamă de activități posibil a fi inițiate și desfășurate împotriva României. Este limpede că numai în baza acestor prevederi nu se puteau stabili atribuții și competențe care să permită Serviciului obținerea de informații necesare asigurării cu rigoare și suficientă cuprindere a securității naționale a României. În concluzie, atribuțiile viitoarei instituții trebuiau să fie completate și îmbogățite semnificativ. În legătură cu aceste completări exista pericolul ca ele să excedă prevederilor legale, situație în care era necesar să fie asumate de cineva și supuse aprobării autorității emitente a reglementării inițiale.

A doua problemă, a cărei rezolvare cerea o decizie dincolo de prevederile Decretului nr. 181 al CPUN, era cea legată de stabilirea structurii organizatorice a instituției și care, de altfel, decurge din prima, respectiv din atribuțiile și competențele acordate. Potrivit Decretului, la art. 3 se stipulează *„Serviciul Român de Informații este organ central al administrației de stat și funcționează în subordinea directă a președintelui CPUN, iar, după alegerile din 20 mai 1990, a președintelui României”*. În continuare se prevede că *„Structurile organizatorice ale Serviciului Român de Informații se aprobă de președintele CPUN”*.

După cum se observă, și în această problemă este mult prea puțină reglementare pentru a putea asigura o structură organizatorică funcțională și care să răspundă cerințelor culegerii de informații, inclusiv prin activități de sprijin tehnic, specializat și logistic. Dacă decizia ar fi fost limitată strict la

prevederile reglementării în discuție, cu siguranță că ar fi rezultat o structură organizatorică șchioapă, care ar fi blocat, încă din start, activitatea instituției.

A treia problemă majoră care a apărut la înființarea Serviciului Român de Informații a fost cea legată de personalul său. Potrivit aceluiași Decret, la art. 3, se menționează că *„Personalul Serviciului Român de Informații este format din militari, care au drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate, precum și din angajați civili”*. Deci, un singur lucru era limpede, și anume că personalul era format din militari și civili. În schimb nu se preciza nimic despre modul în care se va asigura acel personal. Această problemă, hotărâtoare pentru definitivarea *de facto* a înființării Serviciului Român de Informații, și-a găsit rezolvarea prin asumarea deciziei de a se îndrepta atenția către singura resursă de personal specializat pentru activitatea de informații. Era vorba despre personalul fostului Departament al Securității Statului, destructurat cu circa trei luni în urmă, care desfășurase exclusiv activități de culegere, verificare și valorificare a informații pentru securitatea statului.

Acestea sunt doar câteva aspecte ce țin, mai degrabă, de partea vizibilă a momentului înființării Serviciului Român de Informații. Așa după cum lesne se observă, unele prevederi ale Decretului nr. 181/26 martie 1990 al CPUN ridică și întrebări ale căror răspunsuri nu pot fi găsite decât în partea invizibilă a deciziilor puterii politice de la acea dată.

Astfel, conducerea politică se afla într-o dilemă profundă. Pe de o parte, era conștientă că inexistența unei instituții specializate în domeniul informațiilor, în contextul agravării stărilor de insecuritate națională și, mai ales regională, nu mai putea continua mult timp. În cele aproape trei luni de la desființarea sistemului de informații pentru securitatea statului, în România avuseseră loc evenimente care au pus la grea încercare înseși atributele existențiale ale statului român. Ceea ce îngrijora în cel mai înalt grad era faptul că, aproape de fiecare dată, autoritățile statului au fost complet surprinse de declanșarea și de virulența evenimentelor.

Pe de altă parte, aceeași putere politică avea dimensiunea reală asupra modului în care putea, în timpul cel mai scurt, să facă operațională o instituție specializată în domeniul informațiilor necesare pentru securitatea națională a României. În această situație soluția era una singură, respectiv ca noua instituție să se nască și să înceapă să funcționeze pe infrastructura și pe un nucleu de personal, atent selecționat, ale fostei instituții. Mai mult, era bine cunoscut faptul că o asemenea soluție a fost adoptată în majoritatea țărilor a

căror istorie a înregistrat schimbări radicale de regimuri politice, de la totalitarism la democrație sau de la democrație la totalitarism. De altfel, și pentru România această soluție avea un precedent.

În condițiile date, pe bună dreptate se pune întrebarea de ce, din moment ce soluția menționată mai sus fusese stabilită anterior elaborării Decretului, ea nu a fost explicitată în cuprinsul acestuia, ceea ce ar fi avut darul să elimine deficitele de reglementare și ar fi ușurat extrem de mult misiunea celui care a fost desemnat să-l pună în aplicare.

Răspunsul îl găsim în condiționările determinate de contextul politic din acea perioadă. Astfel, contestările la adresa fostei instituții – Departamentul Securității Statului – nu dădeau nici pe departe semne să scadă în intensitate. Dimpotrivă, existau accente de amplificare, mai ales în rândul abia născutelor asociații și organizații ale societății civile, în tânăra presă liberă din România și în egală măsură în presa internațională.

Se aflau în plină desfășurare procesele televizate ale loturilor de ofițeri de la Sibiu, Timișoara și București, în care se aduceau acuzații de comitere a unor preținse crime de cea mai înaltă gravitate, în legătură cu care se știa foarte bine că nu aveau nicio justificare juridică, că acele fapte nu fuseseră săvârșite, dar scopul real trebuia atins, respectiv continuarea diversiunii începute în decembrie 1989. Părea că toate energiile erau adunate într-un șuvoi imens care avea o singură țință, condamnarea premeditată și globală, a unei instituții care, dincolo de unele derapaje de necontestat la care fusese împinsă de regimul politic, și-a adus și o însemnată contribuție la apărarea valorilor și a intereselor fundamentale ale statului român.

Este semnificativ de reținut că România se afla în preajma primelor alegeri libere generale și prezidențiale (20 mai 1990), iar forțele politice se găseau practic în campanie electorală. Desigur, ca în orice campanie, partidele politice, pe lângă teme de real interes pentru majoritatea cetățenilor, promovau și teme din zona populismului și manipulării. Una dintre acestea era cea legată de delimitarea radicală, totală și fără echivoc, de activitățile instituției Securității de la înființare (1948) și până în decembrie 1989.

În condițiile date, pentru a nu pierde încredere și voturi din partea unei părți a electoratului, puterea provizorie trebuia să evite orice mesaj public din care să rezulte că și-ar fi schimbat atitudinea față de fosta instituție a Securității, mai ales că în urmă cu mai puțin de trei luni îmbrățișase marea diversiune „securiști-teroriști”.

Avansând pe logica argumentației de mai-sus, putem să ne explicăm de ce nicio prevedere a Decretului în cauză nu trebuia să stipuleze că înființarea Serviciului Român de Informații urma să se bazeze pe structura principalelor unități operative de informații ale fostei instituții. În fapt, în spatele ușilor închise, se luase decizia înțeleaptă și rațională de a se apela la singura soluție ce corespundea necesității de a avea, în cel mai scurt timp, o instituție de informații pentru apărarea României.

Decizia se luase în condițiile în care profesorul Virgil Măgureanu, cel care urma să fie numit director al viitoarei instituții, și-a asumat toate riscurile potențiale și rezolvarea problemelor dificile care însoțeau inevitabil acest demers, în spațiul public, dar și instituțional.

Imediat după emiterea Decretului de numire în funcție, profesorul Virgil Măgureanu a demarat procesul de înființare a Serviciului Român de Informații prin preluarea de la Ministerul Apărării Naționale a ceea ce mai rămăsese din principalele unități informativ-operative centrale după desființarea Departamentului Securității Statului. De remarcat că au fost preluate doar unitățile care au desfășurat activități de culegere, verificare și valorificare a informațiilor – informații interne, contraspionaj, contrainformații în sectoarele economice și antiterorism – precum și unitățile de sprijin tehnic-operativ și specializat. La comanda unităților preluate au fost păstrați ofițerii numiți anterior din rândul cadrelor Ministerului Apărării Naționale și s-au creat primele mecanisme de selecție a personalului urmărindu-se stabilirea competențelor profesionale dobândite și a eventualelor activități susceptibile de abuzuri.

După circa o lună de la emiterea Decretului nr. 181/26 martie 1990 al CPUN, s-au cristalizat competențele generale ale Serviciului Român de Informații, atribuțiile specifice unităților, precum și structura organizatorică. Este momentul în care directorul Serviciului Român de Informații simte că a găsit soluțiile potrivite pentru rezolvarea principalelor probleme legate de înființarea instituției și că are răspuns la mai toate reacțiile opiniei publice.

Astfel, la 25 aprilie 1990, în prezența a peste 100 de jurnaliști din presa scrisă, audio și video, internă și internațională, directorul Serviciului face prima declarație publică prin care reușește să aducă lămuririle necesare față de neliniștile și îngrijorările generate de multele necunoscute ale punerii în aplicare a Decretului de înființare a instituției de informații pentru securitate națională. Acțiunea a avut darul de a calma atmosfera generală și de a face să

treacă aproape neobservată soluția de înființare a Serviciului Român de Informații pe „ruinele” fostei instituții.

Mai mult, s-a asigurat răgazul necesar pentru definitivarea atribuțiilor și a structurii organizatorice, astfel că, la data de 14 mai 1990, acestea sunt aprobate.

Structura rezultată părea a fi una potrivită etapei și răspundea în mare parte modelelor uzitate în țările cu democrații consolidate. Serviciul Român de Informații se prezenta ca o instituție funcțională, cu o structură ce cuprindea unități centrale ale căror competențe acopereau toate activitățile specifice unui serviciu de informații – culegerea de informații prin surse secrete umane, tehnice, specializate și surse deschise, analiză, sinteză și valorificare a informațiilor – precum și unități funcționale, administrative și de învățământ.

S-a dovedit că soluția aleasă, în împrejurările relevate mai-sus, nu a fost una greșită și că cel care și-a asumat răspunderea pentru aplicarea acesteia avea justificate temeiuri să transmită opiniei publice mesaje de încredere în viitorul instituției nou create.

Din momentul înființării *de facto*, Serviciul Român de Informații era obligat să treacă neîntârziat la îndeplinirea misiunilor ce i-au fost încredințate, respectiv, în primă urgență, asigurarea informațiilor care să înlăture surprinderea autorităților statului de evenimente cu profunde efecte destabilizatoare.

Entuziasmul înființării avea să fie repede zdruncinat de a doua serie de dificultăți și obstacole care au marcat începuturile activității efective.

Astfel, constituirea nucleelor de personal care să asigure încadrarea unităților informativ-operative centrale și a structurilor teritoriale corespunzătoare s-a dovedit a fi un proces mult prea complicat. Selecția se făcea dintr-un efectiv redus cu circa 40% ca urmare a trecerilor în rezervă efectuate imediat după desființarea Departamentului Securității Statului și preluarea celor patru unități informativ-operative centrale în structura Ministerului Apărării Naționale.

De remarcat că au fost trecuți în rezervă ofițerii cu cea mai completă experiență profesională (20-30 de ani de activitate). De asemenea, din procentul de circa 60% rămași în activitate, aproape 20% aveau vechime în munca de informații de până la cinci ani. În același timp, criteriile de selecție impuneau ca în unitățile informativ-operative să fie preluați numai ofițerii care aveau o bună pregătire de specialitate, nu erau susceptibili de excese și abuzuri din activitatea anterioară. Mai trebuie menționat și faptul că un număr apreciabil de ofițeri, care satisfaceau criteriile de verificare și selecție stabilite, au refuzat să vină în Serviciul Român de Informații, preferând alte instituții militare sau viața civilă.

În condițiile date, structurile informativ-operative centrale și teritoriale au fost nevoite să înceapă activitatea cu un deficit semnificativ de personal și cu o serie de domenii de interes major pentru securitatea României în care operațiunile de culegere a informațiilor porneau practic de la zero. De altfel, problemele legate de selecția, recrutarea și pregătirea personalului își vor găsi rezolvarea, cât de cât acceptabilă, abia peste circa doi ani, când au fost legiferate activitățile de realizare a siguranței naționale a României.

Începerea activității efective era indisolubil legată de aducerea în stare operațională a surselor secrete de informații. Fără aceasta era exclus să se vorbească de activități reale în sprijinul apărării României.

Din păcate, tocmai în această zonă, Serviciul Român de Informații, abia înființat, avea să se afle în fața unor obstacole de cea mai mare dificultate. În ceea ce privește sursele secrete umane România era nevoită să plătească un preț mult prea ridicat pentru marea diversiune a lui decembrie 1989.

Atunci, în numele unor interese care nu aveau nimic comun cu schimbarea îndreptățită a regimului și nici cu interesele fundamentale ale României, s-a pus în aplicare una dintre cele mai ample și agresive diversiuni, un adevărat război informațional, care a avut ca principală țintă destructurarea și anihilarea sistemului informativ național. Culpabilizarea generală a întregii instituții, dar și a tuturor celor care în mod firesc și legal au sprijinit, într-o formă sau alta, activitățile de apărare a intereselor naționale fundamentale, a reușit să ducă neîncrederea cetățenilor la cote paroxistice, de unde părea că nu mai există cale de întoarcere.

În condițiile date, pe bună dreptate, se puneă întrebarea cine mai avea puterea și voința să se implice, într-o calitate sau alta, în funcționarea unui sistem național de informații pentru securitatea României. Desigur, eram conștienți că potențialul de surse secrete umane, în cea mai mare parte, trebuia reclădit, însă una era să o faci într-o atmosferă calmă și alta într-o stare continuă de acuzații nedrepte, unele dintre cele mai grave. Pe de altă parte, încercările de a dezvolta noul sistem informativ intern – atât cu ofițeri, cât și cu surse secrete umane – erau însoțite, mai mult ca oricând, de riscuri majore în planul protecției față de posibile infiltrări cu consecințe dezastruoase pentru o asemenea instituție. Din acest punct de vedere, tot restul anului 1990 și cea mai mare parte a anului 1991, se poate spune că activitățile păreau să se desfășoare mai degrabă într-un teritoriu străin, decât în cel național. Pericolul infiltrărilor de orice fel era imens.

Aceste aspecte, dar și multe altele, s-au constituit în tot atâtea obstacole în calea asigurării unei capacități informative de cunoaștere și răspuns la multiplele provocări de securitate la care România era supusă, inevitabil, în primii ani ai drumului spre democrație. Din păcate avea să mai treacă ceva timp – după părerea mea cel puțin doi ani – până când România se va putea baza pe un sistem informativ de protecție la un nivel de funcționare acceptabil.

Dacă la cele relevate până acum mai adăugăm și faptul că sursele secrete tehnice și în parte cele specializate nu puteau fi utilizate sub niciun motiv până la adoptarea reglementărilor legale în materie, avem confirmarea afirmației că România, chiar și după înființarea Serviciului Român de Informații, a avut o perioadă lungă de timp în care sistemul informativ a funcționat la un nivel mult prea scăzut pentru nevoile reale de securitate națională. Era perioada în care România parcurgea complicatele procese ale tranziției spre o societate democratică și când avea nevoie, mai mult ca oricând, de informații complete, veritabile și oportune pe baza cărora să se poată lua cele mai potrivite decizii cu privire la viitorul său.

Un moment semnificativ al evoluției Serviciului Român de Informații l-a constituit prezentarea în fața Parlamentului României a primului raport de activitate. Evenimentul a avut loc la data de 22 noiembrie 1990, când directorul Serviciului Român de Informații, Virgil Măgureanu, a făcut o serie de precizări cu privire la principalele aspecte legate de existența și funcționarea instituției care preocupau opinia publică și, în egală măsură, personalul Serviciului.

În esență, a fost expus fără ocolișuri nivelul real de competență pe care l-a atins instituția, modul în care acționează, grijile și frământările față de dorința de a se înscrie cât mai curând pe o linie ascendentă, concomitent cu respectarea deplină a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Totodată, s-a cerut sprijinul Parlamentului în legătură cu câteva probleme de importanță majoră pentru viitorul securității României, dar și pentru sănătatea civică și morală a societății românești. Am convingerea că dacă autoritățile statului ar fi acordat mai multă atenție problemelor prezentate cu acea ocazie, poate că societatea românească ar fi arătat puțin mai bine.

General maior (r) Dumitru Bădescu

VERTICALITATEA GENERALULUI DE LA PALAT

Trebuie s-o spun de la început: două lucruri m-au determinat să prezint spre publicare acest material. Primul: faptul că s-a spus, chiar în mod repetat, că fosta Securitate, în procesul de creare a unei rețele informative, instrument fără de care niciun serviciul de informații din lume nu poate lucra, ar fi recurs la metode și mijloace de constrângere dintre cele mai detestabile. Al doilea: de la o vreme a început să se discute tot mai des despre instituția monarhică, prilej de a se fabula și arunca pe piață multe neadevăruri.

Prezentând cazul care urmează, sper, pe de o parte, să se înțeleagă că nu întotdeauna s-a umblat cu otuzbirul, iar, pe de altă parte, că au fost și oameni vizați pentru recrutare care, din diverse motive, au refuzat. Astfel de cazuri au fost chiar foarte multe, fiecare cu particularitățile sale.

... La sfârșitul anului 1952, când au survenit modificări în schema de organizare a Securității, s-a înființat și „problema Monarhiei”. În cadrul acesteia urma să fie monitorizați cei care formaseră camarila regală sau avuseseră legături cu membrii fostei Case Regale. Ordinul era ca „problema Monarhiei” să fie lucrată în mod organizat, ceea ce presupunea și crearea unei rețele informative corespunzătoare.

În urma primelor verificări întreprinse și după ce au fost luate în calcul diverse variante, ne-am oprit asupra generalului (r) Emilian Ionescu, care, o lungă perioadă de timp, făcuse parte din corpul de gardă până la abdicarea regelui Mihai. La momentul când ne-am oprit asupra sa, candidatul nostru se afla în detenție. Din câte îmi amintesc, în acea perioadă mulți foști demnitari și militari de prim rang aveau de suferit pentru singura vină de a fi avut înalte funcții politice sau administrative în fostul regim, respectiv grade mari sau funcții de comandă în armată. Printre aceștia din urmă se număra și Emilian Ionescu, generalul vizat de noi pentru a fi atras la colaborare.

Nu-mi amintesc exact unde am stat de vorbă cu generalul, dar oricum era într-un loc de detenție aproape de București. Când l-am văzut pentru prima dată pe Emilian Ionescu era, parcă, primăvara. Am ținut să stau de vorbă cu el pentru a mă documenta asupra Casei Regale, a fostei monarhii române în general. La vremea aceea, eu, ca toți tinerii mei colegi, habar nu aveam ce-i cu

această monarhie, iar ceea ce auzisem despre ea se putea rezuma în doar câteva cuvinte: *"Regele și toți de pe lângă el au fost niște exploataatori care au trăit pe spinarea poporului ca lipitorile nesătule, iar când au plecat au furat pe rupte"*.

Educația pe care o primiserăm în liceu și după aceea, când totul se afla sub influența și controlul sovietic, a făcut ca generația mea să vadă lucrurile într-o disociere clară alb-negru. Evident, în legătură cu monarhia, de care eu trebuia să mă ocup ca ofițer de informații, erau relevate numai laturile negative.

Când mi-a fost adus la „anchetă” deținutul Emilian Ionescu, am avut în față un bărbat frumos cu ten smead, frunte înaltă, maxilare și bărbie puternice. Niciodată nu privea în jos. Ochii lui mari rămâneau permanent ațintiți asupra mea. Părul încărunțit îi dădea aura unui luptător peste care anii și greutatea au trecut fără să-l doboare. Stătea drept și pe față îi juca mereu umbra unui zâmbet.

S-a prezentat, m-am prezentat. El general în pușcărie, eu locotenent în libertate. El la aproximativ 55-60 de ani, eu la 22 neîmpliniți. El „anchetat”, eu „anchetator”. La scurt timp însă, Emilian Ionescu și-a dat seama că nu venisem să-l anchetez, ci să mă informez, să mă documentez asupra unor chestiuni pe care le cunoșteam vag, prin surse colaterale și poate nu întotdeauna destul de obiective. Bineînțeles că nu i-am spus toate acestea, că am în răspundere „problema” monarhiei, că suntem deficitari la capitolul „acoperire informativă” și că în ceea ce privește cunoașterea eram departe de punctul la care trebuia să fim.

Auzind scopul pentru care venisem să-l văd, generalul Ionescu s-a luminat parcă și mai mult la față, iar zâmbetul său se lărgi, lăsând să i se vadă dinții albi, sănătoși și puternici. Încă o dată mi-am dat seama că omul din fața mea era un bărbat adevărat, un militar desăvârșit, cel puțin din punct de vedere al prezenței fizice.

Am discutat mult și multe cu generalul din fața mea. Aveam timp și avea timp. După calculele sale, mai erau șase luni de zile până la punerea sa în libertate. Aștepta acest moment cu nerăbdare, dar și cu interes, dorind să afle cum au evoluat lucrurile afară. Îmi plăcea să aud așa ceva, acesta fiind unul dintre motivele pentru care am fost și mai hotărât în derularea planului stabilit de șefii mei.

Mi-e greu să-mi amintesc în detaliu discuțiile purtate cu deținutul Emilian Ionescu. În mod firesc, subiectele abordate s-au referit la Casa Regală:

„Aș vrea să vă spun cum au început și au evoluat lucrurile legate de actul de la 23 August 1944. Eram acolo, la Palat, și am fost prezent la multe momente decisive ale evenimentului. Știu că s-au spus și s-au scris multe în

legătură cu această zi, dar eu vă voi povesti exact cum a fost”, mi-a zis generalul la un moment dat.

Bineînțeles, l-am lăsat să relateze, însă eu nu prea dădeam crezare spuselor sale. Acestea erau departe de cele citite de mine în „Scânteia” și discutate la învățământul politic. Ascultându-l, mai puneam din când în când câte o întrebare și mai făceam câte o mică observație, cu scopul de a-l provoca și stimula, dar, în același timp, zâmbeam și mă întrebam dacă nu cumva omul din fața mea, reprezentant de seamă al fostului regim răsturnat de la putere, încearcă să mă deruteze, să-mi zdruncine convingerile politice.

Mai târziu însă, când și-a făcut apariția „dezghețul politic” și au început să fie publicate memoriile unor foști oameni politici, demnitari și chiar militari din fosta conducere a armatei române, de multe ori mi-am adus aminte de cele relatate de generalul Emilian Ionescu și am regretat că acestea s-au dus pe apa sâmbetei.

Sunt convins că multe date interesante cu privire la evenimente și oameni de seamă ai țării din perioada interbelică, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial și din perioada imediat următoare s-au pierdut. Nu este însă și cazul generalului Emilian Ionescu.

Întorcându-mă la unitate și raportând cum a decurs discuția cu generalul, s-a făcut o scurtă analiză la care a participat șeful de birou și cineva din conducerea serviciului. Mai întâi am analizat comportamentul generalului. Apoi, ce am obținut eu de la el și ce am aflat în legătură cu intențiile sale după ce va fi pus în libertate. Ni s-a părut că totu-i „pe bune”, ca să folosesc o expresie atât de des folosită astăzi. Cam acestea fiind concluziile, cineva a zis: *„Dacă aceasta-i situația, n-ar fi bine să grăbim recrutarea lui? Și dacă totul merge bine, facem propuneri să fie pus în libertate mai devreme”*. Mi s-a părut o idee bună, mie revenindu-mi sarcina de a mai sta de vorbă cu generalul, pe de o parte pentru a-l cunoaște și mai bine, iar pe de altă parte pentru a-i câștiga încrederea și a pregăti terenul în vederea atingerii scopului final.

Ca urmare a celor stabilite și ordonate, am mai avut cu generalul două sau trei discuții, bineînțeles la penitenciar. Era întotdeauna bucuros să mă revadă și mi-a lăsat impresia că îi făcea chiar plăcere să discute cu mine. Mi se părea firesc: după atâția ani petrecuți în detenție, discutând numai cu pușcăriași de tot felul și cu gardieni de la care nu te aștepti să auzi vorbe bune, era normal ca asemenea ocazii să-l bucure. Așa credeam atunci, cum tot așa cred și acum.

În orice caz, eram convins că îi câștigasem încrederea și că, privind în perspectivă, vom avea șanse să realizăm ceea ce ne propusesem.

La serviciu, la o nouă analiză a cazului, toți cei care aveau tangență cu acesta au căzut de acord că am mers pe un drum bun și că aproape sigur generalul va veni în întâmpinarea propunerii noastre. Eram bucuroși, mai ales că din materialele pe care le aveam la dosar rezulta că Emilian Ionescu avea o mulțime de prieteni și cunoscuți printre foștii ofițeri care, cândva, se aflaseră pe lângă fosta Casă Regală, precum și printre unii civili care fuseseră în serviciul acesteia.

Se întrezărea o perspectivă frumoasă. Ne gândeam că problema monarhiei nu va mai fi neacoperită informativ și puteam ieși basma curată din orice bilanț sau ședință de analiză. Am hotărât, deci, să mergem mai departe, adică să-i punem problema unei colaborări după ce va fi pus în libertate. În schimb, ca o primă recompensă, va fi pus în libertate înainte de termen.

Siguri de reușită, am întocmit și proiectul unui referat de recrutare pe care să-l înaintăm conducerii direcției. În cele din urmă însă, încălcând regulile și ordinele cu privire la crearea rețelei informative, n-am mai înaintat conducerii nici un material. S-a hotărât ca acest lucru să-l facem numai după ce candidatul nostru își va da acceptul de colaborare.

Unul dintre motivele pentru care ne-am abătut de la ordin era acela că în asemenea cazuri, socotite „speciale”, referatul trebuia să ajungă până sus, la ministru, întrucât numai acesta putea aproba punerea cuiva în libertate înainte de termen. Și mai era un inconvenient, cel mai urât: odată ajunsă lucrarea la ministru, s-ar putea să ceară să fie ținut la curent cu evoluția cazului. Și ce ne facem, dacă eșuăm chiar în ultimul moment? Așa că... ne-am asumat răspunderea.

Următorul pas tot mie mi-a revenit să-l fac. Era și firesc, eu discutasem cu generalul de atâtea ori, eu îi câștigasem încrederea și tot eu sugeram să mergem mai departe. Așa era, numai că acest pas avea să fie și ultimul, încercările noastre încheindu-se cu un eșec: ***generalul a refuzat să colaboreze cu noi, în schimbul punerii sale în libertate cu aproape o jumătate de an înaintea expirării termenului.*** Degeaba am încercat eu să-i explic că nu intenționam să-i facem probleme, să-l băgăm în încurcături etc., etc. N-a cedat. A rămas ferm pe poziție.

Verticalitatea pe care a arătat-o m-a impresionat. Explicațiile sale m-au făcut să înțeleg, în final, că fusesem superficial în aprecierea datelor de cunoaștere pe care

le aveam la dosar. De asemenea, că amabilitățile la adresa mea nu au fost nimic altceva decât ceea ce trebuie să spună un om civilizat unui partener de dialog.

„Domnule locotenent, mi-a spus el, încercând să mă convingă, mi-a făcut realmente plăcere să discut cu dumneavoastră. Sunteți primul om venit din afară care, după atâția ani, mi-a întins mâna. Această strângere de mână a fost pentru mine un gest care m-a bucurat enorm. Dumneavoastră nu m-ați anchetat, cu dumneavoastră am discutat ca de la egal la egal, am făcut schimb de păreri. Așa cel puțin mi s-a părut mie”.

Aici trebuie să fac o mică paranteză pentru a preciza că gestul meu de a da mâna cu deținutul Emilian Ionescu, n-a fost unul deliberat, gândit, făcând parte dintr-o strategie anume. Nu! Eu i-am întins mâna din obișnuință, așa cum fac doi oameni în momentul în care fac cunoștință unul cu altul.

Revenind la discuția cu generalul, acesta mi-a spus de ce nu poate să facă ceea ce-i cerem: *„Nu, nu pot să vă ajut în felul acesta. Vă stau la dispoziție cât sunt aici și vă spun tot ce-a fost și cum a fost, cu toată sinceritatea. După cum deja v-am spus, îmi face chiar plăcere să prezint evenimentele la care am participat și să vorbesc despre oameni pe care i-am cunoscut în diverse împrejurări, ori am lucrat împreună cu aceștia, dar nu-mi cereți altceva”*, a continuat el să-și justifice refuzul la propunerea noastră. *„Și apoi, a continuat el, mai am câteva luni și sper să fiu liber. Așa cum au trecut atâția ani și atâtea luni, vor trece și acestea. Sănătos să fiu, nu mai este mult ...”.*

Ascultându-l, mi-am dat seama că este ferm în hotărârea lui. Îmi vorbea calm și alegându-și cu grijă cuvintele, probabil la gândul că, auzindu-l, s-ar putea să mă supăr și așa, dintr-odată, dintr-un interlocutor agreabil, să devin un anchetator care să-i facă zile fripte cât va mai sta în pușcărie. Eu, la rândul meu, zâmbindu-i cu amărăciune, căutam să nu fac o tragedie din dezacordul ivit. Am încercat s-o dau pe o „neînțelegere” din partea sa, deși știam amândoi că nu-i vorba de așa ceva. Dar nici nu încercam să clarific lucrurile ... Mi-am dat seama că nu avea nici un rost.

La un moment dat, generalul a reluat argumentația și mi-a spus: *„Și apoi, ce vor zice colegii mei de pușcărie când vor auzi că după discuțiile cu dumneavoastră am fost pus în libertate ? Pe ce bază ? Care ar fi motivele ? Viața de pușcărie i-a învățat pe oameni multe. S-au auzit atâtea lucruri urâte din partea unora... La asta nu v-ați gândit?”*, și-a încheiat generalul prezentarea ultimului său argument la refuzul de a deveni colaboratorul nostru.

Avea dreptate. Fără îndoială că la întrebarea pe care mi-am pus-o am încercat să-i dau un răspuns, dar fără nici un entuziasm. Știam că este în zadar.

... După câțva timp, trecuseră un an sau doi, cu totul întâmplător l-am întâlnit pe generalul Emilian Ionescu pe Calea Victoriei. Undeva pe la biserica Krețulescu. Era vară, vreme frumoasă. Presupun că ieșise la o plimbare sau să rezolve o mică problemă cotidiană. Zărintu-l mai de la distanță, mi-am întors privirea în altă parte, cu intenția de a evita să dau ochii cu el. Nu s-a putut, întrucât generalul, venind direct la mine mi-a spus: „*Vedeți, domnule locotenent, a dat Dumnezeu și am ieșit și eu cu bine din pușcărie. Vă mulțumesc că nu v-ați purtat urât cu mine și m-ați înțeles*”.

Nu știu ce am bombănit în momentul acela. Cinstit să fiu, mă simțeam stânjenit de această întâlnire întâmplătoare din două motive: mi se adresase cu voce tare, în plină stradă, cu „domnule locotenent”. Eu, care de mult nu mai îmbrăcasem haina militară, evitam să fiu cunoscut ca atare. Mai ales să fiu recunoscut în centrul Capitalei, de un fost deținut. Apoi, auzisem de un alt caz, când un fost ofițer anchetator, întâlnindu-se cu un ins pe care, în nu știu ce împrejurări, îl luase la întrebări, acesta i-a făcut un mare scandal în plină stradă. Arătând cu degetul și țipând în gura mare, ca să-l audă toți cei din jur, acesta îl apostrofa: „*Uitați, securistul care m-a anchetat...*”. Ofițerul, ca să iasă din încurcătură, a sărit repede într-un tramvai.

...După alți ani, poate prin '70, mi-a picat în mână o publicație a Ministerului de Interne. Am fost surprins să citesc că Emilian Ionescu fusese invitatul Școlii Militare de la Băneasa, unde a vorbit cursanților despre evenimentele istorice la care participase. Nu-mi amintesc detalii, dar sunt sigur că nu s-a putut abține să nu vorbească despre cel puțin două date importante la care luase parte: 23 August 1944 și 30 Decembrie 1947. Așa cum o făcuse și în discuțiile cu mine în prima parte a anilor '50. Invitația Școlii de la Băneasa îmi părea un lucru firesc. În timpul scurs avuseseră loc schimbări radicale în viața social-politică a României, oamenii ca el erau acum priviți cu alți ochi.

Cursul vieții are suișuri și coborâșuri. Cred că generalul Emilian Ionescu a înțeles și a apreciat corespunzător schimbările survenite. Poate nu în totalitate, dar dacă a acceptat să meargă acolo, la Băneasa, pentru a sta de vorbă cu viitorii ofițeri de informații, înseamnă că, totuși, începuse să privească lucrurile altfel.

Col. (r) Vasile Dumitru Fulger

„TURIȘTII” SOVIETICI SE ADUNAU DIMINEAȚA ÎN CAREU

Semnalăm în numărul 7 al revistei noastre, Vitralii – Lumini și umbre lansarea unei cărți semnate de senatorul Sergiu Nicolaescu și intitulată „Mămăliga” a explodat. Decembrie 1989. Acolo, cu o jenă aproape pudică, autorul care condusese ani de-a rândul o comisie de anchetă asupra evenimentelor din decembrie pentru a nu ajunge la nici o concluzie clară, afirmă (în fine!) că „s-ar putea” ca în derularea evenimentelor de atunci să fi fost implicate și anumite forțe străine.

Desigur, opiniile partizane, interesate, nu pot lipsi din analiza sau din discutarea unui eveniment. Constatăm însă că, în ceea ce privește decembrie 1989, asemenea păreri sunt tot mai puține, că ele sunt tot mai puțin crezute. În locul lor se ridică cercetarea istorică serioasă, care afirmă, fără nici o urmă de îndoială, că în acele evenimente din România implicarea străină a fost masivă.

Această cercetare se bazează pe fapte, pe documente, pe mărturii. În sprijinul acestei cercetări, publicăm și articolul de mai jos.

O a doua subliniere: Într-un articol din numărul precedent al revistei noastre, semnalăm un anumit „modus operandi” în acțiunile unor cadre ale Armatei, unul dintre elementele care s-au repetat la Brăila și Reșița constând în apariția în prim plan a șefilor Comandamentelor Militare Teritoriale. Iată că nici Drobeta – Turnu Severin nu a făcut excepție, șeful de aici intervenind la spital pentru tratarea „turiștilor” sovietici răniți. Mai mult decât atât, el a avut grijă și să subtilizeze apoi fișele de internare, întrucât pe acestea fuseseră trecute datele de identificare din pașapoartele „turiștilor”.

Paul Carpen

În ultima vreme am citit și recitit câteva numere ale revistei „Vitralii”. Discutând conținutul articolelor cu un mic grup de prieteni, aceștia m-au îndemnat să aștern pe hârtie și bucățile mele de adevăr în legătură cu ROMÂNIA contemporană.

Încep prin a-mi aduce aminte de câteva zile ale lui decembrie 1989.

În a doua decadă a lunii mă aflu într-un scurt concediu în Munții Maramureșului și, conform unui mai vechi obicei, în acest răstimp nu ascultam radioul și nu citeam ziarele. Așa se face că atunci când m-am întors la Drobeta – Turnu Severin, în seara zilei de 18.12.1989, nu știam prea multe în legătură cu cele ce se întâmplau în țară. Prezentându-mă la unitate, șeful acesteia, colonelul Gh. Preoteasa, m-a pus la curent cu principalele caracteristici ale situației operative și cu conținutul unor comenzi de informații.

Particularitățile dispozitivului nostru informativ ne-au permis în scurt timp să stabilim că o coloană de 12 autoturisme înmatriculate în URSS se deplasa prin

municipiul nostru din direcția Craiova spre Timișoara. În dimineața zilei de 19.12.1989 am aflat că 24 de bărbați, cetățeni sovietici, se cazaseră, cu puțin înaintea orei 24.00, la motelul Gura Văii și, grație unui bun prieten – fotograf amator – am putut vedea cum „turiștii” în cauză, înaintea îmbarcării în autoturisme, au *ținut o ședință* în parcare a unității turistice așezați în „careu”, ședința fiind condusă de doi indivizi. Fac precizarea că toți „turiștii” erau echipați în combinezoane, bluze și ghete de iarnă, așa cum se îmbracă parașutiștii. Coloana s-a pus în mișcare înaintea orei 9⁰⁰, în direcția Timișoara.

Serviciul de contraspionaj al județului Mehedinți și-a continuat reorganizarea și reorientarea dispozitivului informativ în raport de noile caracteristici ale situației operative și de vulnerabilitățile previzibile acelor zile, constatând creșterea numărului străinilor care tranzitau județul, mai cu seamă în direcția Timișoara. Surprinzător pentru noi a părut faptul că din rândul diplomaților acreditați la București au apărut în zonă și unii dintre aceia care nu mai fuseseră semnalați altădată, cum ar fi cei provenind din țări asiatice și arabe. Dispozitivele noastre au stabilit că aceștia își motivau călătoria numai în interes personal, nicidecum de serviciu. Evident că toate aceste informații au fost raportate și că ele ar trebui să se afle în arhive, pentru a fi folosite de istorici.

Cu semnificații aparte au venit ultimele ore ale zilei de 24.12.1989, când la recepția hotelului „Parc” din municipiu s-a prezentat un grup de 12 „turiști” sovietici (11 bărbați și o femeie) dorind a se caza până a doua zi. Toți aveau răni în diverse părți ale corpului, purtând bandaje ca semn al primului ajutor pe care și-l acordaseră unii altora sau care le fusese asigurat de personal de specialitate. Femeia din grup, având un bandaj la gât, a intrat în cabina telefonică a hotelului și i-a cerut centralistei să-i facă legătura cu ambasada sovietică din București. La telefon, ea și-a informat interlocutorul că grupul din care făcea parte a fost silit să se întoarcă din drum din cauza unui „baraj de foc al românilor” instalat pe DE 70 între Filiași și Craiova. A informat că toți au suferit diverse răni, că existau autoturisme avariate, dintre care unul fusese incendiat. În timp ce se desfășurau formalitățile de cazare, în holul hotelului s-a prezentat un individ echipat în civil dar aducând a ținută de militar, care i-a reorganizat, întregul grup fiind deplasat, apoi, la Spitalul Județean Mehedinți, serviciul gardă-urgente unde, în timp ce li se întocmeau fișele de internare având ca documente personale pașapoartele turistice, a venit în vizită de lucru col. Brădișteanu, șeful Comandamentului Militar Teritorial Drobeta, care a preluat toate fișele de internare și i-a instalat pe „cei

suferinzi” în secția de terapie intensivă, precizându-i medicului de gardă că sunt în regim de „cazare de urgență”.

Personal am avut în mână fila unui registru care conținea numele tuturor celor prezenți la spitalul județean, grație unui gospodar de serviciu care a intuit că fișele de internare ar putea dispărea. În ziua următoare, în jurul prânzului, internații au fost vizitați de reprezentanți ai URSS, dar nu de cei de la Consulat, cum ar fi fost firesc, ci de către atașatul militar și adjunctul acestuia. Oare mai este ceva de comentat? Frumusețea abia urmează! În ziua următoare, 26 decembrie, sub oblăduirea aceluiași colonel Brădișteanu, cei unsprezece bărbați și femeia au fost îmbarcați în mașinile stației de Salvare Mehedinți și transportați în Iugoslavia, de unde, în aceeași zi, cu un avion militar, au luat drumul Moscovei.

Mult mai târziu, și pe căi întortocheate, am aflat că „echipa fraților de la răsărit” era compusă din 15 persoane, toate având legătură cu Ministerul de Interne al URSS în calitate de cadre militare, angajați civili ori membri de familie ai acestora. Coloana „turistică” a fost somată în localitatea Brădești, situată pe DE 70 între Filiași și Craiova, de către o subunitate a UM 2540 Craiova condusă de mr. Florian Stănescu, dar a refuzat oprirea întorcând în direcția de unde veneau, fapt care ar fi determinat deschiderea focului, soldată cu avarierea a 5 autoturisme Lada și Moskvici, aproape toți pasagerii fiind răniți, doi dintre ei, Kuzik Boris Mihailovici și Melniciuc Nadejda Stepanova, decedând ulterior. Unul dintre autoturisme a fost incendiat cu o lovitură de AG-7, fiind valorificat, după câțiva ani, la fier vechi. Celelalte patru autoturisme au fost „asigurate” în curtea postului local de poliție. Conform afirmațiilor fostului șef al acestei subunități, Ion Lungan, în anul 1991 aceste autoturisme au fost ridicate „de către o rusoaică, ofițer de poliție”, în prezența colonelului Nicolae Văduva, șeful de atunci al IPJ Dolj care, fiind întrebat de către un ziarist în legătură cu cele ce se întâmplau, a afirmat că nu știe cine a trimis-o pe rusoaică la el pentru a o ajuta. Epavele mașinilor au luat calea Federației Ruse, încărcate într-un TIR, evident înmatriculat în Rusia.

Nu mică mi-a fost mirarea când, recent, am aflat din media ca Alla Timofeeva Ceabaniuc, „grav rănită la gât, cu sechele majore, urmare a evenimentelor trăite în România în decembrie 1989”, a dat în judecată statul român pentru despăgubiri morale și materiale. Analizând și comparând niște date am aflat că respectiva doamnă, de naționalitate ucraineană, s-a stabilit în

urmă cu câțiva ani definitiv în Polonia, împreună cu soțul, Konstantin Pavlovici Ceabaniuc, având și cetățenia acestui stat.

Ea este cea care, la 24 decembrie 1989, suna din cabina telefonică a hotelului Parc din Drobeta – Turnu Severin, raportând ambasadei sovietice din București situația operativă a grupului lor.

Lt.col. (r) Ioan Micle

VIZITE FURIȘE ÎN URSS

Era luna mai a anului '89. Se apropia deschiderea sezonului estival.

Ziua începuse ca oricare alta și nici nu bănuiam că urma să mă confrunt cu situații inedite. Rămăsesem la comanda Securității județene Tulcea, șeful fiind plecat într-un scurt concediu. Era un ofițer cu multă experiență în domeniul antitero și, de fiecare dată în astfel de situații, nu uita să-mi spună: „Vezi că aeroportul creează zilnic probleme operative. Lași totul la o parte și acorzi atenție. Ba, poate că ar fi bine să te afli zilnic în incinta aeroportului!” Era un ordin și el trebuia respectat.

Evenimentele relatate în continuare sunt într-adevăr legate de aeroport. Dar nu numai.

Primul mesaj l-am primit de la ofițerul cu atribuții la PCTF (punct control trecere frontieră) Tulcea, care a raportat că în port a sosit pe neașteptate un vas sub pavilion sovietic, al cărui comandant a cerut permisiunea să acosteze deoarece ar avea probleme tehnice. Ofițerul a mai precizat că, din observațiile directe, vasul avea însemne ce par să indice o navă militară.

Pus într-o astfel de situație, am apelat la șeful biroului contrainformații militare, un ofițer cu experiență și bun cooperant. L-am pus în temă și l-am întrebat dacă este la curent cu o eventuală activitate cu caracter militar în zonă.

Răspunsul său a fost pe loc negativ și am convenit să aibă în atenție prezența vasului și mișcarea personalului de la bordul acestuia.

La scurtă vreme, șeful grupei antitero din subordine, care de regulă se afla mai întotdeauna în incinta aeroportului, a raportat că pe aeroport a sosit o aeronavă „Cessna”, cu trei comercianți austrieci, care au solicitat ca avionul să fie pus sub pază și să li se asigure transportul în municipiul Tulcea.

Sosirea aeronavei și intervenția acestor comercianți era inedită și oarecum „brutală”. Pentru cititor se impun câteva precizări absolut necesare.

Aeroportul din Tulcea este la o distanță de 18 km de centrul municipiului și cum în perioada aceea erau două curse zilnice pe ruta București – Tulcea – Constanța și retur, transportul se asigura dus-întors la cursa de dimineață și la cea de după amiază.

Pe baza datelor și în urma verificărilor, am stabilit că pasagerii de la bordul aeronavei „Cessna” intraseră în țară prin aeroportul din Arad, declarând că merg pe litoralul românesc. Întrucât aeroportul din Tulcea, ca și cel din Constanța, se află pe raza unei comune care poartă numele de Mihail Kogălniceanu, am crezut că respectivii au greșit esca. De altfel, județele Tulcea și Constanța au destule localități cu aceeași denumire.

Datele ulterioare mi-au confirmat că nu era o greșeală și că ținta era exactă.

Între timp, am primit un telefon de la directorul Combinatului Metalurgic, ing. Boianțiu, care mă înștiința că un telefon anonim și puțin ciudat pentru el îi cerea să trimită la aeroport o mașină, pentru a prelua o delegație comercială străină. El a fost categoric: „Eu nu aștept nici o delegație comercială străină și, ca urmare, nu trimit nici o mașină”. Bineînțeles, existau niște reguli de protocol pe care ținea să le respecte.

Simt nevoia să fac și aici câteva precizări. Pe ing. Boianțiu l-am cunoscut în 1987, la scurtă vreme după mutarea mea de la Slatina.

Ofițerul care răspundea contrainformativ de Combinat mi s-a plâns că uneori face nejustificat anticameră la conducătorul unității, ceea ce îi creează greutăți în clarificarea unor informații care, cum spuneam noi, ard și nu suferă amânare. După un telefon prealabil, m-am urcat cu ofițerul în mașină și am avut o discuție cu ing. Boianțiu, în biroul său. Discuția a fost scurtă și la obiect, ca între doi olteni, el fiind de fel din Pleșoiu. A fost de acord că în sistemul său informațional de conducere datele pe care i le furnizăm sunt foarte importante.

Era prea cult și inteligent să nu accepte, dar avea și el mândria sa. Era membru al CC al partidului și deputat în Marea Adunare Națională.

În prezența mea i-a cerut secretarei ca, în viitor, ofițerul nostru să aibă intrare, indiferent cu cine s-ar afla. Și am mai stabilit ceva: ori de câte ori considerăm că avem ceva să ne comunicăm, să ne căutăm reciproc. Așa se explică faptul că am primit telefonul sus-amintit. Doresc să mai adaug ceva despre acest specialist deosebit. Adus de la școala metalurgiei hunedorene, inginerul Boianțiu a fost numit director al acestui combinat metalurgic, singurul care asigura necesarul de fontă pentru economia națională, încă de la punerea temeliei.

Odată s-a întâmplat un eveniment, o spargere a unui cuptor, din fericire fără victime. De regulă, în astfel de situații, la fața locului era prezent un procuror și organele de cercetare penală ale Securității și Miliției. L-am urmărit

atunci, cu multă atenție, apreciind calmul și competența sa profesională în rezolvarea cazului. Era iubit și apreciat de multă lume. Păcat că acest om a dispărut pentru totdeauna, tracasat, în mod cu totul nejustificat, ca mulți alții, după evenimentele din decembrie 1989. În ceea ce mă privește mă înclin în fața memoriei sale.

Dar să revin la momentul operativ inedit. Nu știu nici acum în ce condiții cei trei comercianți și echipajul avionului au ajuns în centrul orașului, dar au ajuns. Echipajul a fost cazat la hotelul „Delta”, iar comercianții au ieșit la plimbare pe faleză.

Am cerut ca ofițerii de contraspionaj să urmărească mișcările echipajului, dar și pe cele ale comercianților.

Peste câțva timp, ofițerul de la PCTF a raportat că cei trei comercianți austrieci au cerut să fie îmbarcați pe vasul sovietic.

Cum era normal, am dispus să le facă ieșirea din țară pe pașapoarte, intuind că se vor întoarce.

Vasul a plecat cu destinația Odessa. S-au întors după trei zile, cu același vas.

Ofițerul de la PCTF a constatat că pe pașapoarte era normal să aibă intrarea și ieșirea din URSS, dar aceste vize nu existau. Erau numai vizele noastre. În aceste condiții suspiciunea noastră era justificată.

Am asociat această situație cu o întâmplare anterioară, din 28 mai 1987, când un avion „Cessna”, pilotat de Michael Rust, un tânăr vest-german de numai 18 ani, a aterizat în Piața Roșie din Moscova. Părintele „perestroikăi”, Mihail Gorbaciov, a folosit momentul pentru a înlătura înalte căpetenii din Armată, de la Interne, dar și din administrația civilă.

Ca ofițer de contraspionaj nu puteam să nu țin cont că Austria, care, ca urmare a situației sale după cel de al doilea război mondial, a avut până în 1955 regim de țară aflată sub ocupația celor trei mari puteri, încă mai constituia o scenă preferată pentru acțiunile unora dintre marile servicii de informații.

Pe acest fond am concluzionat că:

- acțiunea în sine a fost stabilită anterior și coordonată de la mare distanță;
- „austriecii” nu erau comercianți, ci, posibil, ofițeri de informații sub acoperire;
- faptul că au procedat „brutal” și chiar cu risc de deconspirare era un indiciu fie că erau chemați la un instructaj fierbinte și cu bătaie

mai lungă fie, pe de altă parte, că doreau să testeze reacția noastră la asemenea acțiuni în forță.

În fapt, noi nu am făcut altceva decât să obținem și să sintetizăm datele și le-am cerut ofițerilor pe competențe și atribuții să le aprofundeze.

În ce mă privește, analizând toate informațiile coroborate, am rămas cu impresia sigură că la aeroport aveam o „cârțiță” ce se află în slujba unei puteri străine. Am destăinuit și celor din jur această suspiciune.

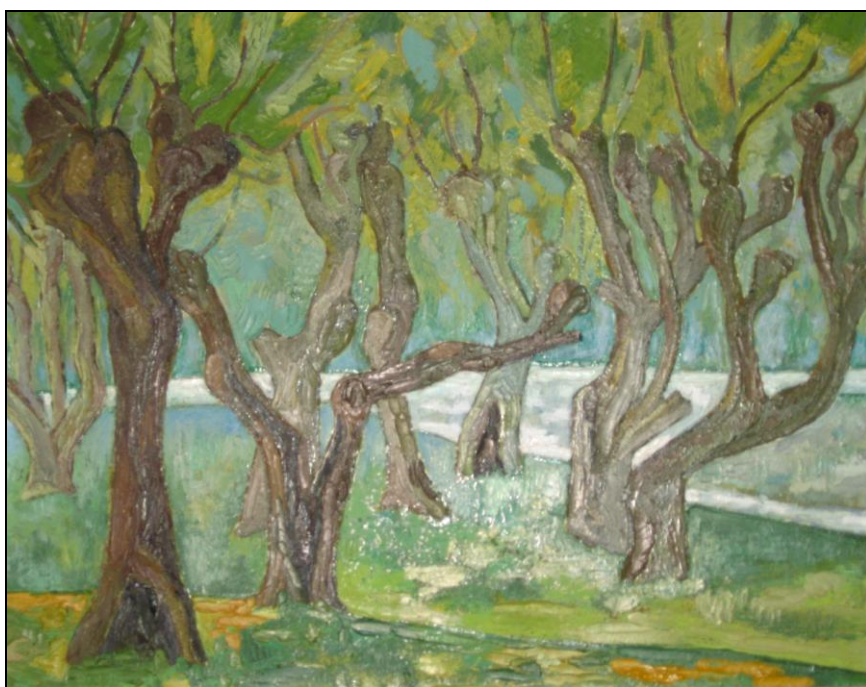
M-a preocupat gândul ca, prin mijloace proprii, să-l identific pe suspect. Cred că reușisem să îl localizez pe individ. Mă îngrijora mult faptul că acesta se afla în rețeaua noastră de informații.

Șansa lui a fost aceea că au venit evenimentele din decembrie 1989, în cadrul cărora a jucat un rol important.

Neșansa mea a fost că în 1990, sub semnătura unui general – de acum bine cunoscut ca trădător – am fost forțat să ies la pensie.

Dar acum sunt toate de domeniul istoriei.

Colonel (r) Nicolae Zărnescu

**GENERALUL NICOLAE MILITARU ÎN DECEMBRIE 1989:
DE LA TRĂDARE ȘI CONSPIRAȚIE, LA ORDINE CRIMINALE**

Revista „*Vitralii - lumini și umbre*” s-a aplecat în numere precedente asupra unui aspect deosebit de important din istoria contemporană și recentă, cu urmări pe măsură: trădarea la români și trădătorii. Importanța fenomenului este cu atât mai mare cu cât, în decembrie 1989, trădătorii au ajuns să joace un rol important și să dețină puterea în stat. Un astfel de caz este cel al fostului general-colonel Nicolae Militaru (născut Lepădat), cel pe care realizatorii loviturii de stat din decembrie 1989 l-au ales să fie ministrul Apărării României.

Istoricul și gânditorul antic Tacitus ne-a lăsat ca pe o butadă faptul că „nimeni nu a folosit încă puterea obținută prin mijloace banditești în scopuri nobile”. La Nicolae Militaru, ca și la grupul politico-militar din care a făcut parte, această butadă s-a confirmat în asemenea măsură încât o putem asimila unei axiome. Ar fi de dorit ca în paginile revistei noastre să publice, dacă vor dori să o facă, ofițeri de securitate care au muncit la constituirea dosarelor de trădare și spionaj „Corbii-1” și „Corbii-2”, care îl privesc pe Nicolae Militaru și pe alți cetățeni români care au ales să slujească interese străine și antiromânești. Unii dintre acești ofițeri nu mai sunt în viață. Au murit de moarte naturală, sau asasinați. Dintre cei asasinați, cel puțin Gheorghe Trosca, Constantin Nuță și Eugen Trandafir Cotună îi datorează moartea lui Nicolae Militaru. Numărul 7 al revistei „*Vitralii*” s-a referit la numeroase aspecte ale „cazului Trosca”, aspecte trecute sau legate de un recent decret discutabil, privitor la valorosul ofițer. Alți ofițeri operativi care au lucrat în dosarele amintite, fie sunt la o vârstă înaintată, fie s-au menținut în anonimatul care le-a intrat în sânge pe parcursul carierei profesionale și nu au dorit să vorbească, până în prezent.

Există și ofițeri de informații care au trăit și au simțit dramatica înfrângere a instituțiilor române de protecție în fața serviciilor străine rivale, fapt care i-a marcat pe viață. Unii dintre ei au simțit nevoia să se izoleze. În orice caz, paginile revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” rămân deschise tuturor celor care pot contribui la reconstituirea unor momente importante din istoria contemporană și recentă a României. Desființarea Securității s-a făcut de către conducătorii post-

ceaușiști ai României cu ură și brutalitate. O mare parte din viață ei au avut motive temeinice pentru a se teme de această instituție. Din acest motiv, autorul acestor rânduri este de părere că ofițerii din fosta Securitate au tot dreptul moral și legal de a face destăinuiri în paginile revistei noastre, desigur, cu grija pe care au avut-o toată viața pentru a nu afecta siguranța națională.

Nicolae Militaru era de etnie ȋigan, născut sub numele Lepădat, nume pe care și l-a schimbat când a intrat în armată. Nicolae Militaru a urmat cursurile Academiei „Frunze” din URSS, unde a fost recrutat ca agent GRU, ca majoritatea străinilor care ajungeau acolo. A urcat treptele ierarhiei militare, ajungând până la gradul de general colonel și în funcțiile de comandant de armată și ministru adjunct al Apărării. A fost identificat ca agent sovietic, având ca ofițer de legătură pe un oarecare Jelev, cercetările în acest sens fiind instrumentate în dosarele „Corbii” 1 și 2. Ca urmare, în anul 1978, Nicolae Militaru a fost scos de la comanda Statului Major General, mutat în alte funcții și, apoi, trecut în rezervă în anul 1983. El a început să comploteze împotriva lui Ceaușescu în anul 1973, împreună cu generalul Ion Ioniță, de asemenea școlit în URSS și de aceeași etnie cu Militaru.

Asemenea majorității cetățenilor români din rândul minorităților naționale, lui Nicolae Militaru i-a displicut politica de independență și de promovare a românismului, practică în anii regimului ceaușist. Din acest motiv, avea un disconfort continuu. Fosta influență sovietică din România, în baza căreia s-a cocoțat în cele mai înalte funcții în Armată, ajungând, după cum am arătat, până la comandant de armată și ministru-adjunct, îi lipsea ca aerul. Doar în acei ani a putut el să își manifeste plenar brutalitatea și să își exteriorizeze toate tarele izvorâte din diverse complexe. Ani de zile a acționat pentru a coagula un grup anticeaușist pro-sovietic, iar după seara lui 22 decembrie 1989, s-a transformat în adevăratul conspirator-măcelar al unora dintre cei care au slujit lupta pentru suveranitate națională, pentru deschiderea statului român și către lumea occidentală, pe scurt, măcelar al celor care au slujit linia politică de promovare prioritară a intereselor naționale românești în cadrul lumii țărilor de regim socialist de stat, respectiv a „blocului sovietic”, linie inițiată de Gheorghe Gheorghiu-Dej și continuată de Nicolae Ceaușescu.

Din ordinul lui Nicolae Militaru s-au distribuit arme civililor în București, în Piața Palatului. După preluarea controlului asupra Securității, a

distrus documente privitoare la acțiunile de spionaj în favoarea Uniunii Sovietice. A destabilizat Armata, încercând să o aservească noii puteri, reactivând generali și ofițeri superiori din rezervă, unii dintre ei cunoscuți ca agenți sovietici și avansând nemeritat în grad o mulțime de cadre. A destabilizat Securitatea infiltrând-o cu tot felul de ofițeri MApN, numiți în funcții de comandă, care erau total nepregătiți pentru această muncă și care nu au slujit-o cu devotament. A dat ordine care au condus direct la moartea unor actori importanți ai evenimentelor și care au bulversat sistemul național de Apărare și Ordine Publică. Acestea au fost, foarte pe scurt, câteva fapte reprezentative pentru activitatea lui Nicolae Militaru în decembrie 1989.

În perioada regimului Ceaușescu, mai ales după invadarea Cehoslovaciei în 1968, conspiratorii anticeaușiști din Partidul Comunist și din Armată au fost mai mult niște „cârcotași”. În orice caz, ei nu pot fi numiți disidenți, în înțelesul uzual de persoane care au alte păreri personale, întrucât ei au fost agenți ai unor puteri străine, ceea ce are o cu totul altă semnificație. Ei nu s-au ridicat împotriva regimului politic. La comandă și în asociere cu forțe străine, ei au acționat pentru înlocuirea lui Nicolae Ceaușescu și pentru menținerea regimului socialist de stat și a revenirii la subordonarea față de URSS. La personajul pe care îl avem în atenție, generalul Nicolae Militaru, în sensul celor arătate mai sus, trebuie să amintim că el a folosit toată viața exclusiv apelativul „tovarăș”, iar în ianuarie 1990, când poporului român i se spunea că regimul trecut a apus, el dădea afară ofițeri din Armată pentru „încălcarea Codului principiilor eticii și echității socialiste”. După anii 1980-1981, când presiunea internațională asupra României a crescut, conspiratorii anticeaușiști pro-sovietici și-au pus speranțe, și acestea, în parte, limitate, în acțiunea și sprijinul unor activiști de vârf ai partidului, mai ales în Vasile Patilineț, Virgil Trofin, Gogu Rădulescu și Ioan Ursu. În Securitate, conspiratorii îl aveau alături și pe Virgil Măgureanu (Imre Asztalos), fost căpitan la Serviciul de sinteze al DIE, ulterior profesor la Academia de Studii Social-Politice „Ștefan Gheorghiu”, care avusese și mai avea încă acces la unele informații, mai mult sau mai puțin importante pentru complotiști, dar, într-o măsură mai mare sau mai mică, și pe alte persoane.

În toamna anului 1984, Ioan Ursu i-a informat pe complotiști despre o iminentă vizită a lui Nicolae Ceaușescu în Germania Federală, momentul unei

lovituri militare de stat fiind apreciat ca propice. În această direcție, conspiratorii au făcut unele pregătiri. Securitatea l-a informat pe Ceaușescu și complotul a fost dejucat. Unitățile militare care erau pregătite să acționeze în favoarea complotiștilor au fost mutate din București în provincie într-o singură noapte. Grupul militar de complotiști a fost dizolvat, pentru moment. A fost depistată și complicitatea lui Vasile Patilineț, care fusese deja destituit din funcțiile de secretar al C.C. al P.C.R. și de ministru al Pădurilor. Ulterior, a fost mutat ambasador la Ankara. Întreaga familie a lui Patilineț fusese lovită dramatic de soartă. Fiica îi murise în urma unei întreruperi de sarcină, iar fiul i s-a sinucis. Curând, a murit și el, în certificatul de deces menționându-se că ar fi făcut infarct la volan, pe șoseaua Ankara – Istanbul. Imediat după aceste evenimente, complotiștii au format *Comitetul Salvării Naționale*, căruia, ulterior, în anul 1987, i-au schimbat denumirea în *Frontul Salvării Naționale*.

În acel an, complotiștii au obținut un succes important. Nicolae Militaru a fost la Constanța și a reușit să-l contacteze pe consulul sovietic din acest oraș, cu ajutorului altei filiere sovietice de informații, din care făcea parte și comandorul Radu Nicolae, un apropiat al lui Militaru. Consulul sovietic i-a dat asigurări că dacă Ceaușescu va fi răsturnat, Moscova va recunoaște Comitetul Salvării Naționale ca legitim la conducerea țării. În același an, a murit generalul Ion Ioniță. La înmormântarea lui, au fost prezenți mulți dintre complotiștii din decembrie 1989. Virgil Măgureanu se referă la acest moment declarând: „...toți aceștia alcătuiau o veritabilă rețea. M-am uitat și la momentul când, la moartea lui Ioniță, erau toți prezenți acolo. Am fost și eu acolo...” Măgureanu afirmă corect că el îl ducea cu mașina pe Ion Ioniță la întâlnirile cu Ion Iliescu, fapt cunoscut de Securitate și raportat Ceaușeștilor, dovadă fiind referirea Elenei Ceaușescu la Măgureanu cu formula „acela cu Trabantul”.

Este cert că Nicolae Militaru și ceilalți agenți sovietici pe care se baza, ca și Ion Iliescu, nu au avut capacitatea să acționeze fără un sprijin extern decisiv. Ei au apărut în prima linie abia după ce s-au consumat etapele loviturii de stat organizate și derulate de serviciile secrete străine în cooperare cu unii comandanți din armata română, respectiv declanșarea revoltei populare, anihilarea și asasinarea generalului Vasile Milea și scoaterea comandantului suprem de la pupitrul de comandă de la sediul CC al PCR, eveniment intenționat denumit, impropriu și eronat, „fugă”.

Pregătirea ascensiunii lui Nicolae Militaru în scaunul de ministru al Apărării s-a făcut în fața întregii țări, la Televiziunea Română. Când Militaru a intrat în studioul 4, cineva a întrebat cine este persoana. Un însoțitor al său a răspuns imediat în locul generalului, cu multă convingere, că este viitorul ministru al Apărării, generalul Militaru. Acesta a fost doar un exemplu din care s-a văzut că funcțiile importante în stat erau deja repartizate conspiratorilor. În fața camerelor televiziunii, Militaru a apărut în uniformă de general colonel. S-a afirmat că Militaru ar fi primit de la Sergiu Nicolaescu, membru activ al conspirației, o uniformă pe măsură, puțin prea largă, provenită din recuzita Studiourilor Cinematografice de la Buftea, pe care ar fi îmbrăcat-o într-un grup sanitar din Televiziune. Alți martori au afirmat, însă, că Militaru a venit din stradă îmbrăcat militar.

Telespectatorii, civili și militari, nu erau obișnuiți ca generalii să li se adreseze prin intermediul televiziunii, așa că acest lucru a produs un impact deosebit asupra opiniei publice, dar și asupra instituției militare. El a vorbit amenințător despre „măcelul” comis de Armată. Generalul Milea era mort, deci amenințările vizau grupul Stănculescu. Apoi, Militaru a început să dea ordine operative prin televiziune unor unități militare și să amenințe indirect comandanții care au executat represiunea ordonată de Ceaușescu și Milea, pe care, în parte, i-a și nominalizat.

Printre altele, Militaru a declarat: „...această crimă care s-a săvârșit în Republica Socialistă România. Îmi pare rău, nespun de rău, că în această crimă a fost atrasă și Armata română. Dacă se adevărește că armata a tras în popor înseamnă că va fi rău și pentru armată în ansamblul ei și pentru fiecare comandant de subunitate și militar în termen care a executat un asemenea ordin. După informațiile pe care le avem, au murit copii, au murit oameni bătrâni, au murit femei, au murit oameni total nevinovați. În scurtul timp pe care îl am la dispoziție în fața acestei camere de luat vederi fac apel la tovarășii generali care dețin funcții de răspundere în Armata română, la tovarășul general Gușe, la tovarășul general Eftimescu, la tovarășul general Topliceanu, la tovarășul general Roșu, la tovarășul general Voinea, la tovarășul general Dândăreanu și toți ceilalți. În același fel la tovarășul general Rusu (Rus Iosif n.a.). Opriți măcelul! Opriți măcelul! Dacă s-a făcut crima până acum, opriți-o!” Discursul lui Militaru a avut ținte precise. El îi

viza pe asasinii lui Milea, dar și pe numeroșii militari participanți la represiunea din perioada 16-22 decembrie 1989.

După seara de 22 decembrie, când generalul Militaru a preluat de la Stănculescu comanda Armatei, el a încetat să o mai acuze de „măcel”. Sergiu Nicolaescu, cel mai cunoscut de către opinia publică dintre membrii grupului Iliescu, a declarat și el la televiziune că este inexplicabil ca un soldat al Armatei române să tragă în semenii săi și a făcut apel la Armată pentru a fi de partea poporului. Ca urmare, s-a creat în Armată o stare de mare încordare, de teamă de a fi învinovățită, de teamă față de posibilul pluton de execuție în fața căruia putea să compară oricare dintre participanții la represiune. Acest fapt a ușurat subordonarea comandanților militari față de noua putere care se înscăuna și față de Militaru, care venea dintre conspiratori și nu fusese implicat în crimele care s-au comis.

În același timp, apărând în forță la Televiziune, generalul Nicolae Militaru, cunoscut ca agent al serviciului de spionaj militar sovietic, un mare număr de ofițeri de securitate și-au dat seama că are loc o intervenție sovietică în România. Cazul Militaru fusese, cu ani în urmă, prezentat în ședințe și cu ocazia unor cursuri de pregătire profesională a ofițerilor de contraspionaj. Unii dintre ofițerii implicați în munca de contraspionaj și de contrainformații au părăsit sediile Securității, retrăgându-se în sedii conspirate sau la casele lor, inclusiv generalul Victor Neculicioiu, șeful U.M. 0110 și colonelul Gheorghe Goran, șeful Securității Municipiului București. Alți șefi de unități din Securitate au început să ascundă sau să incendieze documente. La un sediu de pe strada Roma al UM 0110, o serie de microfilme au fost zidite în tavanul unei încăperi.

După ce generalul Militaru a fost văzut pe micile ecrane în toată țara, aproximativ între orele 13.50 și 16.00, prin câteva intervenții la televiziune, a intrat în joc un alt diversionist important, de grad mic și astfel mai apropiat de baza Armatei și de popor, căpitanul Mihai Lupoi, fiul unui ofițer superior din compartimentul de cadre din MApN care, făcând un joc foarte important pentru grupul pro-sovietic, a afirmat în fața întregii țări că nu mai există conducere la Ministerul Apărării Naționale și că Armata l-ar fi ales, provizoriu, ca ministru, pe generalul-colonel Nicolae Militaru, cu toate că primul adjunct al răposatului ministru Milea, generalul Ștefan Gușă, trăia, era activ și de drept trebuia să

preia comanda Armatei și cu toate că generalul Stănculescu se afla deja la comanda Armatei, de mai multe ore.

Lupoi, îmbrăcat militar și înarmat, acționa ca un adevărat agent diversionist sovietic și a cerut imperativ Armatei să se subordoneze ordinelor generalului Militaru. Lupoi a intervenit în emisiune în mai multe rânduri. Îndemnul către Armată de a se subordona lui Militaru l-a rostit la ora 14.45, după ce Ion Iliescu și-a încheiat una dintre cuvântări. În timpul cât a vorbit Lupoi, a intervenit și poetul-diversionist Mircea Dinescu, care a declarat că Armata are nevoie de „comandanți noi și de încredere”, fapt care a mărit panica în MApN, unde se urmărea emisiunea TV. Mihai Lupoi a acționat direct în legătură cu sovieticii și în favoarea aplicării planurilor serviciilor sovietice. Unul dintre martorii acestei colaborări a fost Peter Kopecky, fost ambasador al Slovaciei în România și Republica Moldova, în perioada 1996-2001. Venit în România, unde călătorea adeseori, Peter Kopecky s-a aflat în perioada 13-25 decembrie 1989 pe ruta Botoșani-Iași-București-Timișoara-București. La București, a locuit într-un apartament deasupra CEDOK. Un etaj mai jos, se afla apartamentul primului secretar al Ambasadei URSS, N. Maiorov. Într-un articol dedicat evenimentelor, publicat în revista „*Transilvania*”/serie nouă, anul XXXIV (CX), nr. 1-2/2005, Peter Kopecky a scris că l-a văzut în mod repetat pe Lupoi intrând în apartamentul lui Maiorov.

Prin aducerea în prim plan a lui Nicolae Militaru, se pregătea, practic, o contralovitură militară de stat. Puterea preluată de la Ceaușescu de către generalul Stănculescu și grupul său de subordonați loiali era revendicată de grupul pregătit de generalul Militaru, cuprinzând agenții sovietici rezerviști, repuși de îndată în activitate. Generalul Stănculescu s-a aflat sub o triplă presiune. Pe de o parte, presiunea grupului Militaru, susținut de sovietici, implicit de Ion Iliescu, pe de altă parte, de presiunea generalului Gușă, care avea de partea lui legea care-i conferea de drept calitatea de ministru și care știa că Milea fusese omorât, iar Stănculescu nu putea fi străin de această crimă. În al treilea rând, Stănculescu se găsea sub presiunea nevoii de a cosmetiza imaginea Armatei, grav afectată, în condițiile în care el fusese factor activ de comandă la Timișoara, unde s-a făcut, parțial, represiunea revoltei populare. El știa că Armata și el personal pot fi acuzați în orice moment de toate crimele

săvârșite în cursul evenimentelor. Inclusiv de cele făcute de miile de agenți străini purtători de arme care au acționat în România acelor zile.

Acesta este contextul în care Ion Iliescu l-a desemnat ca ministru al Apărării pe generalul Militaru. El avea avantajul că, nefiind activ până la amiaza lui 22 decembrie 1989, nu participase la represiunea împotriva revoltei populare. Stănculescu și Gușă nu s-au opus, ei găsindu-se, cum am arătat, sub amenințarea de a fi nevoiți să dea socoteală pentru reprimarea sângeroasă de la Timișoara, București, Sibiu și din alte părți, ceea ce, în contextul de atunci, îi putea aduce în fața plutonului de execuție. Pe de altă parte, întreaga comandă a Armatei a fost preocupată să facă tot posibilul pentru refacerea imaginii instituției, aruncând răspunderea represiunii și a sângelui vărsat pe seama exclusivă a Securității.

În acest fel, agentura sovietică a preluat controlul asupra Armatei și, imediat după aceea și asupra Securității, pe fondul în care puterea politică a intrat în mâinile lui Ion Iliescu. În acest fel, România a reintrat în sfera de control politico-militaro-informativ a Uniunii Sovietice. Deosebirea principală față de perioada de după al doilea război mondial a fost aceea că acest fapt se producea nedeclarat, ascuns, fără tancuri rusești, ci doar cu cele românești, comandate de agenții Moscovei, cu mâna spionilor sovietici și a trădătorilor reactivați, pe valul revoltei mulțimii din Timișoara, București și din alte orașe. În acel moment, întregul corp de comandă al MAPN a conștientizat nevoia reclădirii imaginii Armatei, lucru care a devenit obiectivul instituțional principal în perioada următoare, fapt care a ușurat îndeplinirea proiectului de aducere a lui Militaru la conducerea Armatei. Reclădirea imaginii instituției militare era apreciată ca fiind o nevoie „de viață și de moarte”. Obiectivul cosmetizării imaginii Armatei s-a prelungit în timp, până în apropierea zilelor noastre. Operațiunea a reușit, în mare parte, dacă avem în vedere că Armata, în ciuda faptului că a efectuat represiunea violentă a revoltei populare, până la împușcarea lui Milea și apoi a Ceaușeștilor, a ajuns pe locul al doilea după Biserică, în ceea ce privește încrederea cetățenilor României în instituțiile statului. Această poziționare a Armatei în topul încrederii populației a avut la bază și uriașa dezinformare din decembrie 1989 și de după aceea.

La Televiziune s-au adunat și alți ofițeri superiori rezerviști, eliminați de regimul Ceaușescu din funcțiile deținute în Armată, din diverse motive, declarate

sau nu, inclusiv pentru motivul că nu prezentau încredere pentru că făcuseră studiile în URSS. Privitor la prezența rezerviștilor din Armată în după-amiaza zilei de 22 decembrie în sediul Televiziunii Române „Libere”, generalul Gușă declara: *„Acolo, la televiziune, erau atâția rezerviști îmbrăcați în uniformă. Nu știu când au avut timp să se îmbrace așa repede. Nu știu când au avut timp, că s-au îmbrăcat toți la costume. Ce revoluție făcuseră, nu știu, că au ajuns toți acolo în fața camerei de luat vederi. Ce-or fi urmărit iarăși nu știu...”*

Desigur, generalul știa foarte bine. Printre primele măsuri luate de generalul Militaru au fost chemarea în rândul cadrelor active a unor rezerviști care făcuseră studiile în URSS, desființarea Centrului de Istorie Militară, cunoscut pentru promovarea liniei naționale românești în istorie, hotărârea ca 200 de generali și colonei să învețe limba rusă și să se selecteze tineri ofițeri care să fie trimiși la studii în URSS.

Preluarea Securității de către Armată s-a făcut la cererea generalului Militaru. În 22 decembrie, orele 17.00-17.30, când grupul Iliescu - Militaru a mers la sediul CC al PCR pentru a forma noua conducere, Militaru s-a apropiat de generalul Iulian Vlad spunându-i că a preluat comanda asupra USLA și a Trupelor de Securitate. Iulian Vlad a întrebat de ce este deposedat de comandă. În acel moment, Iulian Vlad nu a putut face mai mult pentru a-și apăra instituția, spre nemulțumirea multor subordonați. La scurt timp, colonelul Ardeleanu, comandantul USLA, s-a prezentat la generalul Vlad și i-a spus că a trecut în subordinea generalului Militaru, iar jumătate de oră mai târziu, generalul Grigorie Ghiță, comandantul Trupelor de Securitate-Miliție, i-a telefonat generalului Vlad și i-a spus că, din ordinul MApN, a fost trecut în subordinea Armatei, ca instituție, iar el personal în subordinea generalului Militaru. Această subordonare a Securității a avut ca urmare penetrarea ei de către spioni străini, aflați în slujba sovieticilor, dar nu numai. La destrucțurarea Securității și penetrarea ei, au contribuit conducătorii politici ai FSN, în primul rând, Ion Iliescu, Silviu Brucan, Petre Roman, Gelu Voican Voiculescu și unii generali din MApN, mai ales, Nicolae Militaru, Victor Atanasie Stănculescu, Ștefan Dinu, Gheorghe Logofătu, Marin Pancea, Vasile Ionel.

O problemă de maximă importanță politică și juridică a evenimentelor din decembrie 1989 a fost cererea adresată Uniunii Sovietice de a trimite trupe în România, „în sprijinul revoluției”. Aceste inițiative aveau meniri punctuale.

Decizia forțelor străine intervenționiste în România de a înlătura familia Ceaușescu de la conducerea țării era definitivă. Concentrarea trupelor sovietice în jurul granițelor României dovedește faptul că exista și un plan de rezervă. În cazul în care armata de agenți acoperiți sovietici, formată din câteva zeci de mii de agenți purtători de arme, care acționa în România începând cu 9 decembrie 1989, cu tot sprijinul masiv al serviciilor secrete occidentale, nu ar fi reușit lovitura de stat, ar fi existat varianta intervenției militare sovietice la vedere, acțiune pentru care Occidentul își dăduse acordul, anterior. În cartea mea, *România în 1989. De la revolta populară la lovitura de stat*, am arătat ce intervenții au făcut o serie de conspiratori și puciști români, agenți ai Uniunii Sovietice, pentru a deschide culoare de trecere în eventualitatea nevoii trupelor sovietice de a interveni în România. Intervențiile în vederea chemării armatei sovietice în România au fost făcute cel puțin de către Ion Iliescu, Silviu Brucan și Nicolae Militaru. Fostul fotbalist Cornel Dinu, ajuns în decembrie 1989 secretar de stat, declară că și Petre Roman ar fi vorbit cu Moscova, în aceeași direcție.

Acțiunile terorist-diversioniste, efectuate în România începând din 16 decembrie 1989, s-au complicat și amplificat după accederea la conducerea Armatei a generalului Nicolae Militaru. Au fost declanșate o serie de acțiuni diversioniste, în mai multe părți ale țării, atrăgând în tot felul de curse forțe ale Ministerului de Interne, în special unități ale Trupelor de Securitate-Miliție și USLA. Scenariul a fost, de regulă, același. Forțele MI și MAPN erau alarmate și trimise pe rând, prin ordine separate, în aceleași locuri și atenționate că acolo vor întâlni teroriști, împotriva cărora trebuia să deschidă focul. Scopul acțiunilor era acela ca aceste forțe să se lupte între ele, ceea ce ar fi permis culpabilizarea Securității ca și forță teroristă și ar fi scăzut mult pericolul ca forțele terorist-diversioniste sovietice și ale Armatei Române să fie bănuite de acțiunile criminale pe care le-au întreprins anterior arestării lui Nicolae Ceaușescu. Ungurii, parteneri ai sovieticilor, ca și ai puciștilor români, sperau ca aceste acțiuni să degeneze într-un război civil, pe fondul căruia își puteau pune în aplicare planurile privitoare la preluarea controlului asupra Transilvaniei.

Una dintre cele mai flagrante acțiuni diversioniste, distructive, din decembrie '89, a fost capcana întinsă de generalul Nicolae Militaru unor comandanți din USLA, în urma cărora au fost uciși ofițerii Gheorghe Trosca și Eugen Trandafir

Cotună. Revista „*Vitralii*” a evidențiat rolul generalului Nicolae Militaru în uciderea grupului de luptători ai Unității Speciale de Luptă Antiteroristă.

Două persoane importante omorâte, ca urmare a ordinelor date de Nicolae Militaru, au fost generalii Constantin Nuță și Velicu Mihalea, șeful și, respectiv, adjunctul șefului Inspectoratului General al Miliției. Constantin Nuță (1929-1989) s-a născut în comuna Brănești (Ilfov). A fost croitor. A intrat în armată și a urmat Școala Militară de Artilerie din Sibiu, devenind locotenent. A fost selecționat pentru Academia Militară, unde, după absolvire, a devenit lector. În 1963 a fost transferat în Departamentul Securității Statului, în Direcția IV-a de Contrainformații Militare, al cărei șef a ajuns în anul 1977. Ulterior, a fost numit șef al Inspectoratului General al Miliției, funcție pe care a deținut-o până la sfârșitul său năprasnic. Generalul Nuță era una dintre persoanele cele mai incomode pentru tot grupul de generali ai agenturii sovietice în România, reactivați în după amiaza zilei de 22 decembrie, în frunte cu Nicolae Militaru, Vasile Ionel, Marin Pancea, Dumitru Pletos, Ștefan Kostyal, căpitanul de rangul I Emil (Cico) Dumitrescu ș.a.

Nuță fusese șeful Direcției a IV-a de Contrainformații Militare a Securității. Subalternii lui Nuță au muncit la documentarea activității ca trădători în favoarea Uniunii Sovietice a celor numiți mai sus și a altora. El avizase toate dosarele și propusese măsuri de scoatere a lor din Armată. Au fost și propuneri de aplicare a legii penale dar, în toate cazurile, Ceaușescu a evitat acest lucru, pentru a nu irita și mai mult guvernul de la Moscova. Nuță și Mihalea nu se pusese în slujba conspiratorilor și a puciștilor, dar dețineau importante date compromițătoare despre acțiunile acestora, trecute sau din zilele sângeroase ale lui decembrie 1989. Ordinul de arestare a lor a fost transmis de generalul Militaru prin intermediul generalului Hortopan.

O serie de mărturii care nu ridică suspiciuni de neadevăr, confirmându-se din mai multe surse, au evidențiat dorința generalului ministru al Apărării, Nicolae Militaru, de a face o revistă de front a întregului efectiv al Direcției a V-a a Securității și al USLA, după preluarea Securității de către Armată. Revista de front urma să aibă loc pe stadionul Ghencea. În mod foarte suspect, generalul Militaru a cerut ca toate cadrele celor două unități să se prezinte cu armamentul și muniția din dotare asupra lor. Generalul Iulian Vlad, probabil și alte cadre din cele

două unități, și-au dat seama de marele pericol care-i păștea și au reușit să se sustragă de la executarea acestui ordin care ascundea în el o mare capcană.

După asasinarea Ceaușeștilor, Nicolae Militaru a fost avansat de Ion Iliescu la gradul de general de armată...

În zilele următoare loviturii de stat, generalul Militaru l-a exclus de la accesul la conducerea și controlul asupra Securității pe Gelu Voican Voiculescu, care nu reprezenta decât aparent, în cadrul „grupului”, interesele Moscovei. Astfel, în 3 ianuarie 1990, Militaru a elaborat un *Ordin* de interdicție adresată lui Voican Voiculescu de a mai avea orice implicare pe zona fostului Departament al Securității Statului.

În 30 decembrie 1989, la ora 14.00, au fost arestați patru dintre conducătorii Securității, în frunte cu generalul Iulian Vlad. Când acesta a fost scos în curtea sediului MApN între baionete, pentru a fi urcat în TAB-ul cu care a fost dus la închisoare, ministrul Militaru urmărea scena de la primul etaj al unei clădiri alăturate, tot din incinta MApN, împreună cu ambasadorul sovietic Evgheni Tiajelnikov, în timp ce un cameraman al Ambasadei URSS filma scena. Era momentul victoriei KGB, după o luptă de un sfert de veac, împotriva Securității, instituția care îndrăznise să susțină politica de independență a României față de URSS.

Agenții sovietici promovați în fruntea Armatei și a Securității discutau problemele instituționale direct cu președintele Ion Iliescu, făcând abstracție de Petre Roman și Gelu Voican Voiculescu, despre care aveau cunoștință că sivesc, mai nou, alte servicii străine, respectiv pe cele ale Franței și Israelului. De altfel, în general, ministrul Militaru lipsea de la ședințele de guvern. În 30 decembrie 1989, Ion Iliescu a abrogat *Decretul 408/1985*, privind măsurile pentru apărarea secretului de stat, iar în 12 ianuarie 1990 au fost abrogate prevederi ale *Codului penal* și ale *Codului de procedură penală* care se refereau la siguranța națională. Ele nu mai erau necesare. Spionii străinătății preluaseră conducerea statului român și umblau de zor prin toate sertarele importante ale țării. Pe de altă parte, măsurile arătate mai sus, ca și altele la care nu ne mai referim, au condus la penetrarea amplă a țării și de către alte servicii străine de spionaj și la proliferarea contrabandei, odată cu dezincriminarea infracțiunii de trecere frauduloasă a frontierei.

De cum a ajuns ministru al Apărării, generalul Militaru a reactivat un număr de aproape 50 de ofițeri superiori în rezervă, majoritatea generali și a trimis un prim lot de 11 ofițeri superiori la „perfecționare” în Uniunea Sovietică, după modelul anilor 1945-1960.

La începutul anului 1990, unii ofițeri din Marele Stat Major s-au revoltat împotriva măsurilor luate de generalul Militaru și au cerut scoaterea din Armată a ofițerilor reactivați de acesta și chiar înlocuirea ministrului. Acești ofițeri revoltați au fost reprimați cu brutalitate. În zilele de 6-7 ianuarie 1990, ministrul Militaru a chemat la București niște subunități din forțele speciale de parașutiști de la Buzău, cu intenția explicită de a-i lichida pe ofițerii revoltați. Aceeași conducere a Armatei a dorit desființarea unității antiteroriste (USLA), structură importantă a serviciilor de informații. Atât militarii din MStM care s-au revoltat, cât și angajații USLA, erau cadre militare educate în perioada în care respectul față de patriotism și independența națională era prioritar, ori măsurile generalului trădător Militaru, de subordonare a Armatei și serviciilor de informații față de URSS, erau vizibile cu ochiul liber din interiorul structurilor.

Crimele ordonate de generalul Nicolae Militaru au fost evidente, iar președintele Ion Iliescu și Justiția militară, subordonată președintelui, nu i-au cerut niciodată să dea socoteală, până la moartea lui, survenită în anul 1996, în condiții incomplet elucidate.

Încă din decembrie 1989, numeroși lideri ai Securității au fost întemnițați sau dați afară. Cadrele din Direcția a IV-a de Contrainformații Militare a Securității, majoritatea selectate după criterii de atașament patriotic, au fost date afară din instituție, o parte dintre ele fără a mai fi reîncadrate în noile structuri informative ale țării, marginalizate, iar unele chiar lăsate fără pensii. Era prețul plătit de numeroși ofițeri de Securitate anonimi pentru atașamentul lor față de țară și pentru educația de a nu-și trăda țara și de a nu sluji la stăpâni străini. În decembrie 1989, serviciile secrete străine, împreună cu puciștii din Armata României au înfrânt Securitatea ca serviciu ocrotitor al statului român.

Prof. univ. dr. Corvin Lupu

DETALII PRIVIND DEBARCAREA GENERALULUI MILITARU

Acțiunile vizând înlăturarea de la conducerea MAPN a generalului Militaru au început, de fapt, la 29.12.1989, la „Cursul de perfecționare a ofițerilor cu mobilizarea” ce se desfășura în Cazarma Cernica/București, curs condus de col. Ion Lulache.

Cu acest prilej s-a discutat și o scrisoare adresată de un grup de ofițeri din MStM lui Ion Iliescu, președintele CFSN. În epistolă se relatau – succint – câteva dintre manifestările lui Nicolae Militaru, de pe vremea când era comandantul Armatei a II-a București, până în septembrie 1978 – când a fost destituit de Nicolae Ceaușescu, în baza celor stabilite prin acțiunea de urmărire informativă „Corbii” (indicativul dat de către ofițerii de CI este o aluzie transparentă la originea etnică a personajului).

Răbufnirile la adresa lui Militaru s-au manifestat virulent în zilele de 5 și 6 ianuarie 1990, în urma ordinului dat de acesta privind arestarea unor ofițeri și încercuirea clădirii MStM cu militarii unui batalion de parașutiști. Pentru dezamorsarea situației, în sala de festivități a MStM s-au prezentat Ion Iliescu, Gelu Voican Voiculescu, Mihai Montanu și Virgil Măgureanu. Inițial a fost și Militaru, care a fost însă huiduit copios la scenă deschisă în prezența musafirilor, fiind nevoit să părăsească sala în strigătele ofițerilor revoltați.

De această situație a profitat pe deplin „marele maestru al combinațiilor” – generalul Victor Atanasie Stănculescu. Acesta a fost primul impuls în crearea și dezvoltarea Comitetului de Acțiune pentru Democratizarea Armatei (CADA), organism sprijinit din umbră de către Stănculescu și pe față de Petre Roman.

Un moment deosebit de important în a-l determina pe Ion Iliescu să-l demită pe Militaru a avut loc în luna ianuarie 1990, când șeful atelierului de confecții pentru generali – din curtea Ministerului Apărării Naționale – maestrul militar Drugă, s-a prezentat la generalul Stănculescu (pe acea vreme ministru la Economie) cu uniforma de mareșal a lui Nicolae Militaru, comandată de acesta pentru a fi gata în februarie 1990.

Maistrul militar Drugă a fost recompensat de către generalul Stănculescu prin avansarea la gradul de maior, iar la trecerea în rezervă a primit gradul următor – locotenent-colonel.

Generalul Stănculescu s-a dus cu acest pachet la Iliescu, ca probă materială despre ceea ce dorea să facă Militaru, respectiv o lovitură militară de stat. Acest amănunt explică pasivitatea lui Iliescu vizavi de manifestările din Piața Victoriei ale militarilor din 12-15.02.1990. În timp ce trupele erau adunate și scandau „Jos Militaru!”, Iliescu era văzut la concertul dirijorului Celibidache – deși după 12.01.1990 devenise foarte receptiv, inclusiv la demonstrațiile șoferilor, cu ai căror reprezentanți a și stat de vorbă la Guvernul Provizoriu.

Demonstrațiile trupelor în Piața Victoriei au început la 12.02.1990, și pe fondul dezvăluirilor la televiziune în legătură cu acțiunea de urmărire informativă „Corbii” făcute de un grup de ofițeri (foști CI) implicați, cât și de ofițeri, îndeosebi de aviație, membri fervenți ai CADA.

Într-o seară acești contestatari au fost primiți și de către primul ministru Petre Roman. Ofițerii au înmănat un tabel cu membrii conducerii CADA, document pe care a semnat primul ministru, gestul constituindu-se într-un fel de garanție pentru CADA-iști!

Pe data de 14.02.1990, după terminarea programului, în Piața Victoriei au apărut, „organizate”, și cadrele R19 RAA din microgarnizoana Cernica. Regimentul 19 RAA, împreună cu cele patru divizoane de rachete încazarmate, fusese dislocat la Cernica începând cu septembrie 1988, făcând o rocadă cu Școala de Subofițeri de Geniu și Construcții.

Cadrele R19 RAA, majoritatea foarte tinere (promoția 1986, 1987 și 1988), s-au dispus în fața Palatului Victoria pe divizoane. Conducerea regimentului (cdt. R19 – lt.col. ing. N. Gligor) împreună cu comandanții divizoanelor de rachete nr.1, 2, 3 și 4 au intrat în clădire, unde l-au întâlnit pe Gelu Voican Voiculescu. Acesta a fost abordat de comandantul regimentului, care l-a întrebat: de ce nu a stat nimeni de vorbă cu militarii care participă la această demonstrație stranie și de ce preferă să contribuie la destabilizarea Armatei în loc să-l destituie pe Militaru, care oricum se află în mod ilegal la conducerea MAPN și care și-a pierdut autoritatea. Răspunsul lui Voican Voiculescu a fost un zâmbet enigmatic.

A doua zi, comandanții unităților participante la demonstrație au fost convocați la MAPN (ora 10.00) pentru o discuție cu ministrul Militaru.

Adunarea a avut loc în sala de consiliu a ministerului unde, la ora 10.00, Militaru s-a prezentat împreună cu gl. Ciubăncan – șeful Direcției Cadre (fost comandant al D.26 Mc din Brăila, promovat de Militaru împreună cu 29 de generali, activi sau în rezervă, apropiați de acesta: gl. Cheler, Ion Gheorghe – fost șef al MStM pe timpul lui Ioniță, Logofătu, Pletos, Lupu etc. – aproape toți cu studii în URSS). În sală erau aproximativ 25 de generali și ofițeri – comandanți de unități și mari unități, precum și șefi de categorii de forțe armate, de structuri centrale ale MAPN, ale căror cadre participaseră la protestul din Piața Victoriei.

Cu această ocazie, Militaru și-a expus viziunea asupra acestor acțiuni și gândurile sale privind reorganizarea Armatei. Pe urmă a dat cuvântul participanților cu dispoziția de a răspunde la eventualele întrebări.

Dintre toți participanții singurul care a pus întrebări a fost comandantul R19 RAA, punându-i aproximativ 10 întrebări, printre care:

- Ce caută el la conducerea Armatei ?
- De ce a făcut avansări înainte de termen fără noimă ?
- De ce a arestat ofițerii MStM în zilele de 5, 6 ianuarie ?
- De ce vrea să reorganizeze Armata prin înființarea unor corpuri, în condițiile în care pentru redislocarea acestora nu există fonduri, cazarme, locuri de muncă pentru soțiile cadrelor, locuințe etc.?

Nu a răspuns la nici o întrebare, ședința s-a terminat la orele 12.00. La ora 16.00, la televiziune a apărut comunicatul cu demisia lui Nicolae Militaru.

A doua zi, 16.02.1990, în fața comandanților de Unități și Mari Unități, la Palatul Parlamentului, în prezența lui Ion Iliescu, generalul colonel Victor Atanasie Stănculescu a fost numit ministru al Apărării Naționale.

Gl. bg. (r) Vasile Abrudan

MĂRTURII ALE UNUI OFİȚER DE CONTRAINFORMAȚII MILITARE

Nu știu cine a stârnit discordia între aceste două structuri ale statului, Armata și Securitatea. Dar ea a existat. Când am fost transferat de la comanda unei companii de radiotelegrafiști din Armată și m-am prezentat în calitate de ofițer de contrainformații la comandantul Regimentului de transmisiuni al fostei Regiuni a 3-a Militare Cluj¹, devenită apoi Armata a 3-a, chiar și foștii colegi mă priveau cu teamă. Cu anii, această teamă a trecut. Este adevărat că am desfășurat o intensă activitate de pregătire contrainformativă a cadrelor și se pare că aceasta a dat roade.

De ce le spun toate acestea? Pentru că în condițiile în care existau aceste asperități între cele două instituții a fost enorm de greu să pot recruta o rețea informativă de calitate. Dar până la urmă am realizat-o.

Am lucrat ani mulți în serviciul CI de pe lângă Comandamentul Armatei a 3-a Transilvania. Colegii mei și cu mine am apărât țara, am reușit cumva să păstrăm demnitatea noastră de popor, de oameni. A fost greu, dar a meritat. Și care este recunoștința țării acum? Se găsesc tot felul de indivizi care habar nu au avut ce grozăvii se coceau pe ascuns împotriva țării noastre, dar acum, dându-se drept democrați, promovează idei antiromânești. Sunt mulți cei care nu au idee ce au însemnat august 1968, provocările din cadrul Tratatului dela Varșovia... Nu știu despre persoanele cu ranguri mari, descoperite ca aparținând la rețele de informații străine. Și acum ei își permit să ne arate cu degetul, vezi Doamne, securiștii, Paria societății românești.

Fața ascunsă a „frăției” româno-maghiare

Propaganda oficială a Partidului Comunist vântura ideea unei frății româno-maghiare, a înțelegerii perfecte între cele două etnii care „pășesc alături pe un drum luminos” etc., etc. Nimic mai fals! Hungarismul a avut un țel unic: Transilvania. Fie că au fost comuniștii lui Bela Kun, fie că au fost fasciștii lui Horthy, fie că au fost iarăși comuniștii, de astă dată ai lui János

¹ Nota redacției: Denumirea „Regiunea a 3-a militară” a fost în vigoare în perioada 1947-1960, din 1960 până în 1979 structura fiind denumită „Armata a 3-a”.

Kádár. Și statul ungar a acționat întru împlinirea acestui țel pe toate căile, cu toate mijloacele: de la diplomație, propagandă internațională, spionaj și fățarnicie politică, ajungând până la măsuri dure, extreme, de genul masacrelor comise împotriva populației românești la 1848 sau în 1940, după odiosul Diktat de la Viena. De ce oare în propaganda oficială se vorbea despre crimele comise de *Wehrmacht*, dar se trecea sub tăcere beția de sânge a horthyștilor? De ce scriitorii mai mari sau mai mici se înfiorau așternând pe hârtie nume precum Lidice sau Oradour, dar nu îndrăzneau să rostească numele satelor noastre martirizate – Ip și Trăzneu? De ce atunci când un autor, Romulus Zaharia, a ridicat un colț al vălului care acoperea aceste minciuni și a publicat romanul „Ademenirea”, acesta a fost retras de pe piață și dat la topit?

În instituțiile statului, inclusiv în Armată, românii erau amețiți cu opiumul internaționalismului proletar și alte asemenea. În opoziție cu această atitudine pasivă, de contemplare, unii maghiari subminau în mod consecvent, în tăcere, autoritatea statului.

Am primit în răspundere un obiectiv de o importanță enormă – transmisiunile Armatei a 3-a Transilvania.

La un studiu atent al acestui obiectiv, am ajuns la concluzia că, la începutul anilor '60, 15%, dacă nu chiar 20% din efectivul de ofițeri și trupă era format din persoane de altă naționalitate decât cea română. La prima vedere s-ar putea să nu pară nimic deosebit, dar fiind ardelean, eu cunoșteam destul de bine animozitățile existente în Ardeal. Am îngropate în Munții Apuseni o căruță de oase ale moșilor mei.

La fel de bine cunoșteam și atașamentul ascuns pe care unii asemenea militari îl nutreau față de o țară, alta decât cea a cărei uniformă și grade militare le purtau. Am încercat să clarific de ce aceste cadre, care nici limba română nu o stăpâneau destul de bine, erau în număr atât de mare. Până și bibliotecara era de etnie maghiară! Dar la Serviciul personal al Comandamentului Armatei, șef era un colonel de aceeași etnie și cum puteam să-l întreb? El era colonel, iar eu căpitan. Atunci m-am adresat șefului transmisiunilor Armatei a 3-a, colonel Mincu Gheorghe, întrebându-l cum se face că acești ofițeri și subofițeri de altă etnie, care nici nu cunosc bine limba română, au fost trimiși de comisariat la Școala militară de la Sibiu?

Am fost repezit și amenințat că voi fi trimis în fața colegiului de partid, că voi fi dat afară din partid și din armată. Le-am motivat: în primul rând, că nu le sunt subordonat lor, ci Securității, iar asta i-a înfuriat și mai rău. În al doilea rând, am afirmat că am niște informații despre natura discuțiilor și despre conduita unora dintre acești ofițeri și subofițeri de transmisiuni. Scandalul a ajuns la niveluri mari pe linie politică și în felul acesta cei de la comandă au aflat despre acele poziții incompatibile cu statutul de ofițer în Armata Română. Atunci am trecut eu la ofensivă. Am recrutat persoane din rândul etniei respective, reușind să documentez situația de la o companie de telegrafisti și centralisti telefonie în care peste 80% din cadre și trupă erau de etnie maghiară. Discuțiile cu trupa – inteligent purtate de cadre – erau incompatibile cu calitatea de ofițer român. Nu le vorbești soldaților despre nivelul ridicat de viață și despre înalta cultură din altă țară în defavoarea țării tale, țara față de care ai depus un jurământ de credință. Își ridicaseră o antenă de radioreleu pe clădirea cazarmii, pentru a recepționa emisiunile TV maghiare, că ale noastre nu erau bune și nici nu le înțelegeau. Capul acestei găști era un locotenent-major pe nume Jakabos Adalbert. Acesta a ajuns până acolo încât afirma prin cazarmă că nu va fi liniștit până nu-i vede pe comandant, pe secretarul de partid și pe CI-ist jupuiți de vii și apoi spânzurați. S-au luat măsurile de rigoare și a fost dat afară din armată. Dar pentru o asemenea atitudine manifestă exista un articol de cod penal, partea specială.

În acțiunile lor antiromânești, ungurii s-au înțeles foarte bine cu sovieticii. Din lunga listă a exemplelor, aș cita doar două: După ce Armata Română a respins atacul nebunesc al Republicii Ungare a Sovietelor care contesta Marea Unire și după ce, intrând victorioasă în Budapesta, un ostaș de-al nostru a atârnat o pereche de opinci pe Parlament, Bela Kun a ajuns în URSS și a fost secretarul lui Lenin. Iar după sfârtecarea teritoriului României de către Uniunea Sovietică care a luat Basarabia în urma Ultimatumului din 28 iunie 1940 și de către Ungaria, care a sfâșiat Transilvania, luând jumătate din teritoriul ei prin Diktatul de la Viena din 30 august 1940, ministrul de Externe sovietic, Viaceslav Mihailovici Molotov, s-a adresat ambasadorului Ungariei, la recepția de 7 noiembrie din acel an cu cuvintele: „Și acum să ne dăm mâna peste Carpați”.

Manifestări ale acestei bune înțelegeri sovieto-ungare au apărut și la Armata a 3-a, la unii ofițeri cu studii în URSS Astfel, un maior de transmisiuni cu mari pretenții de a ocupa funcții înalte în armată pe linia transmisiunilor, pe numele său Birta Mihai, a afirmat fățiș, fără a se feri, că nu îi este teamă să desfășoare propagandă iredentistă și șovină maghiară, întrucât el este apărat de colegii lui de academie din străinătate. Cu foarte mare greutate au reușit CI-știi din garnizoană să documenteze aceste activități îndreptate împotriva poporului român, pentru a se lua măsuri de stopare a lor. Bineînțeles că respectivii au fost scoși din armată, iar faptul că Birta Mihai a emigrat în Ucraina, unde a fost angajat la radio Kiev, vorbește, cred, de la sine.

„Frăția” celor cu studii în URSS

Decembrie 1989 a dovedit, fără putință de tăgadă, că în structurile de comandă ale Armatei române continuau să funcționeze numeroși ofițeri superiori și generali cu studii în URSS. Folosind o expresie la modă, „eram ciuruți”. Cum a fost posibil așa ceva? Ce au făcut ofițerii CI?

Răspunsul nu îl pot da eu. Dar câteva exemple, care să îl ajute pe cititorul revistei să își formeze o părere, pot aduce.

Este adevărat, unitățile Armatei române erau îmbâcsite cu ofițeri școliți în URSS, la academii purtând numele unor mari generali sau mareșali sovietici – Frunze, Vorosilov etc. Cum de s-a ajuns în această situație?

Cei cu grade mai înalte intraseră în armată pe la începutul anilor '50, când vechii ofițeri au fost înlocuiți cu elemente proletare, în mod deosebit cu tineri de la țară care, cei mai mulți dintre ei, aveau doar 7 clase elementare. Din rândul acestora erau selecționați cei care să fie trimiși la studii în Răsărit. Dacă ieși un tânăr de 18-20 de ani, care a trăit doar în satul său, sat aflat în starea de sărăcie pe care o știm cu toții, și îl trimiți la o școală militară în URSS, un prim an pentru învățarea limbii ruse, apoi patru ani în Ucraina sau în Urali, unde îl îndoctrezi, apoi alți patru sau cinci ani la Academie, la ce poți să te aștepti? La 28-30 de ani reveneau în țară, unii și cu nevastă rusoaică, și se cățărau în funcții înalte. Noi, românii, eram ca vai de mama noastră. Cei care au fost în armată știu bine asta.

Armata a continuat trimiterea la studii în URSS până în 1989, deși Securitatea sistase această formă de pregătire din 1962. Și ne amintim că una

dintre primele măsuri luate de generalul Militaru atunci când devenit ministru al Apărării, a fost trimiterea unui nou lot de ofițeri la studii în URSS.

La Armata a 3-a, la începutul anilor '60, foarte mulți comandanți și ofițeri din Statele majore de Mari Unități erau pregătiți și îndoctrinați în URSS. La D 11 Mc Oradea, comandant era generalul Ion Gheorghe, fost secretar adjunct la Direcția Superioară Politică a Armatei pe vremea când șeful acestei Direcții era Nicolae Ceaușescu, comandant pentru Tc din D11 Mc era locotenent-colonel Mamulea, inginer de Tc și autotractoare, care avea 7 clase elementare și era devotat Armatei Roșii cu trup și suflet, apoi colonelul Boiangiu, tot la biroul Tc al D11, avea socru un colonel sovietic, cu pieptul plin de decorații. La fiecare 23 august, acesta era invitat de onoare la tribuna oficială. În Comandamentul Armatei a 3-a, majoritatea comandanților de armă erau ofițeri cu pregătire în Răsărit. La Operații – general Keler Paul; la Chimic – colonel Zastulka Dezideriu, apoi Hindli Andrei; la Pregătirea de luptă – colonel Ionașcu; la B54 Trs. Oradea – comandant căpitan Moroșanu Andrei.

Obțineam anumite informații, dar cui să le dai? La puțin timp după ce fusesem încadrat în Securitate, am participat la o analiză a muncii pe serviciu, la care a venit șeful Direcției a 4-a Contrainformații Militare, generalul Grigore Naum. Acesta nu știa să zică decât: „*Me tovarișci, câte spioane ai prins?*” Și ne da exemple aiurea din munca GRU. Deci, nu este adevărat că nu-i cunoșteam, că nu le-am fi știut gradul de pregătire – erau nuliți mulți dintre ei – că n-am fi fost la curent cu ce făceau, cu comportamentul lor.

Orice ofițer CI care își cunoaște meseria trebuia să-și prezinte rezultatul muncii la un eșalon superior, care avea putere de decizie. Dar ce să faci când vedeai că totul se rezuma la aprecieri precum: „Bine, continuă, să vedem evoluția”. Apoi cazul era lăsat în plata Domnului. Iar când venea controlul de la Direcție sau de la Minister erai apreciat și ți se dădea calificativul nu după acțiuni operative majore, ci după numărul de evenimente neobișnuite pe care le avea unitatea unde erai încadrat.

Aveam la Serviciul CI de pe lângă Armata a 3-a un ofițer cu grad de locotenent-colonel, care fusese translator la consilierul sovietic, el fiind de origine lipovean. *Tavarișci* Ivan, când era translator și eram chemați pentru analiza vreunui dosar la consilier, ne făcea el cu ou și cu oțet, că nu am îndeplinit sarcinile prevăzute în termen, că una, că alta, deși rusul nu prea zicea

nimic și mai pricepeam și noi limba. Să fi îndrăznit doar să prezinți un material informativ despre incompetența sau despre natura discuțiilor vreunui ofițer cu pregătire în Răsărit, că dracul te lua.

Dar am avut și șefi de birou CI care făcuseră școala militară în Ucraina. Se semna cu litere slavone, de exemplu, Stoian, semna Cm (respectiv literele S și T). Cum să nu se știe despre coloneii și generalii cu studii afară? Se știa care erau, dar promovarea și numirea lor era făcută de Ministerul Apărării sau de Direcția Superioară Politică a Armatei.

Un ultim aspect: Ca să nu ne ocupăm de munca de contrainformații, cu rețeaua informativă, să nu avem timp de dirijare, instruire și combinații, pentru a putea verifica anumite persoane cu funcții privind loialitatea lor față de Țară, șeful de Serviciu, colonelul Nerisanu (zis Buzdugan), ofițer cu pregătire în URSS, a inventat o găselniță. În fiecare dimineată toți ofițerii de la unități trebuiau să raporteze la birou „fracția”. Da, FRACTIA. Câte întâlniri au avut în ziua precedentă, câte note informative au obținut. Era obligatoriu să ai zilnic întâlniri cu patru informatori și cu doi rezidenți de la trupă. Las pe oricine care a desfășurat corect munca informativă cu rețeaua (în case de întâlniri) să aprecieze calitatea acestor ordine. Ofițerii de contrainformații trebuiau să alerge după cai verzi pe pereți, lăsând la o parte sarcinile de bază pe care le aveau.

Colonel (r) Paul Livescu

*Note de reporter***PROPAGANDĂ PENTRU ROMÂNIA SAU ÎMPOTRIVA EI?**

O privire de ansamblu asupra referirilor la România făcute de *mass-media* germană în ultima perioadă relevă preocuparea redusă a acestora față de țara noastră, pe de o parte, și, pe de altă parte, faptul că în politica noastră externă par să nu existe linii directoare care să fie constant susținute printr-o propagandă externă pozitivă.

Consecința acestei stări de lucruri o constituie faptul că în Germania sunt preluate și menținute în atenție teme deja învechite, lipsite de actualitate în România, sunt resuscitate șabloane ideatice pe care în țara noastră nu le mai susțin decât reprezentanții unei minorități restrânse.

Astfel, la 7 decembrie 2011, la sediul „Fundației federale pentru studierea dictaturii SED” (Partidul Socialist Unit din RDG) , în prezența a circa 200 de participanți, s-a desfășurat o conferință intitulată „Studierea dictaturii comuniste din România”. Moderator al manifestării a fost un membru marcant al fundației gazdă, analistul Alfred Eichhorn. La invitația secretarului general al Fundației, dr. Anna Kaminsky, au luat cuvântul și cei doi reprezentanți români, veniți special de la București.

Istoricul prof. dr. Bogdan Murgescu de la Universitatea din București a făcut o expunere despre evenimentele din decembrie 1989 și realitatea actuală sub titlul „Moștenirea controversată a revoluției din decembrie 1989 din România”, iar dl. Cristian Iacob Bogdan, reprezentant al Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER), a prezentat „Anuarul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc”.

După expunerile celor doi români și întrebările participanților, dl. Jens Dietrich, dramaturg și producător de filme documentare, de la „Institutul pentru cercetarea crimelor politice” din Germania, a prezentat participanților împrejurările în care s-a realizat, în 2009, filmul documentar cunoscut sub denumirea „Ultimele zile ale Ceaușeștilor și reactualizarea procesului lui Ceaușescu”. Pelicula respectivă

(durată 82 de minute) a fost apoi vizionată integral, iar după film dl. Eichhorn a răspuns întrebărilor, deloc comode, ale spectatorilor.

În expunerea sa, dl. prof. Bogdan Murgescu a explicat, pe un ton echilibrat și fără angajare personală, evenimentele tragice din decembrie 1989 din România. El a menționat că atunci s-au lansat numeroase dezinformări și a precizat că numărul morților a fost nu de peste 60000, așa după cum au afirmat la momentul respectiv unele medii din străinătate, ci de puțin peste 1000, cei mai mulți după fuga lui Nicolae Ceaușescu. Istoricul român a menționat că „revoluția” a fost și este și azi contestată și persistă păreri divergente și contradictorii despre rolul forțelor de Securitate, al Armatei, în legătură cu implicarea în evenimentele de atunci a unor forțe din fosta URSS și chiar din țările occidentale. Prof. Murgescu și-a ținut expunerea în limba germană, folosind pentru evenimentele din decembrie 1989 din România cuvântul german „*Wende*”, care se traduce în limba română prin „cotitură”, „schimbare” și este singurul termen utilizat în literatura germană pe această temă.

Dânsul a afirmat că aceste evenimente, singurele din fostele țări socialiste soldate cu victime omenești, au dus la polarizarea societății românești, care s-a împărțit între susținători ai președintelui Ion Iliescu și adversari ai acestuia, care considerau că puterea a fost preluată de foștii comuniști. Această polarizare a fost destul de acută până spre anul 2000. Ea ar fi trebuit să se termine, dar fostul președinte Ion Iliescu este o personalitate publică importantă, care susține că legitimitatea funcțiilor sale a fost asigurată în 1989 de o revoluție populară.

Despre „*Wende*” a remarcat că în prima parte a zilei de 22 decembrie 1989, pe străzi au ieșit circa 1,5 milioane de manifestanți care cereau plecarea lui Ceaușescu și desființarea regimului comunist. Comparând cu evenimentele petrecute, cu puțin timp înainte, în fosta RDG, vorbitorul a remarcat că acolo au fost poate, ceva mai mulți demonstranți, dar aceștia n-au fost reprimăți sângeros. Profesorul Murgescu a susținut că în România s-a tras, fiindcă Nicolae Ceaușescu a fost convins că demonstranții ar fi fost manipulați de agenți străini care acționau pentru a distruge România independentă. Din păcate, a încheiat profesorul, atunci s-au preluat și unele structuri din regimul comunist, care au complicat evoluțiile democratice de după 1989 din România.

Prezentându-și instituția, dl. Cristian Iacob Bogdan a scos în evidență necesitatea demascării crimelor dictaturii comuniste și, pe baza faptelor dovedite de justiție, pedepsirea celor vinovați, inclusiv a autorilor jertfelor umane din timpul evenimentelor din decembrie 1989. El a precizat detaliat obiectivele institutului căruia îi aparține. A menționat că soarta multor intelectuali români în comunism a fost legată de partidul-stat. A dat în acest sens un exemplu, amintind că la decesul poetului Adrian Păunescu, care în poeziile sale s-a remarcat ca un apropiat susținător al lui Ceaușescu, s-a cerut chiar organizarea unor funeralii la nivel național. El a susținut că ideile naționaliste și cele de extremă stângă, care mai apar cu diverse ocazii, pot fi exprimate liber, conform regulilor democratice care s-au instaurat în țară, dar ele nu sunt împărtășite decât de o minoritate lipsită de importanță.

În contextul discuției cu participanții s-a remarcat că anumite relatări din mass-media românească au contribuit la schimbarea profilului CNSAS în 2009, de când acest organism nu mai are dreptul să pronunțe sentințe directe contra persoanelor dovedite a fi avut legături cu fosta Securitate. Acum CNSAS are doar atribuția de a transmite aceste cauze organelor de justiție, singura autoritate îndreptățită să constate calitatea lor. În acest context s-a amintit numele domnului senator Dan Voiculescu, care ar fi inițiatorul unei inițiative parlamentare de modificare a statutului CNSAS.

Un rol important în cadrul manifestării l-a avut și cunoscutul analist politic germano-român, doamna Anelli Ute Gabanyi, fosta șefă a serviciului de documentare a postului de radio „Europa Liberă”. Ea era în sală ca simplu participant, dar în virtutea preocupărilor ei și a cunoașterii fostei ei patrii, România, a pus întrebări vorbitorilor pentru ca participanții germani să înțeleagă mai bine lucrurile. Fiind însă bine cunoscută de moderatorul german, ea a fost rugată de acesta să ia și ea cuvântul separat și să-și spună propria părere despre tematica aflată în discuție.

În acest context, Anelli Ute Gabanyi a făcut unele precizări care i-au completat pe cei doi referenți români. Între altele, ea a subliniat că lumea n-ar trebui să uite locul special ocupat de Ceaușescu și deci de România între țările care se eliberau de comunism în 1989. Aici ea a remarcat că în timpul evenimentelor din decembrie 1989 din România au fost lansate valuri de dezinformări, dar acestea nu au avut rezultatul scontat, fiindcă, de exemplu, a

susținut dânsa, pastorul maghiar Laszlo Tökes ar fi trebuit probabil să devină erou național, dar nu a reușit această „performanță”.

Filmul documentar despre condamnarea și execuția soților Nicolae și Elena Ceaușescu i-a impresionat în mod real pe cei prezenți. Unii dintre ei și-au exprimat chiar părerea că solicitarea lui Valentin Ceaușescu ca filmul să fie interzis, este justificată.

Discuțiile dintre participanți, la micul cocteil cu care s-a încheiat seara, au relevat că manifestarea nu a reușit să contribuie la corectarea imaginii deformate despre România, care mai persistă încă și azi în rândul marelui public din Germania. Au existat, totuși, și excepții. Un fost concetățean, sas originar din Brașov, a remarcat că văzând filmul și ascultându-i pe vorbitori a înțeles că partea tragică a evenimentelor din decembrie 1989 este prețul plătit pentru politica consecventă, susținută de poporul român, de distanțare de fosta URSS și de apropiere de Occident. Iar de această politică, a remarcat acesta, au beneficiat nu numai germano-românii, care au emigrat masiv în RFG, ci și evreii, care au putut să plece legal în Israel. Stabilirea de relații diplomatice între România socialistă și RFG a obligat URSS și țările satelite acesteia să-și normalizeze relațiile cu Occidentul.

Constantin Gîrbea

CUM ARATĂ ROMÂNIA LA 22 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989?

Reproducem analiza acad. Dinu C. Giurescu¹, nu numai pentru acuitatea percepției și precizia „chirurgicală” cu care distinsul profesor operează asupra unei realități pe care cu tristețe o percepem cu toții, dar și pentru că multe dintre aspectele prezentate s-au regăsit – și, fără îndoială, se regăsesc și acum – în informările prezentate de serviciile speciale factorilor decizionali. Deciziile, însă, le aparțin altora, iar corectitudinea lor poate fi apreciată după „peisajul” străzii bucureștene și ale altor orașe românești ale începutului acestui an.

Să examinăm realitatea în sectoarele ei principale.

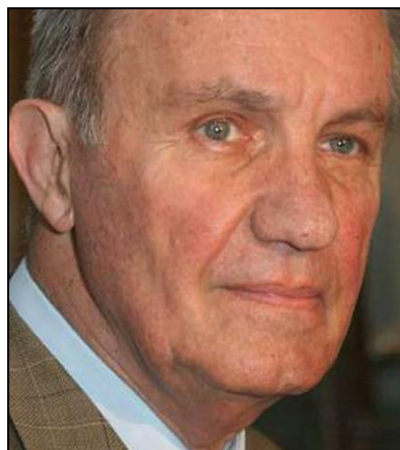
A. Economia

A1. Industria

Baza industrială existentă în 1989 a dispărut. Numeric, cel puțin 80% din capacitățile de producție au fost date la fier vechi. Câteva mari unități – construcția auto sau siderurgia (Galați) – mai funcționează ca proprietăți ale unor firme străine.

Exemplu: în București existau, în decembrie 1989, cel puțin 47 de mari întreprinderi. Au dispărut complet 34 (treizeci și patru), între acestea: Uzinele 23 August; Republica; Întreprinderea de Mașini Unelte și Agregate (IMUAB); Industria Optică Română (IOR); Întreprinderea Electroaparataj; Întreprinderea de Mașini Grele București (IMGB); Întreprinderea Electronica; Întreprinderea de Cinescoape; de Calculatoare; Automatica; Turbomecanica etc. Ce mai reprezintă cele 13 care au rămas? De exemplu:

- Policolor avea 1.200 salariați, a mai rămas cu 2 secții, restul a fost demontat și dus în Bulgaria;
- IREMOAS (Întreprinderea de băi, radiatoare, elemente și armături sanitare) cca. 2.800 salariați, mai lucrează în prezent 800 persoane;

¹ Apărută în „Cotidianul.ro” la 20.12.2011, a se vedea <http://www.cotidianul.ro/cum-arata-romania-la-22-de-ani-de-la-revolutia-din-decembrie-1989-167483/>

- Combinatul de prelucrare a lemnului Pipera, cca. 3.400 salariați; în prezent au mai rămas 600 și produce sub 30% din volumul anterior, din 1989.
- Întreprinderea de materiale de construcții (BCO) avea 1.600 salariați, producția s-a redus cu 60%; și mai are 420 salariați;
- Semănătoarea, cu 2.800 salariați în decembrie 1989, produce acum utilaj agricol mărunț și mai are cca. 400 muncitori.

Dispariții dramatice s-au produs și în alte centre. La Craiova, Fabrica de locomotive electrice nu mai există; Combinatul siderurgic Călărași e o amintire; Întreprinderea de mașini grele Iași e de domeniul amintirii. O numărătoare a dispariției industriei pe ansamblul țării nu s-a efectuat; procentul de dispariție ar putea fi chiar peste 80%. Această dispariție a înghițit și fabricile create între cele 2 războaie mondiale (vezi Malaxa-Republica) și dezvoltate sub regimul democrat popular.

Rezumând, tot efortul de industrializare al României din secolul XX a fost în cea mai mare parte anulat. O atare distrugere a industriei proprii este, după toate probabilitățile, unică în Europa dacă nu și în lume. România nu mai are în proprietate nici o unitate industrială, cele în funcție astăzi aparțin unor firme din alte țări.

*

A2. Cooperația meșteșugărească de producție a dispărut și ea în cea mai mare parte. În București mai lucrează frizeriile și câteva croitorii. Dacă vrei să-ți repari un pantof, găsirea unui atelier seamănă cu un joc la loterie.

Dispariția atelierelor de producție sau reparații s-a produs prin importul masiv al articolelor de unică folosință menite a fi înlocuite la cea mai mică defecțiune: este politica societății de consum care urmărește să livreze pieței cât mai multe produse cât mai des.

*

B. Agricultură, prin măsurile luate în anii '90, a revenit la o fărâmițare care o face neproductivă. România nu mai produce hrana de care are nevoie și importă nu numai grâu, dar și legume, fructe, din țări europene, africane și chiar din America de Sud, spre repetatele beneficii ale intermediarilor-importatori.

*

Lichidarea industriei, a cooperației meșteșugărești și starea precară a agriculturii sunt cauzate de politica urmată de toate guvernele începând cu 1990/1991. Actualul regim își propune să atace și ultimele unități rămase în proprietatea statului român și să le încredințeze unor manageri străini.

*

C. Comerțul se desfășoară în mall-uri cu megamagazine, fie cele alimentare de tip universal, fie specializate într-o arie (de exemplu IKEA,

Bricostore) așa cum funcționează și în alte țări ale Uniunii Europene, în America sau Asia, Australia.

Care este ponderea în megamagazine a mărfurilor produse în România? O estimare a lor nu știu să fi fost făcută.

Afluența cumpărătorilor – în număr mare la finele săptămânii sau de sărbători – este explicabilă, dat fiind că megamagazinele au cuprins piața orășenească. O situație reală a cumpărăturilor s-ar putea estima dacă am avea media valorică și sortimentele cumpărăturilor per persoană. Imaginile cu înghesuiala cumpărătorilor de sărbători la casele de marcat nu înseamnă bunăstare.

După toate probabilitățile, în comerțul orășenesc, ponderea aparține net marilor magazine – unități ale unor firme internaționale: Carrefour, Mega Image, Billa etc.

Comerțul exercitat individual-particular s-a redus la maximum; micile magazine de cartier unele rezistă, altele s-au închis, iar ponderea lor este prea puțin semnificativă.

*

D. Sistemul bancar-financiar aparține, în proporție de cel puțin 90%, băncilor străine, chiar dacă unele bănci bucureștene (de exemplu, BCR sau Banca Românească) au nume autohtone.

În 2010, statul român s-a împrumutat, în regim de urgență, cu cca. 20 miliarde de euro, în principal de la Fondul Monetar Internațional (cu o participare redusă și a Băncii Europene).

Explicația sumară dată în aprilie 2010: nu sunt bani pentru plata salariilor. De ce până în 2009 inclusiv au fost bani și dintr-odată nu mai sunt? Opinia publică nu a primit o explicație rațională și nici cum sunt folosite aceste 20 de miliarde. Urmările împrumutului:

- a) reducerea cu 25% a salariilor și cu 15% a pensiilor;
- b) disponibilizări repetate în 2010 și 2011 și anunțate și pentru 2012;
- c) reducerea în continuare a salariilor, întrucât noua grilă de salarizare a pornit de la un prag mai jos decât acela anterior;
- d) înghețarea salariilor și pensiilor pe 2012;
- e) hotărâri judecătorești definitive pentru plata unor drepturi bănești nu sunt respectate și amânate cu motivarea că nu sunt bani;
- f) o politică generală de restrângere în continuare a cheltuielilor cu explicația că sumele disponibile se cuvin îndreptate spre investiții.

Ce fel de investiții? Sunt create noi locuri de muncă? Se pare că nu. Investițiile – spun sursele – sunt îndreptate spre firmele clientelare ale regimului; ele își desfășoară în continuare activitățile, dar, în genere, fără a-și spori personalul.

De ce aceste consecințe arătate mai sus?

Fondul Monetar Internațional execută un control direct asupra bugetului și administrației țării. Bugetul pe 2012 a fost prezentat în prealabil specialiștilor de la FMI. Acest for „recomandă” ce trebuie privatizat sau pus sub management privat. Într-un fel, situația se aseamănă cu aceea a României din anii 1948-1958, când hotărârile conducerii de atunci erau supuse aprobării prealabile a Moscovei.

Cu ce se vor plăti ratele la cele 20 miliarde de euro împrumutate? România nu mai are o producție, o bază industrială proprie care să-i adune venituri. Întrebare la care opinia publică așteaptă răspuns.

*

Politica economică generală anunțată de guvern, pe lângă bugetul de austeritate care fixează starea de sărăcie a majorității cetățenilor, mai cuprinde două măsuri:

- a) trecerea – tot la recomandarea Fondului Monetar Internațional – sub management privat a unor mari unități care mai sunt proprietatea statului. Se spune că noii manageri vor fi cetățeni străini; probabil că nu mai avem specialiști în țară în stare să redreseze situația financiară a unităților arătate mai sus.
- b) vânzarea în continuare a resurselor naturale, îndeosebi Roșia Montană (aur, argint, wolfram și alte metale strategice), Roșia Poieni (cupru); exploatarea perimetrelor maritime petrolifere; atacarea pădurilor virgine (România are cele mai întinse suprafețe de atari păduri din Europa). Veniturile ce vor reveni statului român din vânzarea unor asemenea resurse sunt minimale.

Gold Corporation face o propagandă deșănțată în favoarea proiectului său, în așa măsură încât devine tot mai probabilă ipoteza că la Roșia Montană, alături de aur și argint, s-ar afla și metale strategice nedecarate.

Dacă majoritatea aritmetică parlamentară va aproba proiectul Roșia Montană, România se va alege cu un lac de cianură de mari proporții și cu distrugerea completă a unei zone naturale întregi cu importante vestigii arheologice. Partidele care vor vota o asemenea măsură intră în istorie cu denumirea partide-cianură cu deputați și senatori-cianură.

*

Viata politică cunoaște, în ultimii 6-7 ani, manifestări aparte, care încalcă atât constituția țării, cât și regulile statornicite ale Uniunii Europene din care și România face parte. Astfel:

- a) Formarea unei majorități parlamentare cu ajutorul unui „partid” care nu a fost validat în alegeri, s-a format din deputați și senatori demisionari din alte partide, nu are o identitate propriu-zisă și votează automat cu partidul principal de guvernământ.

- b) Metode speciale de votare prin care guvernul obține aprobarea legilor controversate, anume: asumarea răspunderii de către guvern; aprobarea tacită (în Senat a dus la adoptarea unor regiuni de dezvoltare ale României cu Transilvania divizată în 2 pe linia de demarcație a dictatului de la Viena din 1940); numărătoare în viteză (numărătoare expres), care a dus la adoptarea legii pensiilor cu scăderea drepturilor bănești a aproape 5 milioane de pensionari. „Numărătoare în viteză” a fost brevetată în Camera Deputaților și funcționează. Plus ordonanțele de urgență aprobate în bloc.
- c) Politizarea aparatului de stat până la treptele inferioare (șef de birou de exemplu) dacă tendința din ultimii ani continuă, se va ajunge la partidul-stat existent în 1989.
- d) Transformarea guvernului într-un simplu instrument de execuție, de aplicare pe teren a dispozițiilor venite de la Președinție.
- e) Eliminarea completă a dialogului dintre partide pentru obținerea unei soluții negociate; compromisul politic nu există în mentalul și practica partidului principal de guvernământ; există numai dorința de eliminare cu orice preț și prin orice mijloace a adversarilor.
- f) Punerea cu anticipație a unor jaloane pentru fraudarea viitoarelor alegeri locale și parlamentare. Ca de exemplu votarea prin corespondență, menită să adune 1.000.000 (un milion) de voturi ale românilor din străinătate, voturi imposibil de controlat în fapt.
- g) Ținerea concomitentă a viitoarelor alegeri, locale și parlamentare, contrar prevederilor constituționale, cât și a practicii din Uniunea Europeană.

*

E. Statul, integritatea sa teritorială

Prin mai multe inițiative legislative sau *de facto* din ultimii ani, guvernul se îndreaptă spre destrămarea teritorială și juridică a statului român. Cuvântul de ordine al regimului actual este reforma instituțională a statului. Sub această sintagmă sunt grupate următoarele inițiative ale Executivului, care aplică de fapt directivele prezidențiale.

*

1. Atacarea teritoriului

Împărțirea Transilvaniei în două regiuni de dezvoltare pe linia despărțitoare trasată de Dictatul de la Viena din august 1940².

² A se vedea, în acest sens, acad. Dinu C. Giurescu: *Despre coincidențe – regiunile de dezvoltare sau de destrămare*, apărut în *Vitralii – Lumini și umbre*, nr. 4, septembrie 2010, pp. 69-76.

O asemenea propunere de regionalizare a fost votată prin acceptare tacită de către Senat și urmează a fi discutată în Camera Deputaților.

E greu de imaginat o atare propunere care deschide calea unei divizări de facto – economice și etnice – a Transilvaniei.

Ce mai rămâne din definiția România stat național unitar și indivizibil?

Integritatea teritorială este pusă direct sub semnul întrebării și prin: proiectul de desființare a județelor existente, deși recomandarea Consiliului Europei este să se păstreze delimitările teritoriale existente; înființarea unor noi regiuni de dezvoltare deși ele există încă din 2004; proiectul statutului minorităților care, dacă va fi adoptat, transformă teritoriul Transilvaniei într-un șir de autonomii teritoriale îndeosebi în aria de nord și nord-vest, așa încât să creeze pe hartă un mozaic etnic și să dea o aparentă motivare liniei de demarcație trasate prin „arbitrajul” de la Viena din 1940; la acestea se adaugă noi presiuni pentru modificarea Constituției, care să nu mai specifice că România este un stat național unitar.

Politica oficială (guvernamentală) față de comunele românești din județul Covasna este și ea grăitoare: aceste localități – prin reprezentanții lor – nu au primit nici un fel de sprijin bănesc de la guvern pentru activitățile lor culturale.

2. Organizarea statului, sub semnul întrebării

Alcătuirea statală este pusă la îndoială prin criticarea și blamarea repetată a diferitelor categorii socio-profesionale: medici, judecători, profesori, polițiști; prin referiri negative privind instituții ale statului – Camera Deputaților și Senat; prin refuzul guvernului de a pune în aplicare hotărâri judecătorești rămase definitive (plata unor drepturi bănești către cei ilegal păgubiți); prin interpretarea forțată sau chiar abuzivă a prevederilor constituționale; prin controlul instituit de Fondul Monetar Internațional asupra bugetului.

3. Arhivele

Legea arhivelor, acum în faza de promulgare reprezintă încă o lovitură dată statului român. Legea îngăduie scoaterea unor arhive originale și restituirea lor către emitenți. Aplicarea unei asemenea legi înseamnă aprobarea legală pentru destrămarea arhivelor naționale cu toate consecințele previzibile.

4. Societatea sub presiune

Nu numai felurite categorii socio-profesionale se află sub presiunea etichetărilor prezidențiale, dar și corpul social în ansamblul său simte în direct măsurile luate în numele reformei instituționale a statului, amintită cu o stăruință demnă de o cauză mai bună de prim-ministru al țării. Astfel:

Reforma sănătății a dus la închiderea a zeci de unități, tot în numele economiilor bugetare. Faza a doua a acestei reforme preconizează acum limitarea asistenței medicale la un pachet-tip de tratamente, pentru restul pacienților urmează să plătească. Faptul că mii de doctori au plecat sau au cerut

plecarea spre alte țări europene nu pare să preocupe forurile oficiale, din care, oricum, o parte își îngrijește sănătatea în clinicile din Viena sau alte centre.

*

Codul muncii, votat nu demult, este net în defavoarea salariaților și acordă angajatorilor mai multe înlesniri în desfacerea contractelor de muncă, totul în numele „fluidizării” forței de muncă.

De altfel, prin desființarea industriei existente în 1989 în proporție de cel puțin 80%, prin închiderea atelierelor meșteșugărești și prin emigrarea a peste 2.000.000 de persoane în căutare de locuri de muncă prin țările Europei – Italia, Spania, Marea Britanie, Irlanda, Germania etc. –, muncitorimea din România s-a redus considerabil și numeric, dar și ca forță de acțiune. Noii proprietari ai fabricilor existente au arătat că au mijloace de contracarare fie prin întreruperea temporară a activității, fie chiar prin plecarea în alte țări.

*

De reamintit că siguranța personală a cetățeanului și a bunurilor sale este amenințată de infractori constituiți în bande sau operând individual. Poliția și jandarmeria își fac datoria, dar acțiunea lor este limitată de mijloacele materiale și forțele la dispoziție, în funcție de alocațiile bugatere.

Creșterea prețurilor operează de asemenea ca un factor de presiune, chiar dacă statisticile arată un procent redus de inflație. Cheltuielile familiare cu întreținerea și serviciile, ca și prețul ridicat al benzinei se fac simțite trimestrial. Ajunge să reamintim că pentru consumul casnic de electricitate megawattul se ridică la 507 lei, de trei ori mai mult decât plătesc unii consumatori industriali care beneficiază, cu voia oficialităților, de un tarif la o treime!

Înghețarea salariilor și a pensiilor pe de o parte și creșterea prețurilor pe de altă parte îngrădesc și chiar opresc reacțiile corpului social preocupat zilnic de cum să facă față cheltuielilor de supraviețuire.

*

În asemenea condiții, măsurile luate sub lozinca „reformei instituționale” erodează pas cu pas statul român, slăbesc autoritatea instituțiilor sale. Cetățeanul se simte astăzi mai expus presiunilor de tot felul și mai nesigur de viitorul său și al copiilor săi decât cu 6-7 ani în urmă.

*

Caracteristică este atitudinea indiferentă a oficialităților față de tot ce amintește identitatea românească, tradițiile, personalitățile reprezentative, istoria, limba vorbită astăzi tot mai stâlcită. În numele integrării și al globalismului economic și cultural, regimul nu se mai preocupă și nu apără identitatea națională atacată treptat și constant din mai multe direcții.

*

F. Învățământul și educația

Legea 1 din 5 ianuarie 2011, adoptată prin metoda fără greș a asumării răspunderii, exprimă limpede atitudinea Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului, față de istoria, cultura și civilizația românească.

Legea stabilește două categorii de elevi de liceu: 91% de etnie română au o situație juridică inferioară elevilor ce aparțin etniilor minoritare. Acest fapt reiese din articolul 19 (literele a-b) corelat cu articolul 45 aliniatele 6 și 13, referitor la acordarea personalității juridice unităților școlare; din articolul 46 aliniatul 6 privind limba și literatura maternă, istoria și tradițiile minorităților naționale; discriminare negativă se aplică elevilor români și la stabilirea efectivelor unor clase de învățământ. Articolul 63, aliniatul 1, literele c, d și e și aliniatul 2: efectivele unei clase a minorităților naționale pot fi mai mici decât cele ale unei clase de elevi români.

Cât despre manualele de istorie, programa lor este astfel gândită încât: (a) a anulat principiul fundamental și normal al desfășurării cronologice a istoriei; (b) a anulat titlul manualului de istoria românilor, acum poartă titlul de „Istorie”; (c) a eliminat istoria ca disciplină formativă.

Legea educației votată de majoritatea aritmetică din Camera Deputaților în ianuarie 2011 favorizează formarea unor generații cât mai „europene” cu puțință fără identitate națională.

Ca și în democrația populară din anii '40 și '50 ai secolului XX, tricolorul, patria, cultura, aportul românilor la istoria și civilizația europeană, toate acestea sunt fie date la o parte, fie trecute într-un con de umbră tot mai accentuată.

Acum contează numai prezentul și modelul de viață al societății de consum, cu promisiunile și mirajul ei. Să fim europeni, occidentali cu orice preț!

Limba de lemn a regimului comunist este astăzi înlocuită cu limbajul simplificator al globalismului, transmis prin telefonul mobil.

Globalismul cultural de astăzi este asemenea internaționalismului marxist din anii '40 și '50 ai secolului trecut. Țelul lor este formarea unui „om nou”, pe cât posibil, fără patrie.

Acad. Dinu C. Giurescu

CINE SEAMĂNĂ VÂNT...

O propagandă intensă și persistentă a înrădăcinat în conștiința publică ideea că Securitatea ca instituție a desfășurat o activitate de oprimare a populației și că ofițerii de Securitate erau niște torționari. Ceea ce caracterizează această vâlvătaie cu grijă alimentată de servanți bine remunerați este lipsa concretizărilor care să singularizeze această instituție, să o evidențieze negativ în raport cu instituții similare din marile democrații precum SUA, Anglia sau Franța. Fără dovezi care să probeze incriminările, totul se transformă într-o beție de cuvinte, în fraze goale de conținut, în care epitetele injurioase sunt copios folosite. Iar în rarele ocazii când totuși apar, exemplele sunt scoase din context și datează, de obicei, din perioada luptei pentru putere a anilor 1945 – 1948 sau din „obsedantul deceniu” al anilor ‘50, când „lupta de clasă” se desfășura cu implicarea directă a agenților NKVD deveniți peste noapte cetățeni români.

La începuturile existenței sale, aparatul Securității Statului a fost încadrat cu persoane provenite mai ales din rândul proletariatului, oameni cu o pregătire culturală precară, ușor de fanatizat, iar în funcțiile de conducere au fost plantați, aproape fără excepție, mai ales maghiari și basarabeni, mulți de origine evreiască.

Reconfigurarea aparatului de Securitate începe după anul 1960 când discret, la inițiativa lui Gheorghiu Dej, elementele care nu aveau nici o tangență cu spiritul poporului nostru încep să fie îndepărate de la conducere. Etapa următoare a procesului de alcătuire a unei Securități naționale se încheie o dată cu plecarea ultimului consilier sovietic și eliberarea din închisori și lagăre a tuturor deținuților politici.

Un moment hotărâtor în continuarea acestui proces de creare a unui nou aparat al sistemului național de informații l-a constituit numirea lui Ion Stănescu, în anul 1967, ca președinte al Consiliului Securității Statului.

Acesta a început prin a renunța la ofițerii care nu aveau studii superioare sau o temeinică cultură generală. Studiile superioare au devenit o condiție de bază pentru un ofițer de informații, care trebuia, de asemenea, să cunoască cel puțin o limbă străină de utilitate în munca informativă, să aibă o temeinică cultură umanistă, maniere și comportament elegant, precum și

abilitați sportive. Toți ofițerii trebuiau să dețină carnet de conducător auto și erau supuși periodic unor teste psihologice. În locul celor plecați, în rândul ofițerilor au fost cooptați cei mai buni absolvenți de facultate, de preferință șefii de promoții, fără să se mai pună accent pe originea socială „sănătoasă”. În doar câțiva ani, Ion Stănescu a creat un corp ofițeresc de elită. O dată cu aceste înnoiri era ștearsă amprenta acțiunilor violente și brutale, lăsată de elementul alogen care se lăfăise ani buni în acest aparat.

Serviciul de Informații Externe și cel de Contraspionaj aveau orientări clare, axate strict pe profilurile pentru care fuseseră create.

Este însă evident că, chiar și după reformarea aparatului Securității, regimul nu putea renunța la cunoașterea acțiunilor vizând subminarea orânduirii de stat și a fundamentelor sale politice. Sarcinile care reveneau Securității în acest domeniu erau stipulate în baza legală de funcționare a instituției. În îndeplinirea acestor directive ale conducerii politice, **Securitatea a transferat însă accentul de la folosirea forței, a pedepselor, la activitatea de prevenire a infracțiunilor.** Aceasta presupunea mai multă maleabilitate, subtilitate, folosirea metodelor de influențare.

Conducerea de partid, în mod direct sau prin activiștii săi cu drept de control, a încercat în mod constant să își subordoneze Securitatea, coborând până la amestecul direct, concretizat în dispoziții de punere sub control a celor incomozi.

Asemenea ingerințe creau profesioniștilor din munca informativă serioase probleme, deoarece exista primejdia de a li se fixa sarcini dincolo de atribuțiunile lor, care erau controlarea și împiedicarea de acțiuni care puteau periclita interesele țării. În asemenea condiții, era firesc să apară în rândul ofițerilor de informații o rezistență surdă și o tendință de respingere a ideii lansate de Ceaușescu că „ofițerii din aparatul Securității sunt activiști de partid cu sarcini speciale”.

Abdicarea de la îndatoririle asumate față de țară și dezertarea în tabăra adversarilor, care de fapt își văd doar de interesele lor, nu intra în concepția adevăraților ofițeri de informații, care s-au văzut nevoiți să înceapă un joc al duplicității, în care ei trebuiau să discearnă și să trieze, din noianul de informații primite, ce este în interesul țării și ce trebuie „trecut cu vederea”.

În acest context, nu trebuie uitat faptul că, pe lângă informațiile utile furnizate, unii colaboratori, profitând de calitatea lor, încercau să se răzbune, să plătească „polițe” unor dușmani personali, prezentându-i drept periculoși

pentru regim, drept persoane care colportează zvonuri denigratoare la adresa „conducerii superioare de partid și de stat” sau care vor să fugă din țară. Asemenea informații au ajuns, de cele mai multe ori, la mașina de tocat hârtii.

În activitatea serviciilor de informații, victoriile sau înfrângerile se consumă într-o totală discreție, cum de altfel se desfășoară întreaga muncă grea, plină de riscuri și de mare răspundere a ofițerilor anonimi. La fel de anonime au rămas eforturile lor de a rămâne demni și cu onoarea neîntinată. Cei care cunosc aceste aspecte și, din păcate, chiar și cei îndrăgostiți să facă lumină în activitatea mult hulitei Securități nu abordează tema cu obiectivitatea necesară.

În pofida încercărilor organelor diriguitoare de partid, venite îndeosebi pe linia Secției Militare a CC, de a-și subordona aparatul informativ și a-l dirija spre realizarea propriilor lor obiective, ofițerii de informații au înțeles să-și păstreze statutul de profesioniști devotați doar țării lor. Manifestarea cea mai clară de ignorare a indicațiilor superioare de partid a fost atitudinea de non combat adoptată în decembrie 1989.

Evenimentele de atunci au dovedit cât se poate de limpede care era atitudinea ofițerilor din aparatul Securității și nu trebuie uitat nici o clipă că tocmai această atitudine a fost cea care a împiedicat aruncarea României într-un război civil. Manifestând disciplină și un înalt simț al datoriei față de țară, ofițerii de informații și-au îndeplinit în acele momente tulburi rolul de factor stabilizator, zădărniciind provocările menite a atrage aparatul Securității într-un conflict care să justifice intervenția armată străină.

Deși cercetarea istorică serioasă afirmă cu tot mai multă claritate acest lucru, adevărul este trecut cu vederea și, în schimb, de mai bine de 20 de ani, se vântură tot soiul de sloganuri mincinoase, incriminatorii pentru corpul ofițerilor de informații.

Această permanentă campanie de denigrare este susținută și alimentată în mod perfid îndeosebi de unii foști activiști de partid din eșalonul 2 și de foști membri ai Comitetului Central al PCR care nu au reușit să se cațere în funcții mai înalte decât cele pe care le-au avut. Ei au reușit transfigurări pe cât de spectaculoase pe atât de nerușinate. Unii dintre ei au devenit peste noapte formatori de opinie sau politicieni democrați, aderând la partidele nou create sau la cele istorice.

Câțiva și-au dat foc carnetelor de partid în public, alții perorează la televizor în legătură cu modul în care au fost ei „oprimați”, „urmăriți”,

„marginalizați”. Mulți dintre temuții foști instructori ai Comitetului Central sau primi secretari de partid au devenit, prin diverse malversațiuni, proprietari ai unor mari uzine sau societăți de construcții, au reușit să pună mâna pe mari obiective economice, pe terenuri etc.

În ciuda siguranței pe care o afișează, toți aceștia trăiesc însă în subconștient coșmarul că într-o zi opinia publică se va trezi totuși și va realiza că de fapt adevărații stâlpi ai dictaturii au fost tocmai acești vajnici activiști de partid, care din decembrie 1989 și până azi acționează perseverent pentru a dirija nemulțumirile societății către fosta Securitate.

Au uitat oare acești teribili și intransigenți activiști cum făceau spume la gură cerând implicarea în acțiuni politice a ofițerilor din serviciile de informații? Unde sunt azi toți acești teribili predicatori ai dictaturii? Pasișând un celebru vers al lui Vlahuță, am întreba: „Unde ni sunt lătrătorii?” Unde sunt acei demolatori de destine care cu un singur gest sau o trăsătură de condei stabileau soarta unui scriitor care nu mai trebuia publicat, a unui cântăreț care nu trebuia să mai apară la TV, a unui poet, a unor regizori sau actori? Unde sunt trepădușii încrâncenați care puteau pune la index cărți, spectacole, filme, orice nu încăpea în optica lor îngustă?

Oare vreunul dintre foștii activiști de partid și instructori ai CC, a căror unică preocupare profesională era aceea de a îndobitoci populația, de a mobiliza masele, de a alimenta cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu, a fost tras la răspundere pentru răul făcut acestei țări? Nu! Ei continuă să-și exerseze vocația de manipulatori îmbătrâniți în rele și nu încetează să arate amenințător cu degetul și să asmută populația asupra „securiștilor”. Au transformat cuvântul „securist” într-un fel de sperietoare pentru ca ei, odraslele, nepoții și neamurile lor să rămână la adăpost și să se bucure de bogăția oneros dobândită.

Pentru a-și vedea în liniște de afaceri, ei caută să ascundă tenebrele trecutului lor „glorios” înapoia unei perdele de ceață. În același timp captează atenția opiniei publice și o îndreaptă asupra „securiștilor ” damnați, alimentând zelul cu care CNSAS îi vânează.

Există însă o vorbă populară care nu ar trebui niciodată uitată: Cine seamănă vânt culege furtună!

**Hairabetian Hagop
Paul Carpen**

PATRIOTISMUL DE FIECARE ZI

Există o sumă de indivizi care cred că vor apărea superiori în fața semenilor lor dacă își neagă obârșia. Românismul pare să aibă pentru dâșii un miros neplăcut și de aceea ei strâmbă din nas la tot ce este românesc. Sau la aproape tot, pentru că din când în când se arată extaziați la pronunțarea numelui nu știu cărui scriitor, spre exemplu, care a ales să se exprime nu în română, ci în limba țării în care și-a găsit un domiciliu pe măsura aspirațiilor sale.

Ori de câte ori sunt confrunțați cu un aspect neplăcut al vieții, acești oameni alunecă cu ușurință în generalizări de soiul „Asta numai la noi se poate întâmpla!” sau: „Așa e românul: hoț și mincinos”. Acești oameni suferă de ignoranță cronică. Să alegem, în contrapondere, un singur exemplu, referitor la SUA. Priviți filmele documentare despre asasinii în serie, despre criminalii perversi sau escrocii de acolo (lăsăm la o parte literatura și filmele pe aceste teme) și vă veți înfiora. În acest moment în închisorile SUA se află circa 7 milioane de oameni și ritmul de creștere a populației din închisorile de acolo depășește ritmul de creștere a populației în ansamblul său¹. La noi în detenție sunt vreo 27 de mii de oameni². Desigur, unii se vor grăbi să argumenteze, înainte de a se gândi a doua oară, că populația SUA este de vreo 15 ori mai mare decât cea a României. Așa este! Dar haideți să înmulțim și 27 de mii cu 15 și vom constata că ajungem pe la vreo patru sute de mii, adică la o cifră de 17 ori mai mică decât 7 milioane!

Comparații asemănătoare se pot face și în ceea ce privește ponderea analfabeților, a populației care trăiește sub pragul sărăciei etc. Nu vom recurge însă la ele pentru a nu reedita o veche glumă spunând că până și piticul american este cel mai mare din lume.

În pofida acestei situații, poporul american își iubește țara cu ardoare. Poporul american își onorează simbolurile naționale. Când se intonează imnul de stat se ridică toți în picioare și duc mâna la inimă. Americanul de rând poate nu știe istoria Lumii, dar este în stare să recite lungul șir al președinților țării

¹ www.financiarul.ro/2011/09/06

² Comisia Europeană – *Cartea verde privind situația deținuților în UE*

sale. Chiar și cel cu o pregătire școlară sumară este în măsură să discute despre libertate sau democrație și să susțină rolul SUA în promovarea acestora. Iar autoritățile, prin legi și alte acte normative, prin propaganda dirijată, prin activitatea de fiecare zi, încurajează patriotismul american.

Am prezentat aceste gânduri pornind de la afirmațiile făcute de academicianul Dinu C. Giurescu într-o emisiune televizată difuzată la începutul lunii decembrie 2011. Spunea domnia sa, printre altele, că nu putem pretinde relansarea economiei românești dacă vom promova cu asiduitate și vom cumpăra de preferință produsele altor țări.

Chiar așa! Este bine că, în domeniul bunurilor de larg consum, spre exemplu, s-au deschis lanțuri de magazine austriece, germane, franceze. Este bine că ne conectăm la un comerț civilizat, modern. Dar de ce, acceptând șirul de lucruri bune legate de asemenea magazine, nu deschidem și un lanț de magazine cu produse românești? De ce trebuie să cumpărăm praz și flori din Olanda, cartofi din Germania și ceapă din Egipt? Unde este vestitul praz oltenesc? Unde sunt cartofii noștri, merele noastre (care, în treacăt fie spus, aveau gust de măr, nu de iască), unde este ceapa noastră? Când președintele țării a îndemnat să manifestăm reținere față de produsele olandeze, întrucât de aici vine cea mai înrâncenată opoziție față de deplina integrare a României în Uniunea Europeană, puțini au fost cei care i-au sărit în ajutor. De ce?

Probabil pentru că unii slujitori ai condeiului preferă să facă sluj în fața străinătății. Nu dă bine, cred ei, să fii patriot. Miroase a naționalism și aceasta, cred ei, repet, nu este în ton cu secolul în care trăim. Fals!

Se rușinează alte țări să adopte o politică economică restrictivă atunci când interesele politice o cer? Cătuși de puțin! Când Noua Zeelandă a arestat doi ofițeri francezi care comiseseră un atentat la Auckland (împotriva navei Rainbow Warrior a organizației Greenpeace) Franța a sistat importul de produse lactate din acea țară, ceea ce a constituit un adevărat dezastru economic și respectivii au fost puși în libertate³.

Dar să revenim. De ce reprezentanții noștri sus-puși, în loc să se plângă că nu fac față presiunilor concurenței, nu întreprind ceva concret, ca de exemplu promovarea conștientă a produselor noastre? De ce să câștige alții pe seama cumpărătorului român și să nu câștige românii? Își închipuie oare cineva că aceia

³ „Vitrallii” nr. 7, pag. 83 – „Operation Satanique”

care au deschis lanțurile de magazine ale căror nume nu le putem enumera aici au făcut aceste investiții de dragul poporului român? Nu cumva pentru a exploata potențialul unei piețe? Nu cumva pentru că au vrut binele lor și nu pe al nostru?

ILUSTRĂȚIUNEA

DRUMULUI DE FIER

REVUE FERROVIAIRE ROUMAINE

DIRECTEUR-FONDATEUR
SIMON KHORÈNE
INSPECTEUR C. F. R.
LE CHEF DU BUREAU OFFICIEL DE VOYAGE
DES CHEMINS DE FER ROUMAINS, BUCAREST

REDACTION ET ADMINISTRATION
CARTIERUL GRAND C.F.R. STR. D 27. BUCAREST, 2
ABONAMENTE: în țară LEI 1000 anual
 " în străinătate 2000 "
 " Pentru ceferiști 240 "

O LUNĂ ROMÂNEASCĂ

O operă de solidaritate națională.

Trăim timpul trenului, automobilului, vaporului, zepelinului, avionului, cinematografului și al radio-ului. Totuși distanțele vor fi virtuos suprimate.

Schimbările se înmulțesc deasemenea, când oamenii de toate soiurile se hrănesc cu aceeași pâine de toate zilele, pentru corp ca și pentru suflet.

Țăranul de pe Valea Uzului poate să-și procure cu același preț, aceeași hrană și aceeași îmbrăcăminte ca și omul de afaceri din Chicago și negrul din Congo. Ei se mișcă la aceeași muzică și știe în același moment tot ceia ce se întâmplă pe glob. Cu toate că noi devenim din ce în ce mai mult cetățeni ai lumii, să nu uităm că trebuie să rămânem cetățeni români.

Numim buni patrioți pe aceia cari văzând produsele țării noastre amenințate de a fi subjugate de flota crescândă a produselor mondiale, au organizat *lună românească* care a început la 29 Aprilie și va ține până la 31 Mai—1934. În momentul când unele țări sunt îndreptate pentru un minut de tăcere consacrat marilor amintiri, noi am instituit această lună sacră, unde trebuie să medităm solidaritatea națională și în timpul căreia toată România este invitată a uita tot ceia ce vine din afară pentru a fixa atenția sa asupra valorii produselor specifice românești.

Deasupra celor câteva sute de standuri, stindardul tricolor va atrage ochiul nostru și

ne va chema să admirăm tot ceia ce geniul rasei noastre a produs mai frumos și mai bun pentru nevoile noastre. Și vom fi surprinși constatând că găsim la noi tot ceia ce este necesar, existenței noastre.

Pentru înbogățiți, un obiect nu este prețios decât dacă este foarte scump. Există un alt snobism: acela de nu-a acorda volorare decât la ceia ce vine de departe. Disprețuim ceia ce produce vecinul vostru, pentru a găsi admirabil ceia ce ne trimite străinătatea. Sufferim de mania distanței. Știe cineva că acele țesături engleze, acele faimoase ștofe sunt fabricate la Brașov?

Același lucru se întâmplă cu multe alte lucruri. De cele mai multe ori, produsele noastre valorează mai puțin decât acelea din afară. În timpul *lunei Românești* să ne convingem de acest adevăr și pe masa noastră și în casa noastră banana va ceda mărilor gruyer-ului Cașcavalului de Penteleu, mătăsurite italiene sau franceze, țesăturilor noastre românești etc. În momentul când mare parte din industriile noastre mor, când șomajul se întinde, a cumpăra produsele țării noastre este o datorie socială.

Cu toții la olaltă să zicem: Acela care voinde să cumpere o marfă dă preferință produselor românești face un act de patriotism. Și acei ce au organizat această unică expoziție a produselor românești sunt cei mai mari patrioți.

Ilustrațiunea C. F. R.

Articol apărut în revista căilor ferate române, în anul 1934

Să revenim la americani. Atunci când le-a fost mai greu, ei nu s-au sfiit să rostească cu voce tare: „*Buy American!*” Cumpărați produse americane!

Mai întâi președintele Hoover în 1933 a semnat „*Buy American Act*”, prin care obliga guvernul și agențiile guvernamentale ca în procesul de achiziții să opteze pentru produse americane. Ideile de bază ale acestei legi au fost reluate în „*American Recovery & Reinvestment Act*” (ARRA) din 17 februarie 2009, care își propune să stimuleze economia americană prin păstrarea locurilor de muncă în SUA.

În favoarea acestei legi se desfășoară campanii de propagandă intense: clipuri publicitare, emisiune permanentă la televiziune („*Made in America*”), lozinci de soiul „Următorul loc de muncă pe care îl salvezi poate fi chiar al tău!”, reclama individuală a firmelor etc. Deși unii economiști susțin că asemenea măsuri contravin principiilor capitalismului și americanismului, 80% dintre cetățenii SUA consideră că este datoria lor patriotică să cumpere produse americane.

Desigur, între economia americană și cea românească sunt diferențe uriașe. Dar cum ne tot uităm în jur după modele demne de urmat, de ce să nu știm și ce fac americanii pentru a-și stimula economia? Academicianul Giurescu are dreptate: nu putem să sperăm în relansare economică dacă nu consumăm bunuri din producția noastră și ne îndreptăm către ceea ce ne aruncă pe piață alții. Sensul profund al schimbărilor petrecute în 1989 în țările est-europene l-a constituit tocmai deschiderea piețelor acestora pentru produsele occidentale. Această deschidere a întârziat izbucnirea crizei ciclice a capitalismului. Dar iată că această criză a venit totuși. Mai târziu, dar a venit.

Și pentru că tot este frecvent lăudată România din perioada interbelică, am inclus în pagina anterioară un articol dintr-o revistă veche de aproape un secol pe care am descoperit-o întâmplător.

Oare de ce înaintașii noștri nu se sfiau să exprime asemenea poziții?

Paul Carpen

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- În **ședințele Comitetului Executiv și ale Consiliului Director** s-a analizat modul de îndeplinire a hotărârilor Adunării Generale din mai 2011, în cele care au vizat protecția socială și apărarea onoarei și a demnității cadrelor care și-au desfășurat activitatea în structurile serviciilor secrete române. Între problemele dezbătute s-au aflat activitatea Comisiei juridice, în speță măsurile de sprijin și orientare pe care le-a oferit celor cu acțiuni în instanță pe linie de C.N.S.A.S., apoi dinamica Fondului “Solidaritatea” și demersurile care vizează impulsivarea membrilor Asociației să participe la fond. Totodată, a fost analizată posibilitatea de distribuire a revistei „Vitrallii - Lumini și umbre” la Sucursale și în spațiul public, prin societăți de distribuție a presei.
- La ședința Consiliului Director din 16 decembrie 2011 s-a stabilit ca **următoarea Adunare Generală a Asociației să aibă loc în luna aprilie a.c.**
- La începutul acestui an a fost întocmit un **Program de Lucru Comun al celor șapte Asociații ale Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră** din sistemul apărării, ordinii publice și siguranței naționale, în baza Protocolului Comun adoptat în anul 2008. Temele principale ale Programului vizează apărarea onoarei și demnității celor care și-au desfășurat activitatea în structurile militare, dar și protecția lor socială. În Program a fost inserată, la propunerea ACMRR-SRI, susținerea Casei OPSNAJ în demersurile întreprinse pentru a beneficia exclusiv de sumele reprezentând contribuția la asigurarea de sănătate plătite de persoanele aflate în evidența acesteia.
- La sfârșitul lunii decembrie 2011, **Sucursala Galați**, cu sprijinul conducerii Direcției Județene de Informații, a organizat la restaurantul “Mercur” din localitate, sub egida “Minirevelion 2012”, o activitate recreativă la care au participat, alături de membrii Sucursalei, conducerea Direcției Județene de Informații și alte cadre active. Cu acest prilej a fost prezentat numărul 9 al revistei “Vitrallii – Lumini și Umbre”. O activitate

similară de revelion, a organizat și **Sucursala București**, sub coordonarea generalului de brigadă (r) Vasile Coifescu, veteran al Asociației, Revelionul 2012, care s-a desfășurat într-o frumoasă locație din Capitală, cu sprijinul colegei noastre lt. col. (r) Elena Rădulescu. Acțiunea s-a bucurat de o largă participare, iar succesul ei poate fi apreciat prin faptul că mulți dintre participanți și-au exprimat intenția de o repeta cu ocazia Revelionului 2013.

Prezenți în viața și cultura Cetății

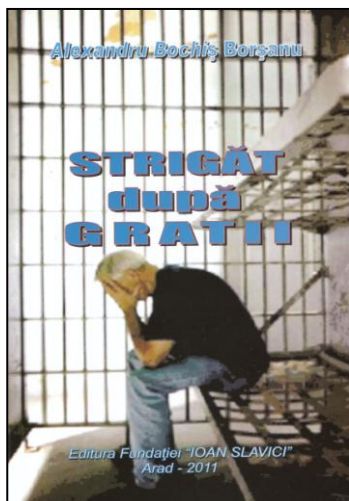
- Prof. univ. dr. Cristian Troncotă, șeful Colegiului de redacție al revistei „Vitralii” a participat, la 15 decembrie 2011, la un simpozion organizat de **Banca Națională a României** pentru prezentarea lucrării istoricului american Larry L. Watts *„Ferește-mă, Doamne, de prietenii... Războiul clandestin al blocului sovietic cu România”*, eveniment la care, pe lângă acad. Mugur Isărescu, guvernatorul BNR, au participat generalii Iulian Vlad și Ioan Talpeș, foști șefi ai unor servicii de informații românești.
- În zilele de 6, 7 și 8 decembrie 2011, Editura „Compania” a organizat la Târgu Mureș, Cluj-Napoca și Zalău, în colaborare cu instituții de învățământ și de cultură, dar și cotidiane locale, precum și sprijinul **Sucursalelor Mureș, Cluj și Sălaj**, acțiuni de promovare a volumului gl. bg. (r) Aurel Rogojan, *Fereastra serviciilor secrete. Romania in jocul strategiilor globale*.
 - La **Târgu Mureș**, lansarea a avut loc la Sala de conferințe a Hotelului Grand în prezența a peste 150 participanți și în moderarea de excepție a prof. Nicolae Balint. Volumul a fost prezentat de prof. univ. dr. Vasile

Dobrescu și prof. univ. dr. Ioan Sabău-Pop. Ample referiri la autor și volum au făcut generalii în rezervă Iulian Vlad și Adrian Bărbulescu.

- La **Cluj-Napoca**, lansarea a fost găzduită de Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”, în prezența a peste 200 participanți, moderator fiind prof. univ. dr. Doru Radosav. Volumul a beneficiat de o recenzie de înalt nivel academic realizată de prof. univ. dr. Vasile Pușcaș. Au mai rostit alocuțiuni generalii în rezervă Iulian Vlad și Adrian Bărbulescu și col. (r) dr. Adelina Palade.
- La **Zalău**, evenimentul a avut loc cu sprijinul Consiliului Județean, al Bibliotecii Județene și al Muzeului Județean de Istorie și Artă din Sălaj, iar lansarea a fost moderată de directorul Bibliotecii Județene Florica Pop. Au făcut referiri analitice pertinente prof. univ. dr. Ioan Ciocian și cercetătorul științific dr. Marin Pop, iar col.(r) Marius Ghilea, col. (r) dr. Adelina Palade și gl.bg.(r) Viorel Stanca au prezentat alocuțiuni.
- La 10 noiembrie 2011, cu ocazia manifestărilor dedicate, la Iași, aniversării a 20 de ani de la reînființarea Asociației Naționale „Cultul Eroilor” din România, președintelui **Sucursalei Iași**, col. (r) Mihai Constantinescu, i-a fost conferită diploma „Merite deosebite în cinstirea eroilor neamului românesc”.
- Colegul nostru Ion Lupu, din cadrul **Sucursalei Bacău**, cunoscut scriitor de romane istorice, a acordat publicației locale „Deșteptarea” un amplu interviu în care evocă amintirile sale din perioada în care a lucrat în cadrul serviciului național de informații, dar și împlinirile sale literare. Reținem și ne însușim în totalitate crezul său: „*iubesc adevărul și vreau să-l redau și urmașilor mei de peste ani*”.

Noi apariții editoriale

Alexandru Bochiș Borșanu: *Strigat după gratii*, Editura Fundației „Ioan Slavici”, Arad, 2011.

Romanul evocă experiența eroului principal, ofițerul Lucrețiu Brădeanu care, în calitate sa de șef al unei subunități USLA (Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă) dintr-un oraș din România, a fost supus unor provocări diversioniste inimaginabile în contextul evenimentelor din decembrie '89.

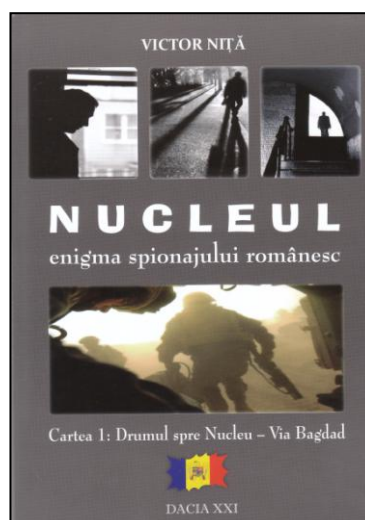
Cartea are conținut memorialistic împănat cu întâmplări aproape de ficțiune, care, în mod cert au în sămburele lor o realitate trăită de eroul principal, fiind evocate presiunile și înjosirile la care eroul cărții a fost supus de unii dintre propriii săi cunoscuți, care știau că este nevinovat, dar știau, totodată, că „instituția” în care funcționa Brădeanu trebuia blamată, acuzată cu oameni cu tot cum a afirmat celebrul general „cu piciorul în gips”.

După cum menționează prof. Ioan Totezan, care recenzează volumul, cartea „se recomandă adulților, bătrânilor nostalgici, doritorilor de senzații tari, participanților la evenimentele din decembrie '89, dar în special tinerilor, pentru că și ei au dreptul să cunoască adevărul”.

În semn de prețuire pentru activitatea sa publicistică, autorul romanului, coleg al nostru, a fost recent inclus în „Dicționarul Jurnaliștilor Arădeni”.

Victor Niță: *Nucleul - Enigma spionajului românesc (Cartea I: Drumul spre Nucleu – via Bagdad)*, editura Dacia XXI, Cluj-Napoca 2011

Romanul este dedicat de autor „tuturor luptătorilor din umbră, ofițerilor de informații, fantomelor, care cu prețul vieții au apărut și continuă să apere țara noastră, România”. Cititorul este „avertizat asupra faptului că, pe alocuri, într-un procent mai mic sau mai mare, ficțiunea pare împletită cu realitatea”.

Evocând perioada Serviciului Secret de Informații, autorul brodează istoria unei structuri speciale de spionaj create de Mihail Moruzov în paralel cu SSI-ul, pe care o numește „Nucleul”, o structură de elită, cu spioni-fantomă infiltrați în toată lumea, independentă de orice modificare politică, ai cărei ofițeri erau folosiți în cele mai discrete și dificile misiuni. Specificul Nucleului consta în a acționa în deplină conspirativitate, iar șeful Nucleului reușise să plaseze spioni și agenți dubli în toate marile servicii secrete. După asasinarea lui Mihail Moruzov de către o bandă de legionari în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1940, Nucleul „dispare oficial”, continuându-și însă acțiunile pentru țară, iar autorul îl duce, în anul 2005, în capitala Irakului, Bagdad, unde eroul cărții, tânărul locotenent Radu Godeanu, îl redescoperă după un palpitant șir de misiuni oficiale și neoficiale. Așa se face că Nucleul – Enigma Spionajului Românesc, poate fi regăsit și în zilele noastre, cu mult mai puternic, experimentat, eficient și de temut. Un roman interesant, și în același timp o contribuție inedită la îmbogățirea culturii de securitate, îndeosebi a publicului tânăr.

Col. (r) Mircea Dorin Istrate: *Însfîntească-mi-i țărâna*, volum apărut la editura „Nico” din Tg. Mureș.

Este cea de-a cincea carte de poezie patriotică a autorului, fiind lansată la 18 noiembrie 2011 la Centrul de Studii Social-Politice și Culturale „Aurel Emil Dandea” din Tg.Mureș. Evenimentul a avut loc în prezența unui public numeros și de calitate. Prezentările au relevat talentul, valoarea și angajarea profund patriotice ale poetului Mircea Dorin Istrate, fost și actual ostaș în adevăratul sens al cuvântului, care militează fără odihnă pentru promovarea idealurilor noastre naționale de dragoste față de țară și popor, față de valorile naționale.

Sorin Ioan Boldea: *Biblia Vulgata și grăirea sălăjană*, Ed.Nora, București 2011.

Lucrarea, dedicată de autor strămoșilor săi, cuprinde rezultatul unor laborioase cercetări privind lexicul arhaic de pe meleagurile natale și conexiunile acestuia cu varianta în latina vulgară a Bibliei.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, vă prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista *„Vitrallii – Lumini și umbre”* este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Cu sprijinul col. (r) Voicu Șichet, președintele sucursalei Satu Mare, apariția numărului 9 al revistei a fost reflectată pe larg în mijloacele de informare locale, între care menționăm posturile **TV1 Satu Mare, Nord-vest TV** și cotidienele **„Informația Zilei”** și **„Gazeta de Nord-vest”** din **10 ianuarie a.c.**
- Cotidianul **„Zi de zi” – Mureș** din **29 decembrie 2011** prezintă numărul 9 al revistei într-un semnal editorial semnat de Nicolae Balint, care menționează, printre altele, că evenimentele din decembrie 1989 sunt *„reflectate într-o manieră deosebit de interesantă, incitantă, dar pertinentă și echilibrată”*.
- Materialele publicate în numărul 9 al revistei au fost evocate de Florian Bichir, în articolul *„Sovieticii și Revoluția”*, apărut în **„Evenimentul Zilei”** din **17 decembrie 2011**, editorialistul menționând că *„ultimul număr, 9, din decembrie, cuprinde, cred, cea mai bună analiză a evenimentelor din decembrie 1989”*.
- Sub titlul *„Veteranii SRI au revistă”*, C. Țița semnează o prezentare a numărului 9 al revistei în publicația săptămânală **„Vocea arădenilor”, an II, nr. 7, 20-26 ianuarie a.c.**
- O prezentare a numărului 8 al revistei este inclusă în săptămânalul buzoian **„Amprenta”, nr. 841/17-23 noiembrie 2011**, sub titlul *„Sub condeiul realizatorilor revistei „Vitrallii – Lumini și umbre” - Secrete fără nici un secret din istoria românilor”*.
- Referiri la revistă au fost consemnate și în cursul unui interviu acordat jurnalistului Ion Cristoiu de către doamna avocat Paula Iacob, care a apreciat în mod elogios conținutul revistei *„Vitrallii - Lumini și umbre”*
- Unele accente critice la adresa revistei sunt consemnate în publicațiile ieșene **„Ziarul de Iași”** (**4 și 11 noiembrie 2011**), respectiv **„Cronica veche”** (**an 1, nr. 10, noiembrie 2011**), unde publicistul Nicolae Turtureanu subliniază, în legătură cu titlul revistei, *„nu-mi dau seama dacă această alternanță de lumini și umbre este păstrată peste tot. Aș zice mai degrabă că nu. Și e și normal ca, într-o pledoarie pro domo, luminile să prevaleze, succesele să estompeze eșecurile”*.

Ilustrăm acest număr al revistei cu câteva din lucrările colegului nostru, gl. bg. (r) Andrei Constantin, căruia îi mulțumim pentru amabilitatea de a ni le fi pus la dispoziție. De asemenea, volumul include fotografii preluate din arhivele video www.adevarul.ro și, respectiv, „arhiva fotografică istorică românească 1919”.